

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 201.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ

ΠΕΡΙ

ΙΝΔΙΑΣ.

—*—

Η ανταρσία τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἡ θηριωδία τῶν ἰθαγενῶν στρατιωτῶν κατὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν τῶν Ἀγγλῶν, ἐπασχολοῦν πρὸ πολλῶν μηνῶν τὸς πολιτικὰς ἐφημερίδας τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, παρὰ τὰ περιγραφόμενα οἰκτρὰ παθήματα τῶν δυστυχῶν καὶ ἀόπλων οἰκογενειῶν, ἐκδίδονται σπουδαῖα περὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ Μωαμεθανῶν συγγράμματα, σαφηνίζοντα τῆς Ἰνδίας τὴν τοπογραφίαν, καὶ ἀναπληροῦντα τὰς ἀτελεῖς τῶν Εὐρωπαϊῶν γνώσεις περὶ τῆς χώρας ταύτης. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληες μέχρι τοῦδε ὀλίγα ἐγράψαμεν πρὸς πλειότεραν γνῶσιν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς Ἰνδίας. Ἄν ἐξαιρέσωμεν ἐρμηνείας τινὰς λέξεων Ἰνδικῶν παρὰ τῆς ἀξιολόγου τῆς Σμύρνης Ἀμαλθείας, ἔμειναν οἱ ὁμογενεῖς ἀναγκῶσαι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν παρὰ πάντων τῶν συγγραφέων κατακόρυφως μεταχειριζομένων Ἰνδικῶν λέξεων. Οὐτε περὶ τῆς καταλλήλου τῶν λέξεων τούτων γραφῆς συμφωνία ἐστὶ ὑπάρχει, διότι ἡ ἀληθὴς αὐτῶν σημασία ἀγνοεῖται παρὰ τῶν πλειοτέρων ὁμογενῶν συγγραφέων. Ταύτην τὴν ἐλλειψιν φροντίζω σήμερον, τὸ κατὰ δύναμιν, ν' ἀναπληρώ-

σω, καὶ μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν πλειοτέρων τούτων λέξεων, ἀρίνω τὴν εἰς τὸ ἑλληνικώτερον γραφὴν αὐτῶν εἰς τοὺς φιλολόγους.

Αἱ νῦν λαλούμεναι γλώσσαι τῆς Ἰνδίας, κατὰγονται ὡσεπιτοπολὺ παρὰ τῆς ἀρχαίας Σανσκριτικῆς, ὡς ἡ Ἰταλικὴ, Ἰσπανικὴ καὶ Γαλλικὴ παρὰ τῆς Λατινικῆς. Αἱ πολυάριθμοι αὐταὶ διαλέκται, διαφέρουν εἰς τὰς χώρας τῆς ἀχανοῦς Ἰνδίας, τῆς χωρισμένης τὸ πρότερον εἰς μικρὰς ἐπαρχίας, διοικουμένης παρὰ διαμαχομένων ἡγεμόνων. Αἱ πλειότεραι ρίζαι τῶν Ἰνδικῶν τούτων διαλέκτων, ἀλλοιούμεναι ποτὲ μὲν ὀλιγώτερον, ποτὲ δὲ πλειότερον, εὐκόλως ἀνάγονται εἰς τὴν ἄλλοτε ἐν Ἰνδία λαλουμένην Σανσκριτῆν, ἥτις καὶ αὕτη ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην τῶν ποτὲ εἰς τὴν Εὐρώπην λαλουμένων, νῦν δὲ νεκρῶν γλωσσῶν.

Πολὺν καιρὸν πρὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὴν Ἰνδίαν, γινομένης κατὰ πρῶτον τὸ 1661 Σ. Ε. ὅταν ἠγόρασαν παρὰ τῶν Πορτογάλων τὴν Βομβάην, οἱ Πέρσαι εἰς τὰς ἀρκτικὰς ἐπαρχίας εἶχον εἰσάξει τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν, καὶ μετ' αὐτῆς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ὅλοι οἱ τότε ἐγχώριοι ἡγεμόνες, εἰς τὰς μετὰ τῶν Ἀγγλῶν ἀκολούθους διαπραγματεῖαι αὐτῶν, ἔγραψον καὶ ἐπιστολάς καὶ συνθήκας εἰς Περσικὴν γλῶσσαν ἀμικτῶς τῆς δημόδους διαλέκτου. Ἡ ἐναρμόνιος καὶ πλουσία αὕτη γλῶσσα, ἦτο τότε κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς ἡγεμόνας, μετὰ τῶν ὁποίων συνεμάχισαν καὶ συνεπορεύοντο οἱ Ἀγγλοὶ. Τοὺς περσιζοντας ἡγεμόνας τούτους, ἐραιμήθησαν καὶ ἄλλοι τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν, ὥστε ἡ Περσικὴ ἔγινε κοινὴ διάλεκτος

των βασιλικῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν εὐπατριδῶν ὄλων καὶ ἡ προσάρτησις πολλῶν, ὅταν Ἀραβικὰ ὀνόματα λαμβάνουν ἀλλοιώσεις καὶ καταλήξεις ἰδιόζωντας Περσικῶν. Τοῦ κακοζήλου τούτου πλουτισμοῦ ἀπολογίαν δὲν ἔχει ἡ Περσικὴ καθὼς ἡ Τουρκικὴ, πτωχὴ Ταταρικὴ γλῶσσα, ἥτις μὴν ἔχουσα παρά πτωχῶν ὀλίγων βιωτικῶν πραγμάτων γλωσσάριον, ἀρύεται καθ' ἑκάστην ἐκ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς πλουσίης Ἀραβικῆς. Οἱ Πέρσαι, κατὰ τὴν νέαν αὐτῶν θρησκευτικὴν ἀναγέννησιν, εἶχον ἐκπέσει ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν δοξάν, περιέφθειραν καὶ ἀφιλοκάλως συνεκέρσαν τὴν ἰδίαν προπάτριον γλῶσσαν μετὰ τῆς Ἀραβικῆς. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία καὶ ἡ πηγὴ τῶν τόσων Ἀραβικῶν λέξεων, τῶν συνεχῶς ἀπαντωμένων εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ κοινῶν σήμερον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκείσε Ἀγγλικῆς ἐταιρείας.

Αἰῶνάς τινες πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Πορτογάλων ἐν Ἰνδία, ἡ Περσικὴ γλῶσσα εἶχε διαδοθῆ παρὰ τοῦ λαλοῦντος αὐτὴν λαοῦ μέχρι Κίνας πρὸς ἀνατολῆς, καὶ μικρᾶς Ἀσίας πρὸς δυσμῆς, παντοῦ θυμωζομένη διὰ τὴν ἀφέλειαν τοῦ περσίου καὶ τὴν ἀρμονίαν τοῦ ποιητικοῦ λόγου. Αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς τότε συνήθους Περσικῆς εἰς τὴν Ἰνδίαν, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς ἀρκτικὰς ἐπαρχίας, ὅπου κατὰ πρῶτον εἰσῆλθον οἱ Πέρσαι, καὶ ὅπου ἀναφαίνονται τόσα τόσων Ἰνδικῶν πόλεων Περσικὰ ὀνόματα, ἀπολεσθέντων τῶν ἀρχαίων Ἰνδικῶν, πρὸς ζήμιαν τῆς πολυτίμου καὶ ἀξιολόγου Ἰνδικῆς ἀρχαιολογίας (α). Ἡ εἰσαγωγή τῆς Περσικῆς γλώσσης εἰς τὰς ἡγεμονικὰς γενεὰς τῶν Ἰνδῶν, ὁμοιάζει τὴν εἰσαγωγὴν τῆς παγκοίνου Γαλλικῆς εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, ὅταν ἐδῶ, καθὼς καὶ ἐκεῖ, οἱ ἡγεμόνες κατεφρόνουν καὶ τὸν λαὸν καὶ τοῦ λαοῦ τὴν γλῶσσαν, ὡς δημῶδη καὶ βάνουσον. Ἡ λαλουμένη γλῶσσα τῶν Ἰνδῶν παρέλαβεν ἀπὸ τῆς Περσικῆς πολλὰς φράσεις καὶ πλείστας λέξεις θρησκευτικὰς, καταλληλοτέρως τῆς ἰδίας αὐτῶν πρὸς ἑκφρασίαν τῶν Μωαμεθανικῶν δογμάτων.

Τοιαύτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς παραδόξου ἐπιμιξίας Περσικῶν καὶ Σανσκριτικῶν λέξεων εἰς τὰς γλώσσας τῶν νῦν λαλουμένων τῶν Ἰνδῶν, καὶ τὴν ἐπιμιξίαν ταύτην ἀνάγκη νὰ ἔχη κατὰ νοῦν ὁ ζητῶν τὴν ἀληθῆ τῶν Ἰνδικῶν λέξεων παραγωγὴν καὶ ἐρμηνείαν.

Λέγω δὲ ἔτι, διὰ τοὺς ἀπείρους τῆς Περσικῆς καὶ τῶν συγγενῶν ταύτης γλωσσῶν, ὅτι μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ Κορνίου καὶ τὴν παντελῆ τῶν Περσῶν ἀποστασίαν ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων αὐτῶν, ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἠρύσθη πολλότατα ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴν, ὅχι μόνον θρησκευτικῶν, ἀλλὰ καὶ ποιητικῶν καὶ πολιτικῶν καὶ ἀληθῆς τραγέλαφος εἰ-

(α) Ἡ μεγάλη ἐπαρχία Punjab γραφομένη καὶ Pundjab ἐνίοτε, εἶναι Περσικὴ λέξις, σημαίνουσα οἱ πέντε ποταμοί, παρὰ τοῦ Pundj — πέντε, καὶ τῆς ab — ὕδωρ, ποταμός. Τὴν λέξιν ab μεταχειρίζονται οἱ Πέρσαι ἐπὶ ποταμῶν καθὼς καὶ οἱ Τούρκοι τὸ su, ὕδωρ. Π ρ β. Karasu — μυρρόνιον, ὄνομα ποταμοῦ τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ ἐπαρχία αὕτη εἶναι πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς ἀνατολῆς τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, παρὰ τῶν κλάδων τοῦ ὁποίου διαβρέχεται. Πρὸς νότον τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας εἶναι ἡ Duab μικρὰ ἐπαρχία, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα εἶναι σύνθετον παρὰ τῆς Περσικῆς du — ὕδωρ καὶ τοῦ αὐτοῦ ab — ὕδωρ.

ναὶ ἡ προσάρτησις πολλῶν, ὅταν Ἀραβικὰ ὀνόματα λαμβάνουν ἀλλοιώσεις καὶ καταλήξεις ἰδιόζωντας Περσικῶν. Τοῦ κακοζήλου τούτου πλουτισμοῦ ἀπολογίαν δὲν ἔχει ἡ Περσικὴ καθὼς ἡ Τουρκικὴ, πτωχὴ Ταταρικὴ γλῶσσα, ἥτις μὴν ἔχουσα παρά πτωχῶν ὀλίγων βιωτικῶν πραγμάτων γλωσσάριον, ἀρύεται καθ' ἑκάστην ἐκ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς πλουσίης Ἀραβικῆς. Οἱ Πέρσαι, κατὰ τὴν νέαν αὐτῶν θρησκευτικὴν ἀναγέννησιν, εἶχον ἐκπέσει ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν δοξάν, περιέφθειραν καὶ ἀφιλοκάλως συνεκέρσαν τὴν ἰδίαν προπάτριον γλῶσσαν μετὰ τῆς Ἀραβικῆς. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία καὶ ἡ πηγὴ τῶν τόσων Ἀραβικῶν λέξεων, τῶν συνεχῶς ἀπαντωμένων εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ κοινῶν σήμερον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκείσε Ἀγγλικῆς ἐταιρείας.

Ἀρκοῦν ταῦτα πρὸς σφάνειν τῆς ἐπιμιξίας τῶν τόσων διαλέκτων εἰς τὴν Ἰνδίαν. Μεταβαίνομεν τώρα εἰς τὴν ἐξήγησιν τινῶν λέξεων, τῶν ὁποίων ἡ ἐπισημότερα εἶναι Sepoy.

Sepoy ἀγγλιστί, καὶ Cipaye γαλλιστί, λέγεται ὁ ἰθαγενὴς στρατιώτης Ἰνδός, εἴτε εἰδωλοάτρης, εἴτε μουσουλμάνος. Ἡ λέξις εἶναι Περσικὴ παρὰ τοῦ esb ἢ esp, ἵππος. Πρὸς σαφεστέραν ἐτυμολογίαν αὐτῆς καὶ τῶν πολλῶν αὐτῆς παραγωγῶν λέγω, ὅτι ἐγεννήθη παρὰ τῆς Σανσκριτικῆς asva, ἵππος, ὅταν ἔχει τὰ γενεθλιά της καὶ ἡ Ζενδικὴ aspa, καὶ ἡ Περσικὴ αὕτη esp. Ἡ ἰδικὴ μας ἵππος, κατὰ τὴν φυσικὴν τροπὴν τῶν Σανσκριτικῶν συμφῶνων, ἔγεινε πρῶτον ikFos, ἀκολουθῶς ἵππος. Ὁμοίαν παραγωγὴν ἔχει καὶ ἡ Λατινικὴ equus.

Αἱ Περσικαὶ espah καὶ esbah, ἀναμφιδόλως ἐσημαίναν τὸ πάλαι ἵππικὸν στρατόν ἀλλὰ τὴν σήμερον ἔχασαν τὴν σημασίαν ταύτην, καὶ ἐρμηνεύονται εἰς τὰ Λεξικά Exercitus — στρατός, καὶ sepah στρατιώτης. Πρὸς τοῦτοις ἡ κοινὴ Περσικὴ λέξις ispahbed, παρὰ τῆς Σανσκριτικῆς asvapatis δηλ. asva — ἵππος, patis — κύριος τοῦ ἵππικοῦ, ἵππαρχος, σημαίνει εἰς τὴν σημερινὴν Περσικὴν, ὅχι πλέον τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἵππικοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς στρατάρχη, Dux exercitus, ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῆς παγκοίνου ταύτης λέξεως, εἶναι καὶ ἡ συνήθης Τουρκικὴ spahi, καὶ οἱ ὁμώνυμοι Γάλλοι στρατιῶται τῆς Ἀλγερίας les spahis (α). Ἰδοὺ τινὰ τρόπον, νομίζω, ἀπέλεσεν ἡ λέξις αὕτη τὴν γνησίαν αὐτῆς σημασίαν, καὶ ἔφθασε νὰ σημαίνῃ στρατιώτην καὶ πεζὸν στρατεύμα. Εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλοτε, ὅτε πολυάριθμοι στρατοί, ὄλον ἐν αὐξανόμενοι, διέβαινον ἀπὸ βασιλείαν εἰς βασιλείαν χάριν κατακτήσεως καὶ λαφύρων, οἱ δὲ Μογγόλοι κατέκτησαν τόσας χώρας, τῶν ὁποίων καὶ ἔμειναν μέχρι σήμερον κύριοι, οἱ πλείστοροι στρατιῶται ἦσαν ἐπιπποὶ. Ἡγεμόνες τινες ἀκκολούθως εἶχον ἵππικὸν μόνον, διὰ τοῦ ὁποίου

(α) Ἡ πόλις Ἰσπαχάν τῆς Περσίας, παρὰ τῆς λέξεως ταύτης, σημαίνει τόπον στρατοῦ, ἢ ἀπλῶς στρατοπέδον.

διέβαιναν εὐχερέστερα καὶ ταχύτερα τὰς ἐκτενεῖς πεδιάδας τῆς μέσης Ἀσίας. Ὅθεν, μετὰ κειρὸν, ὁ ἐπιππος στρατιώτης, ὁ espah, ἔχασε τὴν κυριολεξίαν αὐτοῦ, καὶ ἐσήμκινεν ἀκολούθως πάντα ὀπλίτην ἀκολουθοῦντα τὸ στρατεύμα. Ἡ σημασία τῆς λέξεως ταύτης εἶναι ἀρχαιοτάτη εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Περσῶν καὶ τῶν περιουκούντων λαῶν, διότι, ἐξαιρουμένης τῆς πρωτογενεῖς esp — ἵππος, τὰ πολυάριθμα παράγωγα σήμερον ἔχασαν πᾶσαν σημασίαν ἵππικου. Τοιαύτης παρεκκλίσεως ὄνομα, ὅμοιον τὴν σημασίαν μετὰ τῆς Περσικῆς ταύτης λέξεως, ἔχομεν εἰς τὴν Ἀγγλοσαξωνικὴν γλῶσσαν. Cniht — (πρόφ. Kniht) εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην διάλεκτον, ἐσήμκινε πᾶσι, νέον ἔρσηον leorning-cniht, τὸν μαθητὴν εἰς δὲ τὰ Ἀγγλοσαξωνικὰ εὐαγγέλια leorning cnihtas, λέγονται οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ματαιόσπουδοι καὶ ἀγέρωχοι τιμωροῦνται παρεκκολληθῆναι εἰς ὄλας αὐτῶν τὰς ἐκδρομὰς καὶ πομπὰς παρατάξεις παρὰ πολλῶν νέων εὐπατριδῶν ἐπίππων. Μετὰ καιρὸν τὸ ὄνομα τοῦτο cniht ἐδόθη εἰς ὄλους τοὺς ἀκολούθους τῶν τιμωρῶτων, εἴτε ἐπίππους εἴτε πεζοὺς. Αὕτη εἶναι ἡ παραγωγή τῆς σημερινῆς Ἀγγλικῆς Knight, ἵππότης, παρὰ τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς ταύτης cniht — πᾶσι. Τοιαύτη ἔτι καὶ ἡ σημασία τῆς Γαλλικῆς chevalier, καὶ Ἰταλικῆς cavaliere, λέξεων μὴν ἔχουσῶν τὴν παραμικρὰν ἰδέαν ἵππου. Νομίζω ὅτι Πέρσαι εἰδήμων τῆς ἰδίας αὐτοῦ γλώσσης, ζητῶν τὴν ἀληθῆ ἐρμηνείαν τῆς λέξεως chevalier, κινουσάτης εἰς τὴν Εὐρώπην, ἠδύνατο κάλλιστα νὰ τὴν καταλάβῃ ἀπὸ τὴν ταύτην ἰδικήν του.

Ἀρκοῦν ταῦτα, νομίζω, πρὸς ἐρμηνείαν τῆς παγκοίνου λέξεως sepoy καὶ τῆς ὁμοιοτήτου Τουρκικῆς spahi. Ἡ Περσικὴ ὀνόμαζε sepéh, καὶ κατὰ παρεκκλίσεσιν οἱ Ἄγγλοι τὴν Ἰνδίαν καὶ τοιαύτην ὀνομασίαν ἐφύλαξαν καὶ οὗτοι, διακρίνοντες τοιοῦτοτρόπως τοὺς ἰθαγενεῖς ἀπὸ τοὺς ὀλίγους Ἄγγλους στρατιώτας.

Μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως ταύτης, τοσαύτως σήμερον μνημονουμένης, ἕκαστος εἶναι κύριος νὰ τὴν ἐξελληνίσῃ ὅπως κρίνει ὀρθότερον (α). Εἰς τοὺς Ἄγγλους, τοὺς υἰοθετοῦντας καθ' ἑκάστην ξένος καὶ κακοφώνους λέξεις μετ' ὅσον εὐκολίαν, ἀρμολιωτάτη εἶναι ἡ λέξις αὕτη νὰ διακρίνη τοὺς

δύο διαμκχομένους στρατοὺς, ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν ἀνάγκη νὰ συνυπάρχωσι καὶ νὰ συνυπερασπίζονται τὸν τόπον. Εἰς ἡμᾶς ὅμως, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶναι ξένων διαλέκτων ἀμικτος, τραχέων καὶ κακοφώνων λέξεων ἡ εἰσαγωγή εἶναι δύσκολος, καὶ ἡ συναρμογὴ αὐτῶν πολλῶν κακοζήλων. Τοὺς Ἰνδοὺς στρατιώτας τούτους, ὁμογενεῖς τινες γραφοῦν Κυπαίους, ἄλλοι δὲ Σιπίους· ἀλλ' ἡ φυσικὴ τῶν συμφῶνων ἀλληλοτροπία δὲν δικαιοῦν τὴν λέξιν Κυπαίους. Κατ' ἐμὲ, προτιμῶ νὰ ἐλληνίσωμεν τὴν Ἀγγλικὴν Sepoy λέγοντες Σεπόης, καὶ πληθ. Σεπόαι, φυλάττοντες οὕτω καθαρωτέρων τὴν παραγωγήν τῆς πρωτογενεῖς περσικῆς esp. Ταῦτα, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, εἶναι σπουδὴ φιλολόγων, ἀγαπῶντων καὶ τὸ ὄρθιον καὶ τὸ ἐναρμόνιον συνάμα τῆς γλώσσης.

Ἐρχομαι τώρα εἰς ἄλλην κοινὴν λέξιν, συνεχῶς ἀναφερομένην εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνταρσίας ταύτης.

Ἡ λέξις radjan, καὶ πτωτικὴ ὀνομαστικὴ radja, εἶναι καθαρὰ Σανσκριτικὴ, κοινὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς τῆς Ἰνδίας, καὶ μέχρι σήμερον ἀναλλοίωτος εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ. Ἐσήμκινε δὲ βασιλέα, ἡγεμόνα, φύλαρχον, καὶ τοιαύτη εἰς ὅλην τὴν Ἰνδίαν εἶναι ἡ κυρία σημασία αὐτῆς. Ἀλλὰ τὴν σήμερον δίδεται χάριν τιμῆς εἰς πολλοὺς ἐπιτήμους ἀνδρας, καὶ εἰς τινὰς ἡγεμονίσκους· προσηγορίᾳ ἐπίτιμος, ὁποῖοι οἱ τίτλοι τῶν ἱπποτικῶν ταγμάτων τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης. Τὴν λέξιν ταύτην ἀνευρίσκουμεν εἰς πολλὰς διαλέκτους τῆς Εὐρώπης, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Ῥωμαίων. Πρὸς ge(x)gis - βασιλεύς, regno βασιλεύω, regius βασιλικός. Ἐκ ταύτης καὶ ἡ regio, χώρα βασιλευμένη, ἀκολουθῶς μέρος γῆς, καὶ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ὁ Ῥεγιών. Εἰς τὰ Γερμανικὰ ἔθνη ἡ λέξις εἶναι κοινὴ. Reiks, ὀνομάζει ἡ Γοτθικὴ τὸν ἡγεμόνα, καθὼς καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἡ Γερμανικὴ reich τὴν βασιλείαν. Ἡ Ἀγγλοσαξωνικὴ, ὅταν πηγάζει ἡ πλείστέρα Ἀγγλικὴ γλῶσσα, λέγει rixian, βασιλεύω καὶ rice (προφ. rike) βασιλεῖα, ὅταν καὶ ἡ ἐρμηνεία τῆς Ἀγγλικῆς Bishopric, ἐπισκοπὴ, δηλ. Ἐπισκόπου βασιλεία. Ἡ λέξις αὕτη, τόσον συνήθης εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Ῥωμαίων καὶ Γερμανῶν, καὶ παγκοίνος εἰς τὰς σήμερον λαλουμένας γλώσσας τῆς Εὐρώπης (α), ἦτον ἄγνωστος εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἕκτος τινῶν λέξεων τὰς ὁποίας κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐδανείσθη παρὰ τῶν Λατίνων, καθὼς ἡ ἀνω ἀναφερομένη Ῥεγιών, καὶ Ῥήγιον ὄνομα τόπου. Ἡ κυρία σημασία τοῦ Σανσκριτικοῦ ῤήματος radj, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγεται ἡ radja, εἶναι λάμπω, στίλβω, ἀκολουθῶς βασιλεύω, ἡγεμονεύω. Ἡ σημασία αὕτη τῆς πρωτογενεῖς ῤίξης ἀποδεικνύει τίς ἦτο τὸ πάλαι ἡ χαρακτηριστικωτάτη ἰδιότης τῶν ἐν Ἰνδία βασιλέων. Τοιαύτη εἶναι ἔτι καὶ σήμερον ἡ κοινὴ

(α) Π ρ β τῶν Γάλλων τὸ roi, τῶν Ἰταλῶν τὸ re καὶ regē; τῶν Ἰσπανῶν τὸ rey καὶ τὰ ἐπιθέτα.

δοξασία των Ἀσιατικῶν ἐθνῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἡγεμόνες καταλύουν εἰς πολυδάπανα ἀνάκτορα, καὶ δικιτῶνται μὲ μεγαλοπρέπειαν μὴ ἀρμοζύουσαν εἰς τὴν πενίαν καὶ ἔνδεικν τῶν ὑπάρχον αὐτῶν. Ἡ σύνθετος maharadja, πρὸς τοῦ maha μέγας καὶ τῆς ἄνω radja, ἦτο τὸ πάλαι καὶ τὴν σήμερον, προσήγορία κοινή. Σημαίνει τῶν Ἑλλήνων ὁ μέγας βασιλεύς. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο maha προσκατᾶται καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ὀνόματα Ἰνδικὰ σημαίνοντα ἰσχύον, δύναμιν, ἢ ἀρετὴν πλείονα τῶν ἄλλων. Τὴν λέξιν ταύτην maharadja μεταχειρίζονται οἱ νῦν Ἰνδοὶ συχνότερα τῶν προπατόρων αὐτῶν, διότι οἱ πλείότεροι τῶν ἐκπεσόντων τῆς ἀληθοῦς ἀξίας, ἀγαπῶσιν ἐτι καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν σκιάν τῆς ἀρχαίας δόξης. Ἀπαρλλάκτως ἐκίμνημεν καὶ ἡμεῖς ἐν καιρῷ δουλείας, ἐξεντλοῦντες τῆς πλουσίας ἡμῶν γλώσσας τὰ ἐπίθετα, εἰς τὴν μετ' ἀλλήλων ἀελευθέριον συμπεριφορᾶν.

Radjui λέγεται ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως· εἶναι δὲ παρεφθόρα τοῦ τακτικοῦ θηλυκοῦ radjani, ἀλλ' οἱ Ἄγγλοι γράφουσι τὴν λέξιν ὅπως τὴν προφέρουσι οἱ Ἰνδοί, rani, καὶ τοιοῦτοτρόπως γραμμὴν ἀπαντᾶται εἰς πολλὰς Ἀγγλικὰς ἐφημερίδας. Ex-rani λέγουσι οἱ Ἄγγλοι τὴν ἄλλοτε βασιλίδαν, ἢ τὴν ἐκπτωτον τοῦ θρόνου (α).

Ἄλλη συνθεσάτη λέξις, εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῆς Ἰνδίας, εἶναι ἡ navab ἢ nawab. Καθὼς ἐγράφετο καὶ ἐπροφέρετο ἄλλοτε παρὰ τῶν Ἀγγλων nabob· καὶ μολοντί ἡ παραγωγή τῆς λέξεως εἶναι γνωστὴ, πολλότατοι ἀκόμη οὕτω καὶ τὴν γράφουσι καὶ τὴν προφέρουσι· ὅθεν ἀδικον δὲν ἔχουσι οἱ ἔνοιοι μιμούμενοι τοὺς Ἄγγλους, πρὸς τῶν ὁποίων ἐδιδάχθησαν τὰ τῶν Ἰνδιῶν νὰ τὴν προφέρωσιν οὕτως. Ἡ λέξις εἶναι καθαρὰ Ἀραβικὴ, κοινὴ ὅχι μόνον εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Περσίαν, Κιρκασίαν καὶ τὰς Τουρκικὰς χώρας τῆς Μεσοποταμίας, ὅπου κοινῶς λαλεῖται ἢ Ἀραβικὴ καὶ ἡ ἰδιόρρυθμος Κουρδικὴ γλώσσα. Παράγεται παρὰ τῆς ρίζης nab, σηματούσης τὸν ἰστάμενον εἰς τόπον ἄλλου, τὸν ἐκπληροῦντα χρῆν ἄλλου. Ἡ λέξις naib καὶ πληθ. navab καὶ nab σημαίνει τῶν Ἀκτινῶν καὶ vicarius, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὸν vicarius regis—ἀντιβασιλέα, τὸν ἰστάμενον ἐν τόμῳ βασιλέως, γαλλιστι vice-roi. Λέξιν κατάλληλον νὰ μεταγλωττίσωμεν τὴν Ἀκτινικὴν vicarius, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν (*) ἀλλ' ὁ ἄπειρος τῆς Ἀκτινικῆς δύναται κάλλιστα νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως διὰ τῆς Γαλλικῆς vice-roi, λέξεως ὅπως Ἀκτινικῆς, vice regis, ἐν τόμῳ βασιλέως. Οἱ Ἄγγλοι, καθὼς καὶ οἱ περιείζοντες Ἰνδοί, μιμούμενοι τοὺς Ἀραβίους, μεταχειρίζονται τὸν πληθυντικὸν nuwab ἢ navab ἀντὶ

(*) Ἡ ἐξήγησις τῆς λέξεως ταύτης δεικνύει σαφέστατα, ὅτι σφάλουσι οἱ γράφοντες τὴν Ἰνδικὴν ταύτην λέξιν radja, —rajā. Τινες ἐφημεριδογράφοι Εὐρωπαῖοι, ὁμιλοῦντες περὶ τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὑπαρχόντων χριστιανῶν, τῶν βασιλέων, κακῶς γράφουσι τὴν λέξιν rajā-raja.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Ἰσως διὰ τῆς λέξεως «τοπογραφικῆς».

τοῦ ἐνικοῦ naib, κοινότερον εἰς τὴν Κιρκασίαν, προφέροντες αὐτὸν, καθὼς προείπον, nabob. Τὸν πληθυντικὸν ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ μεταχειρίζονται κατὰ κράτος οἱ Ἀραβίαι αὐτοί, καὶ αὕτη μὲ φαίνεται ἡ αἰτία ἢ παρακινήσασα αὐτοὺς νὰ σχηματίσωσι μετὰ κριτῶν τοῦ πληθυντικοῦ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, φαινόμενον σπάνιον μὲν εἰς ἄλλας γλώσσας, κοινότερον δὲ εἰς τὴν Ἀραβικὴν. Ἡ λέξις αὕτη εἶναι σήμερον κοινὴ εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ ἀπολέσασα τὴν προτέρην αὐτῆς σημασίαν, σημαίνει πολλῶν ἐπαρχιῶν ἡγεμονίαν καὶ ἐπίσημον πολυκτῆμονα, φυλάσσοντας τὸ ὄνομα τοῦτο, μόνον ἔχοντες τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν ἐξουσίας. Γίνεται δὲ πολλὰκις σήμερον, διὰ νὰ μὴν εἴπω πάντοτε, ἀπλῆ ἐπίτιμος προσήγορία εὐπατριδῶν τινῶν, καθὼς ἢ προσρηγευθεῖται radja καὶ maharadja. Ἡ Ἀγγλικὴ ἑταιρεία τῆς Ἰνδίας, μετὰ τὴν κατὰ κριτοῦς κατὰ κτην καὶ ἀγορᾶν τῶν πλείοτερον ἐπαρχιῶν τῆς Ἰνδίας, ἐκτό, τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς ἡγεμόνας ἐτησίαν χορηγήσασα, ἀρῆκεν εἰς τοὺς πλείοτερον καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν τίτλους καὶ τιμὰς· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀνθρώπος εἶναι παντοῦ ὁ αὐτός, καὶ παντοῦ φιλόδοξος καὶ ματαιόσπουδος, ἐμετριάζετο τοιοῦτοτρόπως τῆς ἀπολεσθείσης δόξης ἢ περικρᾶ ἀνάμνησις, ὡς καὶ ἡμεῖς εἰς ἄλλους καιροὺς ἐλέγομεν ἀλλήλους ἄρχοντας, ἡμεῖς οἱ ἀρχόμενοι καὶ συντυραννούμενοι.

Ἄλλη λέξις καθαρὰ Περσικῆς καταγωγῆς εἶναι ἡ zemindar, τὴν ὁποίαν, κοινῶς εἰς τὴν Ἰνδίαν, δὲν ἀναφέρουσι τὸσον συχνὰ τὰ περὶ τῆς χώρας ταύτης συγγράμματα. Ἡ λέξις αὕτη σημαίνει τοὺς κτήτορας ἐκτεταμένων καλλιεργησίμων γαιῶν, τοὺς ὁποίους οἱ Ἄγγλοι εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ ἄλλοῦ ὀνόμαζον land-holders. Ὁμοιάζουσι οὗτοι τοὺς ἐν Τουρκίᾳ κτήτορας τῶν λεγομένων *τσιφλικίων*, τὰ ὁποῖα οἱ κύριοι αὐτῶν, οἱ πλείστοι Ὀθωμανοί, ἐκμισθόνουσι εἰς τοὺς φιλεργατότερον χριστιανούς. Οἱ πολυκτῆμονες οὗτοι Ἰνδοί, εὐρίσκονται οἱ πλείοτεροι εἰς τὴν ἀμφοτέρω ἐπαρχίαν τῆς Βεγγάλης, ὅπου οἱ γεωργοὶ δὲν ταράττονται οὔτε καταληστεύονται, ὡς εἰς τὰς βορειότερας ἐπαρχίας. Πρὸς τοῦτοισι ἢ μεταφορᾶ τῶν προϊόντων εἰς τὴν Καλκούτταν, καὶ ἢ ἐκείθεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἰσροὴς ἀποστολῆς, παρεκίνησε πολλοὺς Ἰνδοὺς νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν καρπίμων αὐτῶν γαιῶν. Οἱ γεωργοὶ οὗτοι ὅχι μόνον τῆς Βεγγάλης ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑσπερικοῦ τῆς Ἰνδίας, ἔμειναν οἱ πλείστοι ἀμέτοχοι τῆς αἰματηρᾶς ἀνταρσίας, καὶ πολλῶν αὐτῶν μνηστῶν κάμνουσι πολλοὶ πρόσφυγες καὶ καταδιωκόμενοι Ἄγγλοι, τῶν ὁποίων τὴν γυμνότητα ἐκάλυψαν, τὴν πενίαν ἐθεράπευσαν, καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας αὐτῶν περιουσίας καὶ ζωῆς ἔσωσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἰθαγενῶν στρατιωτῶν. Ἡ λέξις zemindar σύγκειται παρὰ δύο Περσικῶν λέξεων zemīn, γῆ, καὶ dar, μόνιον σημαίνον κτήσιν, ἐκ τοῦ ῥήματος dashīen ἔχω. Σημαίνει λοιπὸν τὸν ἔχοντα γῆν, καθὼς ἄλλη ὁμοίωσχημος Περσικῆ, maldar (mal, πλούτη) τὸν πλούσιον.

Πρὸ τῆς ἀνταρσίας ταύτης, οἱ γεωργοὶ οὗτοι ἐξέμισθωναν τοὺς ἐγγείους πόρους τῶν Ἰνδιῶν ἀπὸ τῆν ἑταιρείαν. Οἱ τοὶ πάλιν ἐπόλουν εἰς ἄλλους ὑποταλεῖς αὐτῶν μέρη τινὰ ἐπαρχιῶν, καὶ οὗτοι πάλιν εἰς ἄλλους, καθὼς σήμερον γίνεται εἰς τὴν Τουρκίαν. Λέγεται δὲ παρὰ πολλῶν Ἀγγλων, ὅτι τῶν ἰθαγενῶν τούτων ὑπαλλήλων ἢ τυραννία πρὸς τοὺς πατριώτας αὐτῶν Ἰνδοὺς, καὶ ἡ ἀνελευθέρια καὶ ἀπληγχνος εἰσπραξίς τῶν φόρων ἠρέθιζον τοὺς πτωχοὺς ἐγκατοίκους. Καὶ ταῦτα μὲν ἐμάνθανεν ἡ ἑταιρεία, ἀλλ' ἐδυσκολεύετο νὰ τὰ θεορπέσῃ, μὴ ἔχουσα ἀρμοδίους καὶ ἐπαρκεῖς Ἀγγλοὺς ὑπαλλήλους. Ἡ ἱστορία τῆς ἀνταρσίας θέλει μᾶλλον φωτίσει περὶ πολλῶν τοιοῦτων παρανομιῶν.

Ἡ λέξις rajput, καὶ ἐνίοτε rajpoot γραφομένη, παρὰ τῶν Ἀγγλων, εἶναι ἡ γνωστὴ Σανσκριτικὴ radjaputra, σηματούσα ἄνδρα στρατιωτικῆς τάξεως, πολλὰκις δὲ καὶ τὸν ἀπλοῦν στρατιώτην. Τὸ ὄνομα τοῦτο, κοινὸν σήμερον εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἐδίδετο ἄλλοτε εἰς τὴν πολυάνθρωπον καὶ ἰσχυρὰν ἐκείνην τᾶξιν τῶν Ἰνδιῶν, τὴν λεγομένην ksatriya. Ἦτον αὕτη, κατὰ τὴν ἐπιστημότητα, ἡ δευτέρα τῶν τριῶν τάξεων εἰς τὰς ὁποίας διηρατεῖτο ἄλλοτε ὁ λαὸς ὅλος τῶν Ἰνδιῶν, ὅταν ἤκμαζεν ἡ θρησκεία αὐτῶν, ἀμικτος τῶν μεταγενεστέρων πολλῶν αἰρέσεων, καὶ πρὶν ὑποπέσωσι ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν δύνασταιν τῶν Περσῶν καὶ Μογγόλων κατὰκτητῶν. Αἱ τάξεις αὗται (castes) τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, ὑπὸ τὴν διοίκησιν πόσων ξένων ἐθνῶν, ἀλλοτριῶν τὰ ἦθη καὶ τὴν θρησκείαν, συνανειμίχθησαν εἰς τινὰ μέρη, εἰς τινὰ δὲ μόνην τὴν μνήμην αὐτῶν φυλάττουσι οἱ ἐγκατοικοί. Ἡ πρώτη τάξις, οἱ Βραχμῆναι, οἱ ἱεροπράνται καὶ τοῦ λαοῦ ὅλου οἱ πολυμαθεῖς τε, δὲν εἶναι πλέον τὴν σήμερον ὅτι ἦσαν τὸ πάλαι, ἀλλ' εὐρίσκονται πολλοὶ, κατὰ τεταγμένον ὡς ἀπλοὶ στρατιῶται ὑπὸ Ἀγγλοὺς ἀξιομακτικῶς, πλείονα ἀνδρῶν τῆς κατωτέρας τάξεως· παντοῦ ὅμως, ὅπως καὶ ἄλλοτε, εἶναι καὶ λογιζόνται ἐπιστημῶτεροι τῶν ἄλλων ὁμοθρησκῶν Ἰνδιῶν. Ἡ δευτέρα, ἡ στρατιωτικὴ ksatriya, ἦτον ἄλλοτε πολυάνθρωπος ἰσχυρὰ καὶ ἐπίσημος τάξις λαοῦ, συχνότατα ἀναφορμένη εἰς ὅλους τοὺς ἐκφυλοὺς πολέμους, τῶν ὁποίων μνηστῶν κάμνουσι τὰ ποιητικὰ συγγράμματα τῶν Ἰνδιῶν. Ὅλοι οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ὑποταλεῖς ἡγεμόνες, ἦσαν ἐκ τῆς τάξεως ταύτης, καὶ παντοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας οὗτοι ἦσαν οἱ δεσπόζοντες καὶ διοικοῦντες τὸν ὑποταλῆ λαόν. Ἐντεῦθεν τὸ ἐπίσημον τῆς τάξεως ταύτης, συμπεριλαμβανούσης καὶ ὅλην τὴν πολυάριθμον βασιλικὴν γενεὰν τῆς χώρας. Τὴν σήμερον, ἀντὶ τῆς λέξεως ksatriya, μεταχειρίζονται ὡσεπιτοπολὺ τὴν radjaputra, σηματούσαν τὸ πάλαι τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως. Μετὰ καιρὸν ἡ λέξις αὕτη ἐσήμεινεν ὅλους τοὺς στρατιωτικούς, καὶ αὐτοὺς προσέτι τοὺς τῆς κατωτέρας τάξεως στρατιώτας, ὅτι χάριν μισθοῦ ἢ λεηλασίας, κατετάσσοντο εἰς τὰς στρατιωτικὰς τάξεις τῶν ἡγεμόνων. Ἡ λέξις τοιοῦτοτρόπως ἐγένετο κοινὴ σήμερον, καὶ ἀντὶ τῆς ἄλλοτε μνημονοουμένης ksatriya, μεταχειρί-

ζονται ταύτην ὀνομάζοντες οὕτω πολλοὺς ἡγεμόνας καὶ τινὰς ἐμπολέμους φυλάς τῶν ἐνδοτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἰνδίας, κολοβώσαντες τὴν ἀρχαίαν Σανσκριτικὴν λέξιν radjaputra ἢ radjaputa, οἱ δὲ νῦν Ἰνδοὶ καὶ Ἄγγλοι, εἰς rajput· ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐκτεταμένης ἐπαρχίας Rajpootana, σηματοῦσαν χώραν ἢ τόπον τῶν Rajput, διότι ἡ λέξις ταύτην, μόνιον Περσικὴν, προσκολλημένον εἰς τοιαῦτα ὀνόματα, σημαίνει τόπον ἢ χώραν.

Δύο ἄλλα ὀνόματα κύρια, συχνότατα ἀπαντῶνται εἰς τὴν Γεωγραφίαν τῆς Ἰνδίας, καὶ συχνάκις ἀναφέρονται ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἀπαντῶνται πλείοτερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Oude, καὶ πρὸς τὰς ἀρκτέρας χώρας αὐτῆς, ὅπου κερηγωνίσει τὸ ἐγγώριον θρησκεία ἢ Μωαμεθανικὴ θρησκεία. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἡ τελικὴ pura, γραφομένη ὡσεπιτοπολὺ σήμερον roor, καὶ pur παρὰ τῶν Ἀγγλων, pore παρὰ τῶν Γάλλων, καὶ ἡ abad. Ἡ μὲν roor καθὼς ἡ λέξις τῆς Gawn-roor, εἶναι καθαρὰ Σανσκριτικὴ, ἐξηγουμένη πόλις, καὶ εὐριτωμένη εἰς πολυάριθμα τοπικὰ ὀνόματα, ὡς καὶ τὰ ἡμέτερα Τρίπολις, Ἐρμούπολις, κτλ. Ἡ δὲ abad εἰς τὰς λέξεις Allahabad, Ferukhabad, εἶναι Περσικὴ, τῆς αὐτῆς ὡς καὶ ἡ roor σηματοῦσα. Ἡ Allahabad ἐξηγεῖται Θεοῦπολις, παρὰ τῆς Ἀραβικῆς Allah Θεός, καὶ ταύτης τῆς abad. Ἡ λέξις pura, συνειθεσάτη τὴν σήμερον παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, ἔχασε τὸ τελικὸν ὠνήεν. Ἡ Ἀγγλικὴ γραφὴ τῆς λέξεως εἶναι ὀρθότερα τῆς Γαλλικῆς pore. Συνέθη εἰς τὴν Ἰνδίαν ὅτι καὶ εἰς ἡμᾶς, νὰ ἔχωσι τινες τόποι διπλᾶ ὀνόματα, τὸ μὲν, τῶν ἀρχαίων κατοίκων, τὸ δὲ, τῶν ἀλλογλώσσων κατακτητῶν, καθὼς Νεοχώριον, Τουρκιστὶ Ferikiot.

Ἄλλη λέξις κοινὴ εἶναι ἡ nizam. Εἶναι δὲ Ἀραβικὴ, καὶ γνωστὴ εἰς τὴν Τουρκίαν ὡς ὄνομα τοῦ τακτικοῦ στρατεύματος. Παράγεται παρὰ τῆς ρίζης nazama, θέτω τι εἰς τάξιν — τάττω. Ἡ παράγωγος nizam σημαίνει τρόπον, τάξιν, ἔθος, εἰς δὲ τὴν Ἰνδίαν τὸν ἡγεμόνα, κυριάρχην. Οὕτως ὀνομάζονται πολλῶν ἐπαρχιῶν δεσπότης. Τὸ αὐτὸ σημαίνει καὶ εἰς Τουρκίαν, ὅπου ὁ στρατιώτης πολλὰκις λέγεται nizam.

Σύγγραμμα ὀλόκληρον ἐχρηιάζετο διὰ νὰ παρηκίσει τις τὰς πολλὰς ξένας ὀνομασίας τῆς ἀπαντωμένης εἰς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς φοικώδους ταύτης ἀνταρσίας. Οἱ μεταφράζοντες τὰς λεπτομερεῖς ἐπιστολάς τῶν Ἀγγλικῶν ἐφημερίδων, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ξένων τούτων λέξεων, καὶ τῶν ἐθίμων τῶν Ἰνδιῶν, ἀφίνοσι τὰς λέξεις ἀνεμνηστούς, συγχίζοντες τοὺς ἀπείρους αὐτῶν ἀνεμνηστούς. Ἐλάττωμα μέγα εἶναι τῶν πλείοτερον ἐν Ἰνδία κατοικούντων Ἀγγλων, τὸ νὰ μεταχειρίζονται τῶν ἐγγυρίων λέξεις παντάπασιν ἀγνώστους εἰς τοὺς πλείοτερον αὐτῶν συμπατριώτας, καὶ ἐτι μᾶλλον, εἰς τοὺς πολλοὺς ἀλλογλώσσους καὶ ἀλλογενεῖς, μηδὲ ὅλους σχετισθέντας πρότερον μὲ τὴν Ἰνδίαν καὶ τὸν λαόν τῆς. Τοῦτο εἶναι ἐλάττωμα, ὅχι μόνον τῶν ἐν τῇ ἐκ-

δία Ἀγγλων, ἀλλὰ καὶ ὅπου ἄλλου ταξειδεύουν, ὑπαρκαπῶσι τὴν χρῆσιν ἀνεξηγήτων ἐντοπιῶν λέξεων, μὴ συλλογίζομενοι ὅτι γίνονται παντάπασιν ἀκατάληπτοι, τὸ δὲ ὕψος αὐτῶν ἀποβαίνει τραχὺ καὶ ξενικόν. Ἡ μὲν αὐτῶν ἀπολογία εἶναι, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ὅτι ἡ Ἀγγλική, μίγμα διαφόρων γλωσσῶν, παραδέχεται ἀνεύς δυσκολίας πᾶσαν ξένην λέξιν.

Ἡ ἐπαρχία, ἡ παρὰ τῶν Ἀγγλων ὀνομαζομένη **Oude**, ὅπου συνεκεντρώθησαν οἱ πλείοτεροι καὶ ἰσχυρότεροι ἀντάρται, καὶ ἐσφάγησαν τόσα βρέφη καὶ τόσαι γυναῖκες, ἐλέγετο τὸ πάλαι παρὰ τῶν Ἰνδῶν **Ayodhya**. Ἦτο πολὺ μεγαλητέρα τῆς μικρᾶς σημερινῆς ἐπαρχίας, καὶ ἡ πολυάνθρωπος πρωτεύουσα τῆς, ὅθεν ἡ ἐπαρχία ὀνομάσθη οὕτως, εἶναι τῶρα πενιχρὰ κωμόπολις ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, ὀλίγα μίλια μακρὰν τῆς **Luchnow** πρὸς ἀνατολάς. Ἄλλοτε ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Θεοῦ Ῥάμα, περιβόητος εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῶν Ἰνδῶν, διότι ἐδῶ συνεπολέμησαν ἐπὶ πολὺ ὅλοι οἱ ἥρωες τῶν ὁποίων τοὺς ἀγῶνας διηγείται ἡ **Μαχαβхарάτα**. Ἐνταῦθεν διεσπάρη εἰς ὅλην τὴν Ἰνδίαν, ἀπὸ τῆς ὄρη **Ἡμαλαία** μέχρι τῆς **Ταπροβάνης**, ἡ πεντάδεξιο φυλὴ τῶν **Πενδάβων**, τῆς ὁποίας τὴν μνήμην καὶ τὸ ὄνομα σώζουσι εἰσέτι ὅλα τὰ ἀπώτατα καὶ διαχωρισμένα μέρη τῆς ἐκτενοῦς ταύτης χώρας. Ἐδῶ ἤκαμζεν ἡ λατρεία τοῦ Ἡλίου, ἐδῶ ἐκατοικεῖ ἡ περιβόητος φυλὴ ἡ λεγομένη **Surya vansa** (γένος τοῦ ἡλίου), τῆς ὁποίας ἡ μετγενεστέρα διασπορὰ μετέφεραν εἰς ξένους τόπους τὴν τὸσον συνήθη εἰς τοὺς ἀρχαίους λατρείαν τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ πυρός. Τὸ πάλαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἐμπεριείχετο καὶ ἡ πόλις **Hastinapura**, συνεχῶς μνημονευομένη εἰς τὰ ἀρχαῖα Ἰνδικὰ συγγράμματα. Τὴν θέσιν τῆς πολυανθρώπου **Hastinapura** ἡ μέρος τῶν προαπειρῶν αὐτῆς, κατέχει σήμερον ἡ πόλις **Dalhi**, τὴν ὁποίαν ἀνωκοδόμησαν καὶ ἐλάμπρυνον οἱ **Μωαμεθανοὶ** κατακτητῆται τῆς Ἰνδίας. Ἐκτὸς τῶν πολλῶν ἱστορικῶν ἀνεμνήσεων τῆς χώρας ταύτης, θεωρομένης παρὰ τῶν Ἰνδῶν, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν θεωροῦνται αἱ κλεινὰ Ἀθῆναι, ἡ ἐπαρχία εἶναι ἡ εὐκρεστερὰ καὶ εὐφρούτερα τῆς Ἰνδίας. Διαβρέχεται δὲ παρὰ πολλῶν ποταμῶν, κλάδων τοῦ Γάγγου, ἐνῶ τοῦ ἀνερέλου οὐρανοῦ τὸν καύσωνα μετριάζουσι οἱ ἀνεμοὶ ἀπὸ τὰ χιονοσκεπῆ Ἡμαλαία ὄρη. Ὅθεν δικαιοῦνται οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ Ἰνδοί, ψάλλοντες τόσον συχνὰ τὴν κλλομένη τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τὴν εὐφορίαν τοῦ τόπου, καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς πολυανθρώπου **Ayodhya**. Τόσαι ἀρεταὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, πρὸ πολλοῦ ἐξωπύρηνσαν πολλῶν γειτόνων τὴν ἀκόρεστον πλεονεξίαν, καὶ καθὼς ἡ εὐφορία καὶ περικαλλῆς Ἰταλίαι, οὕτως καὶ ἡ **Ayodhya** ἔπεσον ὑπὸ τὸν ζυγὸν πολλῶν ἀλληλοδιαδόχων κραταίων γειτόνων. Πρὸ πολλῶν αἰώνων, οἱ αὐτόχθονες Ἰνδοὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ τῶν ἀρκτικῶν ἐπαρχιῶν, εἶχον ὑποκύψει εἰς ξένον ζυγόν, ἀναγκασθέντες, πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ **Ἡέρσας**, δεύτερον δὲ ἀπὸ τοῦ **Μογγόλου** ἢ ἀλλὰ-

ξωπι θρησκείμω, νὰ κρημίνωσι τοὺς πατρώους ναοὺς καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ δὲ ὄμορφα τῆς πολυθείας τῶν, καὶ ν' ἀνακτῆσωσι νηοὺς εἰς τὸν Θεὸν τοῦ **Μωάμεθ**. Μεταβάντες εἰς ἄλλην θρησκείαν, τῆς ὁποίας ἡ πειθὴ ἦτον ἡ μάχαιρα, σκληρυνόμενοι τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ἀποστασίας ταύτης, ἠδυνήθησαν νὰ φυλάξωσιν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὴν ἀρχὴν, γενόμενοι, ὡς οἱ **Μωαμεθανοὶ**, μαχημώτεροι καὶ θηριωδέστεροι τῶν εἰρηνικωτέρων ὁμοφύλων εἰδωλολατρῶν. Ἡ ἀρχαία καὶ σημερινὴ ἱστορία τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τόσον ἐπισήμου εἰς τὰ χρονικά τῆς Ἰνδίας, σφηνίζει κἀλλιστα τὸ αἰμοβόρον καὶ κτηνώδες τῆς ἀνταρσίας, καὶ τὴν πανταχόθεν σφοδρὴν τῶν ἀνταρτῶν. Οἱ ἐγκατοικοὶ εἶναι μὲν Ἰνδοί, ἀλλ' Ἰνδοὶ **Μωαμεθανοὶ**, καὶ τὸ κατὰ τῶν ἀλλοφύλων μίσος τούτων, εἶναι σφοδρότερον τοῦ τῶν συνἀδελφῶν εἰδωλολατρῶν, τῶν ἀνεγομένων ἀγογγύστωσ καὶ ξένην ἀρχὴν καὶ ξένον θρησκείμω.

Οἱ Ἰνδοὶ δὲν εἶναι μάχιμοι οὐδ' αἰμοχαρεῖς, καὶ ἂν ἡ ἀρχαία αὐτῶν ἱστορία εἶναι πλήρης στάσεων καὶ πολυχρονίων ἐμυρλίων πολέμων, τοιαύτη εἶναι ἡ ἱστορία ὅλων τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν, χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων δι' ὀρίων στενῶν, καὶ συμπολεμοῦντων πάντοτε διὰ τὰ ἄλλα καὶ ἐξημμένα πάθη τῶν φιλοδόξων ἡγεμόνων αὐτῶν. Αἱ ὀλίγα μάχιμοι φυλαὶ τῆς Ἰνδίας, εὐρίσκονται εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας, πλησίον τῶν Ἡμαλαίων, ὅπου τὸ ψυχρὸν κλίμα καὶ τὸ τραχὺ καὶ ἀκαρπον τοῦ τόπου ἐνισχύει αὐτὰς πλείοτερον, ἐνῶ ἔχουν καταφύγιον τὰ ὄρη αἰφνιδίων ἐπιδρομῶν κατὰ τῶν γειτόνων καὶ τῶν ξένων τὰς ἐκστρατείας.

Τὴν ἐπαρχίαν ταύτην πρὸ τριῶν ἐτῶν κατέκτησαν οἱ Ἀγγλοὶ, ἢ μάλλον προσήρτησαν εἰς τὰς πολυαριθμοὺς ἐπαρχίας τῆς Ἰνδικῆς Ἑταιρείας, δι' αἰτίας τὰς ὁποίας εἰσέτι ἐντελῶς δὲν γνωρίζομεν. Παράδοξον εἶναι ὅτι τοιαύτη εὐφορία ἐπαρχία, περικυκλουμένη ἀπὸ ἄλλας ὑποτελεῖς, ἔμεινε τόσον κειρὸν ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας τῆς Ἑταιρείας, ὅταν μάλιστα συλλογισθῶμεν τὴν εὐκαρπίαν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς χώρας. Τὰ σημερινὰ τῶν ἐκεῖ Ἀγγλων παθήματα, ἡ ἐπίμονος καὶ εἰσέτι ἀπτόητος ἀνταρσία, μαρτυροῦν τὴν φροντίδα καὶ προσοχὴν τῆς Ἀγγλικῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν πρὸ πολλοῦ ἀναμφιβόλως μελετωμένην προσάρτησιν ταύτην. Ἄν ἀληθεύωσιν ὅλα τὰ παρὰ τῶν Ἀγγλων διηγούμενα, ἂν αἱ πραττόμεναι θηριωδία εἶναι καθ' ἐκάστην ὁποία τὰς διηγῶνται οἱ διαφυγόντες τὸν κίνδυνον καὶ τὸν θάνατον, λέγω ὅτι δὲν εἶναι οἱ Ἰνδοὶ τοιοῦτοι. Ἄνδρες ἀναμιάκτως οἱ πλείοτεροι καθυποταχθέντες, καὶ εἰς μακροχρόνιον ὑποταγὴν κρατούμενοι παρ' ὀλιγίστων στρατιωτῶν ξένων, δεικνύουσι χαρακτηριστὰ ἀπόλεμον, χαρακτηριστὰ ὅποιον δὲν βλέπομεν εἰς τοὺς ἀσυγκρίτως μαχημώτεροὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης. Τὴν τοσαύτην θηριωδίαν καὶ κτηνώδη λύσσην κατὰ τῶν κυριαρχούντων καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, ἀποδίδω εἰς τὴν θρησκείαν τὴν σκληρύναν τὴν καρδίαν τῶν, καὶ εἰς τὴν πολυετή τῶν Ἀγγλων ἄφρονα καὶ ἀγέρωχον ὑπεροψίαν.

Ταῦτα πολλοὶ Ἀγγλοὶ ὁμολογοῦν, καὶ ἡ ἀξέπαινος τῆς Ἀγγλικῆς μακροπόλεως φροντίς νὰ ἐπανορθῶτῃ τὴν κλονιζομένην καὶ κακόβουλον τῆς Ἑταιρείας πολιτικὴν ἐν Ἰνδίᾳ, θέλει ἐξημερώσει τὸ φιλέκδικον καὶ μνηστικὸν τῶν κακῶς κυβερνωμένων Ἰνδῶν. Πρὸς τοῦτοις, αἱ ἐπιστολαὶ Ἀγγλων καὶ ξένων πολλῶν, χάριν ἐμπορίας εἰς τὴν Ἰνδίαν παροικούντων, ὁμοφώνως μαρτυροῦν ὅτι οἱ παροτρύνοντες τοὺς ἀντάρτας Ἰνδοὺς καὶ ἀδικαίπτως ζωπορῶντες τὸ δαιμόνιον πνεῦμα τῆς φρικώδους ταύτης ἀνταρσίας, εἶναι Ἰνδοὶ **Μωαμεθανοὶ**, καὶ ὅτι ἡ ἀνταρσία εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ ἐπιμονωτέρα εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ὅπου πρὸ πολλοῦ κρημνίσθη τὸ ἐγγῶριον θρησκείμω, ἐθλασε τὰ εἰδῶλα καὶ ἐκάθησε μετὰ τῆς δόξης καὶ τοῦ κράτους τῶν **Καλιρῶν** ἢ μονόθεος λατρεία.

A. Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ.

Η ΧΙΟΝΟΣΤΟΙΒΑΣ.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.)

—ooo—

Αἰθρίαν τινὰ πρωῖαν τοῦ φθινοπώρου, εὐρισκίμω πρὸ τριῶν ἐτῶν μετὰ τινων φίλων ἐν Βυενῶ, τερπῶ χωρίῳ, κειμένῳ ἐπὶ τῆς Αὐστριακῆς ὄχθης τῆς μεγάλης Λίμνης ἢ Μεγαλολίμνης (**Lago Maggiore**). Ἠλθομεν δὲ ἀπὸ τινος παρακειμένης κώμης, σκοποῦντες νὰ μεταδῶμεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν χαριστάτων νήτων Βαβρόμαίων καὶ ἄλλων μερῶν τῆς ἀντιπερῆν Σαρδικῆς ὄχθης. Νευλώσαντες δὲ λέμβον, αἰτοιμίζομεθα νὰ ἐπιβῶμεν, ὅποτε ἐλθὼν ὀρεινὸς τις νέος παρεκάλεσεν, ἐὰν εὐηρεστοῦμεθα, νὰ παραλάβωμεν καὶ αὐτόν.

Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ νέου ἐδείκνυν ἀνθρωπον τριακονταετῆ, ὑψηλὸν τὸ ἀνάστημα, εὐσώματον, καὶ ἠλιοκαῆ· οἱ δὲ ὀρθαλμοὶ αὐτοῦ ἐξέφραζον γαλήνην συνάμα καὶ ζωρότητα. — Ἐχῶ τὸν ἕνα μου βραχίονα ἐξήρρωμένον, εἶπε δεῖξας αὐτὸν περιδεσμένον καὶ κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ ὤμου, καὶ ἐὰν ἐλθοῦντές με, Κύριοι, μὲ διαβιβάσετε εἰς τὸ πέρην μέρος, θὰ ὑπάγω εἰς τὸν Μαστραντώνην, ξυλουργὸν ἐν Βυενῶ, χειροῦργον ἐπιδεξιότατον, διὰ νὰ με ἰατρῶσῃ.

Εἰσκαύσαντες προθύμως τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, ἐπέβημεν εἰς τὴν λέμβον, καὶ διατάξαμεν τοὺς ναῦτας νὰ πλεύσωσι πρὸς τὸ Βυένον. Ἠρχίσμεν δὲ, ὡς ἦτον ἐπόμενον, νὰ ἐρωτῶμεν αὐτὸν περὶ τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ πῶς ἐξήρρωσε τὸν βραχίονα.

— Εἶμαι κάτοικος τοῦ **Μακάνου**, ἀπεκρίθη, ὕλοτόμος τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ὑπόχρεος νὰ πρέφω σὺζυγον, δύο υἱοὺς καὶ τὸν γηραλέον πατέρα μου· οἱ οἰκιστοὶ μου λέγουσιν ὅτι εἶμαι ἐστία συμφορῶν, καὶ δὲν ἔχρυσιν ἄδικον· διότι ἡ μία δὲν περιμένει νὰ τελειώσῃ ἢ ἄλλη, καὶ οὕτως αἰετοπε εἶχω δυσ-

τυχίαν κατατήκουσάν με. Χθὲς ὑπῆρχε νὰ κόψω ξίλα εἰς τὸ δάσος τῆς Κοινότητος, καὶ ἡ καρδία μ' ἔλεγεν ὅτι ἐμελλε νὰ μὲ συμβῆ δυστύχημα· διότι ἐξερχόμενος τοῦ χωρίου, παρεπάτησα, καὶ ἔπεσα μακρὺς πλατὺς ἐπὶ τῆ· ὁδοῦ· φθάσας δὲ εἰς τὸ δάσος ἤρχισα κτεσπευσμένως τὴν ἐργασίαν· ἀλλ' ἡ ἀξίνη δὲν ἔκοπτεν· οἱ δὲ κλάδοι τῶν φυτῶν, ἀντὶ νὰ κόπτονται, ἐκρημνίζοντο. Εὐρισκίμω ἐπὶ τῆς κορυφῆς κλάδου ὑψηλοῦ, ὡς κωδωνοστασίου, ὅτε ἡ ἀξίνη ἔπεσεν ἐξαίφνης ἀπὸ τῆς χειρὸς μου, καὶ ἐκούβη ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν καὶ συμφύτων θάμνων. Ἐγὼ δὲ, μὴ θέλων νὰ καταβῶ ἀπὸ τοῦ δένδρου, ἐκρεμάσθην ἰσχυρῶς διὰ τῶν ποδῶν ἀπὸ τῆς κορυφῆς, καὶ ἀφίθην πρὸς τὰ κάτω, ὡς σταφυλή, νομίζων ὅτι ἐφθάνεν ἡ χεὶρ μου τὴν ἀξίνην· ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ τὴν φθάσω τὴν κατατραμένην. Τότε μὲ ἤλθεν ὁ θυμὸς μου, διότι ἔχει δίκαιον ἡ Ἐλισαβέτα μου νὰ λέγῃ ὅτι εἶμαι καθ' ὑπερβολὴν παράφορος, καὶ ἠθέλησα νὰ ἀναπηδήσω· ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ δράξω τὸν κλάδον τὸν ὅποιον ἠθέλον· οἱ ἀνωθεν κλάδοι ἐκλιναν τότε, χεῖρες καὶ πόδες ἔμεινον ἀστήρικτοι, καὶ ἐγὼ κατέπεσα. Ἦτο πολλὰ πιθανὸν νὰ συντρίψω τὴν κεφαλὴν μου, ἀλλ' εὐτυχῶς μόνον τὸν βραχίονα ἐξήρρωσα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν τὸ ἠσθάνθην, ἐπειδὴ ἐνόμισα ὅτι ἀπλῶς ἐπληγῶθην· ἀλλὰ δοκιμάσας νὰ λάθω εἰς χεῖρας τὴν κατατραμένην ἀξίνην, ἠσθάνθην ὅτι ὁ βραχίον μου δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν κρατήσῃ. Ἐπανελθὼν λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν, εὐρηκα τὴν σύζυγόν μου ἐπὶ τῆς κλίνης πάσχουσαν πυρετόν. Ὅθεν οὐδὲ ἠθέλησα νὰ εἶπω τι, ἐπειδὴ ἡ εὐλογημένη τήκεται καὶ διὰ τὸ παραμικρὸν, ἀλλ' ἀπῆλθον πρὸς τὴν θεράπειαν τοῦ ἐφημερίου, τὴν Θηρασίαν, γυναῖκα ὑποχρεωτικὴν καὶ εἰδήμονα ὀπισθοῦν παντὸς πράγματος, ἐνίοτε δὲ διὰ τινων ἰδιαιτέρων ἰατρικῶν θεραπειῶν ὅσα δὲν δύνανται περίφημοι ἰατροὶ. Ἡ συντέκνισσα Θηρασία ἐξετάσασα τὸν βραχίονα, ἐνόησε παρευθὺς ὅτι ἦτον ἐξήρρωμένος. Ἐπέθεσε λοιπὸν κατάπλασμα, καὶ μὲ ἐσυμβούλευσε νὰ μὴ χρονοτριβῶ, ἀλλὰ νὰ διευσθυθῶ ἀπὸ μέρους αὐτῆς πρὸς τὸν ἐν Βυενῶ λεπτοῦργον. Μείνας δὲ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς μέχρι τῆς νυκτός, ἐπέστρεψα εἰς τὰ ἴδια, καὶ προφασισθεὶς ὅτι ἀπηλύθησα, κατεκλίθην· καὶ ἐπασχον μὲν δι' ὅλης τῆς νυκτός, ἀλλὰ δὲν ἀπέδειξά τι· διὸ οὐδ' ἐνόησε τὸ παραμικρὸν ἡ δυστυχῆς Ἐλισαβέτα μου. Σήμερον ὅμως τὸ πρωῖ, μόλις εἶδα ὅτι ἐχάραξε, καὶ εὐθὺς ἀνεχώρησα κρυφίως, εἰπὼν πρὸς τὸν πατέρα μου ὅτι ἀπέροχμαι δι' ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν εἰς Βυένον. Ὅμολογῶ ὅτι εἰσέτι αἰσθάνομαι πόνον σφοδρόν· ἀλλ' ἐλπίζω, ὅτι ὁ Μαστραντώνης θέλει μὲ βοηθήσει καὶ ἀποκαταστήσει ἱκανὸν νὰ ἀναλάβω ἐντὸς ὀλίγου τὸ ἔργον μου. Ἀλλὰ, γεννηθῆτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου! Αὐτὸς βλέπει, καὶ προβλέπει, καὶ γινώσκει τὰς ἀνάγκας μου· καὶ σήμερον ἀκόμη θέλει εὐσπλαγχνισθῆ καὶ ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα μου.

Κατενόχθημεν ἐκ τῆς διηγῆσεως τοῦ καλοῦ ὑ-

λοτόμου, και ἐθουμάσχημεν κατ' ἐξοχὴν τὴν πρὸς τὴν σύζυγον ἀγάπην του, τὴν καρτεροψυχίαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀδύνης, καὶ τέλος τὴν ἄρραν ἐκείνην πεποιθῆσαι εἰς τὴν θεῖαν πρόνοιαν.

— Ἐἴσαι γενναῖος, εἶπε πρὸς αὐτὸν εἷς ἐξ ἡμῶν, καὶ πολλοὶ τῶν φημιζομένων τὰ μέγιστα διὰ τὴν καρτερίαν ἠθελον ἐντραπίαιθάνομενοι τὴν ὑπερχίην σου.

— Αἰ! τί λέγεις; ἀπεκρίθη ὁ ὑλοτόμος. Τῆ ἀληθείᾳ, ἐν πρόκειται νὰ εἶμαι καρτερικός εἰς τινὰς περιστάσεις, δὲν τὸ λέγω καυχώμενος, δὲν παραχωρῶ τὰ πρωτεῖα εἰς ὀπιονοθήποτε. Κκαὶ θὰ ἐπεροῖσμεν τῶντι ἡμεῖς οἱ πτωχοί, ἐν δὲν εἶχομεν καὶ ὀλίγην γενναϊότητα! Ἰπάρχουν περιστάσεις, κατὰ τὰς ὀποιὰς λησιμονῶ τι ἐστι φόβος. Τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἡ πτωχεία μου με ἀναγκάζουν νὰ ἡμαι γενναῖος, οὐδὲ νὰ δίδω προσοχὴν εἰς κινδύνους, ὥστε νὰ δύναμαι νὰ ζήσω μετὰ τῆς οικογενείας μου. Με ὀνομάζουν Μαρτίνον καλοστόμαχον' καὶ τῷ ὄντι, πικρὰ καὶ πολλὰ ποτήρια ἠναγκάσθη νὰ καταπίω. Ὡ! ἐν ἐπρεπε νὰ σὰς διηγηθῶ εἰς ποίας δεινὰς περιστάσεις εὐρέθη, περιστάσεις αἱ ὀποῖαι ὑπερβίβουν καὶ τὴν ἐξάρθρωσιν τοῦ βραχιονός μου! Συνέβη ποτὲ νὰ διεμείνω τρεῖς ἡμέρας ὑπὸ τὴν χιόνα! καὶ τότε βροχία εἶχα ἀνάγκην γενναϊότητος.

— Διηγήθητι, διηγήθητι, εἶπομεν ἄπαντες ὀμόφῶως, πῶς ἡ δυστυχία αὐτὴ σὲ συνέβη.

Ὁ καλὸς οὗτος ἄνθρωπος εἶχε πιθανῶς τοσαύτην ἐπιθυμίαν νὰ διηγηθῆ, ὅσην ἡμεῖς ν' ἀκούσωμεν τὸ συμβεβηκός. Ὅθεν οὐδὲ παρακλήσεων πολλῶν χρεῖα ἦτο' καὶ ἤρχισε λοιπόν.

Ἀλλὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς διήγησιν ἐπλεξε, κατὰ τὸ σύνθηες ὕπος τῶν χυδαίων, μετὰ παρεκτάσεων, διακοπῶν καὶ ἐπαναλήψεων. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὅσον ζωηρὰ καὶ εὐάρεστοι εἶναι αἱ τοιαῦται διηγήσεις πρὸς τὸν ἀκραζόμενον ἀπὸ τῆς ζωῆς τοῦ διηγουμένου φωνῆς, ὡς ἐμφυχοῦμεθα ἐκ τῆς ζωηρότητος τῶν χειρονομιῶν καὶ κινήσεων αὐτοῦ, τοσαύτον ὀχληρὰ καταντῶσιν ἐκτιθέμεθα διὰ γρηγορίας διότι εἰς ἄκρον δύσκολος καθίσταται ἡ κατὰ τὴν φυτικὴν αὐτῶν ἀρέλειαν ἐκθεσις. Ὅθεν οἱ ἀναγκωσται χάριν, ἐλπίζω, θέλουσι με γνωρίσει, ὅτι δὲν ἐχω τὴν ἀξίωσιν τοῦ νὰ ἐκναλάξω ἀκριβῶς τὸν τρόπον τῆς διηγήσεως τοῦ ὀρεινοῦ ἀναλαμδάνω δὲ ἐγὼ αὐτὸς τὸ ἔργον τοῦ διηγουμένου, παραβλέπων πάντῃ κινδύνον ἀποτυχίας.

Περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου τοῦ 1830 ἔτους, γνωστοῦ διὰ τὸν μακρὸν χειμῶνα, ὁ ὑλοτόμος μετέβη εἰς τὰ περὶ τοῦ Τιουρνίκου μετὰ τοῦ πατρὸς, ἀμαζόντος ἐτι τότε καὶ εὐρώστου, κατὰ παραγγελίαν πλουσίου τινος ξυλεμποροῦ ἐκ Βελλινσῶνος. Τὸ Τιουρνικόν, ὡς εἶναι κοινῶς γνωστόν, εἶναι μεγάλη κώμη τῆς Λεοντινῆς κοιλάδος ἐπὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς ὀδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς ὄρος διάστημα διὰ τὰ ἐρείπια καὶ τὰ λείψανα Λογγοβρυδικῶν μνημείων· κεῖται δὲ πρὸς τὴν δύσβατον κλεισθῶραν, εἷς ἡ; διὰ τρυχέων κρημνῶν καταρρέει ὁ

Τασσίνος μεταπιδῶν ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, καὶ ἀφρώδης κατακρημιζόμενος εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος.

Πρὸ δύο εβδομάδων δὲν εἶχε πέσει χιών, καὶ ἡ πεσοῦσα κατὰ τοὺς παρελθόντας μῆνας ἐκκληρύθη ἐκ τῶν παγετῶν. Ὅθεν οἱ ὀρεινοὶ ἠδύναντο νὰ ὀδεύσωσιν ἀσφαλῶς πρὸς τὸ ἔργον αὐτῶν. Τὸ ψύχος ἐν τούτοις ἦτο δριμύτατον, ἀλλ' ἐσυγκρατο ὀπωσοῦν διὰ τῶν ὑποθερμῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, οὐ τινος ἡ σφοδρῆς μετριάξεται μετὰ τῶν ἀποτόμων ἐκεῖνων ὀρέων. Ἀπὸ τινῶν ἡδὴ ἡμερῶν οἱ ὑλοτόμοι ἐνταχλοῦντο περὶ τὴν ἐπιμοχθον ἐργασίαν ἀνευ ἐναντίου συμβεβηκός, ὅτε ἤρχισαν νὰ πείωσιν οἱ ἀνεμοὶ τοῦ Μαρτίου. Φοβούμενοι μὴ καταπέση, ὡς συνήθως, ἡ χιονοστοιχία, συνερώνωσαν νὰ διπλασιάσωσι τοὺς ἀγῶνάς των, ὥστε νὰ φέρωσι ταχέως εἰς πέρας τὸ ἔργον αὐτῶν, τὴ ὀποιον εἶχον ἀναλάθει κατ' ἀποκοπήν. Διὸ μετέβησαν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐργασίας τὴν Παρασκευὴν πρὸ τῆς συνήθους ὥρας, ἐπιθυμοῦντες νὰ φθάσωσιν εἰς πέρας τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην.

Μόλις ὑπέφεγγε, καὶ αὐτοί, τὸν ἀριθμὸν ἐπτὰ, διευθύνθησαν εἰς τὸ δάσος. Ὁ καιρὸς ἦτο ἡτυχωτάτος· ὁ λεπτός ἀνεμος ἐπνεε ψυχρὸς καὶ ξηρὸς, ὥστε ἠλπιζον νὰ διανύσωσιν αἰσίως καὶ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην· ἀλλ' ὅτε ἐξημέρωσεν, εἶδον πυκνὰ νέφη ἀπὸ βορρᾶ ὕψοῦμενα. — Κακὸς οἰωνός! εἶπεν ὁ γέρον Μαρτίνος, ὁ πατὴρ τοῦ νεκρίου, ὅστις ἦτο τρόπον τινὰ ἀρχηγός. Ἐάν θέλετε νὰ δώσατε ἀκρόασιν εἰς τὴν γνώμην γέροντος ἐμπείρου περὶ τὴν διάγνωσιν τοῦ καιροῦ, ἃς κατέλθωμεν εἰς Τιουρνικόν. Τὰ ἐπίβουλα ἐκεῖνα νέφη, Κύριος εἶδε τί διεξιμῶσιν φέρουσιν. — Ἀλλ' ὁ συνετὸς γέρον ματαίως εἶπε καὶ ἐπανέλαβεν αὐτὰ, διότι οἱ συνεργάται αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦντες ἀκατασχέτως ν' ἀποτελέσωσι τὸ ἔργον ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης, κατεφρόνουσαν πάντα κινδύνον. Διαλεγόμενοι ἐν τοσοῦτῳ περὶ καιροῦ, καὶ ἕκαστοι ἐκφράζοντες τὴν ιδέα αὐτῶν περὶ μετεώρων, ἐρθισαν εἰς τὸ δάσος. Ὑπερέκειτο δὲ τοῦτο βαθείας χαράδρας κρημνῶδους, καὶ ὕψοῦτο διὰ μακρῶν καὶ ἀποτόμων ἀτραπῶν ἕως παρὰ τὴν ὀρρὸν ὄρους, καθ' ὀλοκληρίαν κρυσταλλοσκεποῦς· ἐκεῖθεν δὲ, ὅπου καὶ ἂν ἐτρεχε τὸ βλέμμα, ἄλλο τι δὲν ἀπῆντα εἰμὴ χιόνα. Χιόνα δὲ πεπηγυῖαν περιεῖχε καὶ ἡ κοίτη μικροῦ χειμάρρου, βέοντος κατὰ τὴν τερπνοτάτην τοῦ ἔτους ὄραν διὰ τῆς χαράδρας μέχρι τοῦ μυχοῦ τῆς ὑποκειμένης κοιλάδος· χιῶν πεπηγυῖα ἐκάλυπτε καὶ ὄλας τὰς ἀκρωρείας, ὄλας τὰς ἀτραπούς, καὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ τῶν φυτῶν. Οἱ ὀρεινοὶ κατεσκευάσαν ἐπὶ τοῦ κρυσταλλῶδους ἐδάφους ὀδόν, ἧτις ἦγε πρὸς τὴν χαράδραν, κατὰ τὰς ποικίλας ταύτης ἐλίξεις σκολιά σχηματιζομένη, μέχρι τῆς ἀκρας τοῦ δάσους.

Εἷς τῶν τῆς συνοδίας, ὄχι ὑποδεέστερος τοῦ Μαρτίνου ἀπὸ τὴν γνώσιν τῶν μεταβολῶν τοῦ καιροῦ, προσεῖπεν ὅτι περὶ τὰ ἐξημερῶματα θέλουσι διασκεδασθῆ τὰ νέφη, καὶ ἡλιος λαμπρότα-

τος θέλει φωτίσει τὴν γῆν. Καὶ τῶντι, ἐρῆνησαν χερσοῦμεθα αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων, καὶ μετ' ὀλίγον ἐρῆνη καὶ ὁ ἡλιος, ὡχρὸς, ὡς εἶπετο, καὶ νεφελώδης, καὶ ἀτμοσφῆς. Ἀλλὰ παρυτὴ τὰ νέφη παρεμποδίσαντα, οὕτως εἶπεν, τὴν περικτερω περιάν αὐτοῦ, ἐκρυσῆν τὸν δίσκον του, καὶ κατέλαβον ὀλοκληρῶν τὸν ὀρίζοντα. Ἡ λεπτὴ αὐρα ἡ πνέουσα τὴν αὐγὴν, μετεβλήθη εἰς ἀνεμον σφοδρὸν καὶ θυελλώδη, καὶ ἤρχισαν νὰ καταπίπτωσι μεγάλα χιόνος νιφάδες. Οἱ δὲ ὀρεινοί, ὄτινες ἀνευ μεγάλης τρυφῆς παρετήρησαν ἡδὴ τὴν μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφῆρας, ἐξεκολλουθῶντες τὴν δεινροκοπίαν, ἐγένοντο περίφοβοι καὶ ἤρχισαν νὰ σκέπτωνται περὶ τοῦ πρακτεῦς.

— Σὰς προσεῖπον, ἀνεφώνησεν ὁ γέρον Μαρτίνος, σὰς προσεῖπον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίδῃ τις πίστιν εἰς τὰ νέφη ἐκεῖνα. Παιδιά! δὲν πρέπει νὰ χρονοτριβῶμεν. Ἀς ἐπικλησθῶμεν τὴν σκέπην τῆς Παναγίας καὶ τὸν προστάτην ἡμῶν Ἄγιον, καὶ ἃς καταβῶμεν εἰς Τιουρνικόν· φοβοῦμαι πῶσιν χιονοστοιχάδος. — Ὡ! χιονοστοιχάδος! ἀνεβόησαν τρεῖς τέσσαρες τυχοχρόνος. Τὰ ὄρη ταῦτα δὲν εἶναι τόσον μεγάλα, ὥστε νὰ σχηματίζονται χιονοστοιχάδες. Τί φοβεῖσθε τὴν ὀλίγην ταύτην τοῦ Μαρτίου χιόνα; Ἀλλ' ὀπωσθήποτε, ἡ τρομερὰ λέξις ἡ ἐκφωνηθεῖσα παρὰ τοῦ γέροντος, ἐνήργησεν ἐπὶ πάντας μιγάως, καὶ αὐτοὶ οἱ φανέντες δυσπιπτότεροι δὲν ἐβράδυναν νὰ λάθωσι τὰς ἀξίνας διὰ νὰ καταβῶσιν.

Ὁ ἀνεμος ἐν τούτοις ἐπνεε σφοδρότερος κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, καὶ νιφάδες χιόνος κατέπιπτον μάλλον καὶ μάλλον ἐξοχούμεθα. Ὅθεν οἱ ὑλοτόμοι ἀνεχώρουν μετὰ σπουδῆς, ἀκολουθῶντες τὸν γέροντα Μαρτίνον, ὅστις ἐπροπορεύετο ὡς ὀδηγὸς τοῦ τάγματος· ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο ταχέως καὶ ἀρόδως νὰ προοδεύσωσιν, εἶτε, διότι εἰς πᾶν τοῦ ποδοῦ πρόσκομμα ἐρθεῖοντο μὴ πέσωσιν ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς ἀτραποῦ, εἶτε διότι τοσοῦτον ὁ ἀνεμος ὤθει τὴν χιόνα πρὸς τὰ πρόσωπα, ὥστε ἐβάδιζον ὡς σκοτοδινηῶντες. Ὁ Μαρτίνος ἐσυμβούλευσε τότε νὰ συμβαδίσωσιν ἀδιαχώριστοι, καὶ ν' ἀκολουθήσωσι τὴν παρὰ τὴν χαράδραν ἀτραπὸν ὡς ἀσφαλεστέραν. Προέβινον δὲ σιωπηλοὶ διότι τρόμος ἤρχιζε νὰ καταλαμβάνῃ τὰς καρδίας καὶ τῶν γενναϊότερων, ὄτινες συχνὰ ἀνέβλεπον πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ τὰ ὕψοματα τὰ ὑπερκείμενα τῆς ὀδοῦ, φοβούμενοι τὴν ἐμφάνισιν σημείου ἀναγγέλλοντος τὸν ἐπαπειλούμενον κινδύνον.

Εἶχον ἡδὴ φθάσει εἰς στενόν, ὅπου ἡ ἀτραπὸς ἐγένετο στενωτέρα μετὰ τῶν σειρᾶς γομφῶν βράχων καὶ τοῦ χείλους τῆς χαράδρας. Ἐπικουροῦτο δὲ ἐν ταύτῃ ἡ χιόνα, καὶ μινιώδης ἐσύριζεν ὁ ἀνεμος. Αἰφνης ἀκούουσι κρότον, ὡς χειμάρρου μακροῦ ἐκ ταχέοντος, καὶ μένουσιν ἀκίνητοι ἀναβλέψαντες δὲ παρατηροῦσιν ἀποσπώμενον ἐκ τῆς ὀρρῆς τοῦ ὄρους ὄγκον λευκὸν κατακυλιόμενον πρὸς αὐτοῦς. — Χιονοστοιχία! χιονοστοιχία! ἀνεκράγασαν ἄπαντες μετὰ φωνῆς περιτρόμου. — Πρὸς τὰ δεξιὰ,

πρὸς τὰ δεξιὰ, ὑπὸ τὸν βράχον, ἀνεφώνησεν ὁ γέρον Μαρτίνος καὶ ἐχώθη ὑπὸ βράχον αὐτός, ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ εἰς τῶν συνοδοιπόρων. Οἱ λοιποὶ τέσσαρες ἡ δὲν ἐπρόθεσαν, ἡ δὲν ἤκουσαν τὴν φωνὴν, ἡ ἠδιαφύρησαν. Οἱ τρεῖς πρῶτοι εἶδον αἴφνης κατακρημισθέντα ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ ὑπερμεγεθῆ ὄγκον χιόνος, καὶ εὐρέθησαν κατακλειστοὶ μετὰ τοῦ βράχου καὶ τοῦ τοίχου πεπηγός. Ἐζήτησαν παρὰ τὰς ἀξίνας δι' ὧν ἐφανταζόντο ὅτι δυνατόν ἦτο νὰ διασχίσωσι τὸν χιονόπηκτον ἐκεῖνον φραγμόν, ἀλλὰ δὲν ἀνέυρηκαν αὐτάς, διότι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου τῆς φοβερᾶς στιγμῆς, καθ' ἣν κατέφυγον ὑπὸ τὸν βράχον, ἐπεσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. ἤρχισαν λοιπὸν νὰ ἐργάζωνται ὅσον ἠδύναντο διὰ τῶν χειρῶν, καὶ νὰ ὠθῶσι διὰ τοῦ σώματος τὸν ἀκλόνητον ἐκεῖνον ὄγκον· ἀλλὰ μάταιοι ἀπέβησαν οἱ ἀγῶνες αὐτῶν καὶ ἀπαυδῆσαντες ψυχικῶς καὶ σωματικῶς ἐκυριεύθησαν ἀπὸ ἀπελπίσιν, καὶ ἐπεσαν νεκρωμένοι εἰς εἶδος ληθάρου.

Ἦτο σχεδὸν πρώτη μετὰ μεσημβρίαν ὥρα, ὅτε κατέβησαν αὐτοὺς ἡ χιῶν, καὶ ἀνασθητοῦντες διετέλεσαν μέχρι δειλῆς. Ὅτε δὲ ἀνέλαβον τὰς αἰσθήσεις των, ἐσήμαινεν ὁ κώδων τοῦ ἐσπερινοῦ ἐν τῇ παρακειμένῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ Τιουρνίκου. Ὁ βρόμβος τῶν κωδῶνων διελλθὼν τὴν χιόνα ἐφθασε μέχρι τῆς ἀκοῆς αὐτῶν, διότι, ὡς λέγουσιν οἱ φυσιολόγοι, αἱ δονήσεις τοῦ ἡχοῦ διέρχονται ἀπὸ τῶν ἀραιότερων εἰς τὰ πυκνότερα σώματα. Εἶναι ἀνεφορῶτον τὸ πόσον ἐνήργησεν ἐπ' αὐτῶν ὁ ἡχος ἐκεῖνος. Συγκινηθέντες σφοδρῶς καὶ ἀναθέρβυντες ἐνθυμηθησαν ὅτι καὶ ἐν τοιοῦτῳ κινδύνῳ πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὴν ὑπερτάτην θεῖαν βοήθειαν.

— Ἀς ψάλωμεν τὸ α θεοτόκε ἡ ἐλπίς πάντων τῶν χριστιανῶν, εἶπεν ὁ γέρον Μαρτίνος· ἃς ἐπικλησθῶμεν τὸν Κύριον, καὶ δὲν θέλει ἐγκαταλείψει ἡμᾶς.

Καὶ ἀμέσως ἤρχισαν καὶ οἱ τρεῖς προσευχόμενοι ἐνθέρμως· ποτὲ δειήσει· ἐνθερμότεροι δὲν ἀνεπέμφθησαν πρὸς τὸν θρόνον τοῦ ὑπερτάτου παρηγόρου ἀπὸ καρδιῶν ἐστερημένων πάσης ἀνθρωπίνης ἐλπίδος!

Ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ ὑπῆρχε καὶ ἄλλος τις μερῶν περὶ τῶν ταλαιπωρῶν ἐκεῖνων ὄντων. Ἀγαθὴ τις γυνή, ἔχουσα οἰκοτρόφους τοὺς ὑλοτόμους, παρατηρήσασα ὅτι δὲν ἐπέστρεψαν τὴν συνήθη ὄραν καὶ φοβουμένη δυστύχημα, ἔδραμε πρὸς τὸν ἐφημέριον τοῦ χωρίου καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὰς ὑποψίας τῆς. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἐξετάσας ποῦ ἀπῆλθον οἱ ὀρεινοί, καὶ ἐνθυμηθεὶς τὴν θυελλῶν ἥτις ἐξεμαίνετο ἀδιακόπως δι' ὄλης τῆς ἡμέρας, συμπαρελαβε μοναχὸν ἀπὸ τοῦ παρακειμένου μοναστηρίου κατὰ τύχην παρ' αὐτῷ εὐρεθέντα, καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν δήμαρχον παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ σημάη τὸν κώδωνα, ὡς συνεπιθίξεται ὁσάντις ἡ κίνδυνος ἐπαπειλεῖται, ἡ ἀπεπλάνθη τις κατὰ τὰ ὄρη ἐν καιρῷ χειμῶνος. Πρὸς δὲ τὸν ἡχὸν τοῦ κώδωνος συνδραμόντος πλήθους πολλοῦ, καὶ γνωστῆς γενομένης τῆς αἰτίας, οἱ εὐ-

ρωστώτεροι τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν νεκρίσκων, μετὰ ῥοπάλων σιδηροφόρων, σκαπανῶν, φανῶν καὶ λαμπάδων, διευθύνθησαν πρὸς τὸ δάσος.

Προεπορεύοντο δὲ ὁ δῆμαρχος, ὁ ἰατρός καὶ ὁ μοναχός, ἐπεὶ δὲ ὁ ἐρημέριος διὰ τὴν προβεβηκυῖαν ἡλικίαν του, ἀδύνατον ἦτο νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς λοιπούς. ἤρχετο δὲ κατόπιν ἡ ἀγαθὴ γυνὴ μετὰ τοῦ θεραπευτικοῦ κυνός αὐτῆς, ὅστις πολλάκις συνώδευε τοὺς ὑλοτόμους εἰς τὸ δάσος, καὶ μετὰ ταῦτα ὄλον τὸ πλῆθος. Καὶ ποτὲ μὲν ἐβάδιζον σιωπηλοί, ποτὲ δὲ ἀνεκραύγαζον· καὶ πρὸς τὰς κραυγὰς αὐτῶν ἀντήχουν τὰ περίξ ὄρη. Καὶ τῷ ὄντι ἦτο περιεργον τὸ θέαμα· ἔβλεπες πλῆθος ἀνθρώπων ἀναβαινόντων μετὰ κόπου χιονοσκεπάστους ἀτραπούς, καὶ φῶς ὑπέρυθρον φανῶν καὶ λαμπάδων ἀντανακλωμένων ἐπὶ τῆς λευκῆς χιόνης, ἐνῶ αἱ φωναὶ ἀπετέμεινον ἀλλόκοτον καὶ πανηγυρικὸν ἦχον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ζοφώδους νυκτερινῆς σιγῆς. Ἐν τούτοις, ἐπεὶ δὲ ἄμικ παυσάσης τῆς καταγιγδὸς ἔπαυσε καὶ ἡ χιών, ἡ ἐπίκουρος ἐκείνη συνοδία ἐδυνήθη νὰ χωρήσῃ ἀπαλῶς πρὸς τὸ εὐσεβὲς ἐπιχειρήμα.

Ὅτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὴν ἀτραπὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸ δάσος, ὁ κύων προέδραμεν ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ ἐνόρμου, τοῦ θαυμασίου ἐκείνου χαρίσματος, τοῦ ἰδιάζοντος εἰς τὰ ζῶα ταῦτα, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνεῦρον τὰ ἔγνη τοῦ καταπεσόντος ὄγκου τῆς χιόνης. Ἡ χιών ἔφρασε τὴν χαράδραν μετὰ τοῦ χεῖλους, καὶ εἰς ὅλα τὰ περίξ ἐφάνησαν λεῖψα κρημιναμάτων. Αἰφνης ὁ κύων ἀνεπήδησε διὰ μιᾶς ἐπὶ ὄγκου ἐξέχοντος καὶ παρατεινομένου κατ' εὐθείαν σχεδὸν γραμμὴν, παρὰ τὴν χαράδραν, καὶ ἤρχισε νὰ σκαλίξῃ ἐπὶ τῆς χιόνης. Τινὲς τῶν εὐτολμοτέρων ἠκολούθησαν αὐτὸν, ἐνθάρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ τοῦ περὶδείγματος τοῦ μοναχοῦ. Ἀνασκάπτοντες τὴν χιόνα διὰ σκαπανῶν καὶ ἄλλων σιδηροφόρων ῥοπάλων, ἀνεκάλυψαν, ὡς τοῦ τρομεροῦ θεάματος! δύο σώματα συμπεριπλεγμένα. Τρέχει ὁ ἰατρός, ἀλλ' εἰς μάτην μεταχειρίζεται τὰ βροθήματα τῆς τέχνης· ἦσαν ἤδη ψυχρὰ πτώματα. Καταπεπληγμένοι, ἀλλ' ὄχι καὶ παντάπασιν ἀπελπισθέντες, ἐξηκολούθησαν οἱ ἀτρόμητοι ἐκεῖνοι τὰς ἐρεῦνας κατὰ τὴν ὀδηγίαν τοῦ πιστοῦ κυνός· καὶ μετ' ὀλίγον καταβάντες διὰ τινων σχοινίων ἐπὶ τούτῳ κομισθέντων παρὰ τὰ κρημνώδη μέρη, δι' ὧν κατήρχετο ἡ χαράδρα, εὔρηκον ὑπὸ τινι ἄλλον ὄγκον ἕτεραν δύο πτώματα. Περιττὸν νὰ εἰπωμεν, ὅποια λύπη κατεκυρίευσεν τοὺς ἀφόβους καὶ κηλούς ἐκείνους ὄρεινους, ἰδόντας εἰς ποῖον θλιβερὸν τέλος ἀπέληξαν οἱ κόποι αὐτῶν· ἀλλ' οὐδὲ τότε ἔπαυσαν μετὰ πλειστίης προθυμίας τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν, γνωρίζοντες ὅτι τρεῖς ἐτιέμενον ν' ἀνακαλυφθῶσιν.

Τί ἄρα ἐγίνοντο οἱ ταλαίπωροι ἐκεῖνοι; Ἀρ' οὐ ἐνθέρμως προτευχθέντες ἐπεκαλέσθησαν τὴν θείαν βοήθειαν, ἠσθάνθησαν μεγαλειότεραν ἀνακούφισιν, καὶ μετὰ πλείονος πεποιθήσεως ἤρχισαν νὰ σκέπτωνται περὶ τοῦ τρόπου τῆς σωτηρίας των. Ἐν δὲ πρὸς τὸν ἄλλον ὄγκον ἕτεραν δύο πτώματα, ἐφθασε

μέχρι τῆς ἀκοῆς αὐτῶν ὁ ἦχος τοῦ κώδωνος. Ἐνθάρρυνθέντες ἐτι μάλλον ἐκ τούτου, θὰ ἐμκθον φαίνεται, εἶπον, καὶ πρῶτος μάλιστα ὁ γέρον Στέφανος, τὴν δυστυχίαν ἡμῶν. Ἰσως οἱ συνεργάται διεσώθησαν, ἢ ἡ Κυρὰ Τριανταφυλλιά ἔδωκεν εἰδήσιν ὅτι δὲν ἐπεστρέψαμεν ἀπὸ τοῦ δάσους καὶ ἔρχονται πρὸς ἀναζήτησιν καὶ σωτηρίαν ἡμῶν. Ἀὐτὸς εἶπον ὅτι ὁ Κύριος δὲν μᾶς ἐγκατέλιπε; Καὶ βέβαιον σχεδὸν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλουσιν ἐλευθερωθῆ, ἤρχισαν νὰ συγχαίρωνται ἀλλήλους καὶ νὰ εὐχαριστῶσι τὸν Θεόν. Μετ' ὀλίγον ἤκουσαν ἀμυδρῶς τὰς κραυγὰς τῶν ἐρχομένων εἰς ἀναζήτησιν αὐτῶν, καὶ προσέξαντες ἐνόμισαν ὅτι ἀντήχει ἡ γνωστὴ ὑλάκῃ τοῦ κυνός τῆς ξηνοδόχου· ἡ ἐλπίς τῆς προσεχούς ἐλευθερώσεως ἐνίσχυσε αὐτούς, καὶ ἐπεχείρησαν πάλιν μετὰ πολλῆς προσπάθειας νὰ ἐργάζωνται διὰ ν' ἀνοιξῶσι διόδον διὰ τῆς χιόνης. Ἐπειδὴ δὲ ἠσθάνθησαν ὅτι ἦσαν πλησίον τῶν ἐλευθερωτῶν αὐτῶν, ἤρχισαν νὰ κράζωσι μετ' ὄλης τῆς δυνάμεως· ἀλλ' ὡς καὶ πρότερον, ἐματαιώθησαν οἱ ἀγωνίες των· οὐδὲ ἦτο δυνατόν νὰ ἀκουσθῶσιν αἱ κραυγαὶ αὐτῶν, διότι αἱ δονήσεις τοῦ ἤχου διαβζίνουσι μὲν, ὡς προεῖπον, ἀπὸ τῶν ἀραιότερων εἰς τὰ πυκνότερα σώματα, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰς ἐκεῖνα.

Τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν κατάστασιν τῆς καρδίας τῶν δυστυχῶν ἐκείνων κατὰ τὰς τοιαύτας στιγμὰς; Πολλάκις ἤκουσαν προσεγγίζοντας εἰς τὴν τρώγλην αὐτῶν τοὺς σωτήρας των· πολλάκις ἤκουσαν τὴν φωνὴν τῆς ξηνοδόχου, ἐξ ὀνόματος καλούσης αὐτούς· ἀλλὰ πῶς νὰ δώσωσι σημεῖον ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῇ ζωῇ; πῶς, τὸσον πλησίον τῆς βοήθειας εὐρισκόμενοι, νὰ εὕρωσι τρόπον νὰ ἐπικαλεσθῶσιν αὐτήν; Καὶ τίς δύναται νὰ ἐκφράσῃ εἰς ποῖαν ἀπελπίαν κατήνησαν ὅτε ἠσθάνθησαν ὅτι ἡ ἐπίκουρος συνοδία ἀπεμακρύνετο;

Τῷ ὄντι οἱ ἀτρόμητοι ἐρευνῆται, ἀρ' οὐ κατεφρόνησαν μυρίους κινδύνους, καὶ ἐδαπάνησαν τόσας ὥρας εἰς ματαίαις ἐρεῦνας, ἀπεφάσιον νὰ ἀπέλθωσιν. Ἀνευρόντες τὰ τέσσαρα πτώματα ἐπὶ τῆς κρημνώδους πλευρᾶς τῆς χαράδρας, ἐνόμισαν ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς ἀπωλέσθησαν, καὶ ὅτι ἡ χιονοστοιβὴ κατεκύλισε τὰ πτώματά των πρὸς τὸν μυχὸν τῆς χαράδρας. Ὅθεν, μὴ ἐλπίζοντες τὴν ἀνεύρεσιν αὐτῶν ζώντων, καὶ πρὸς τούτους κινδύνου ἐπικειμένου μεγίστου, ἂν διὰ τῶν σχοινίων κατέβαινον εἰς τοὺς κρημνοὺς διὰ νυκτός, ἀπεφάσιον νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ ἐπέστρεψαν συναποφέροντες καὶ τὰ τέσσαρα πτώματα, ὅπως ἐνταφιάσωσιν αὐτὰ χριστιανικῶς.

Ὅτε δὲ οἱ τρεῖς χιονόχωστοι οὐδένα ἤκουον ἤχον, δεινὴ ἀπύγνωσις κατέλαθε αὐτούς. Μόνος ὁ χρηστός γέρον δὲν ἀπηλπίζετο, καὶ τοὺς ἄλλους συμβούλευεν νὰ σώζωσιν ἐλπίδα τινά, καὶ ἐσπούδαζε μάλιστα νὰ υποβάλῃ αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ συνεταίρου. Τί δὲ διελογίζοντο οὗτοι, εὐκολὸν νὰ φητασθῇ τις· τοὺς συγγενεῖς, τὴν πατρίδα, τὴν ἐστίαν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρῶ-

γλὴ ἐκείνη δὲν ἦτο τόσῳ στενόχωρος ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ κατακλιθῶσιν εἰς ὑπνον μετὰ μακρὰν ἐνικρωτάτην ἀγρυπνίαν; ἀπαυδίσαντες σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, παρεδόθησαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς ὑπνον, καὶ ἐκοιμήθησαν, διότι ἡ ἀγαθοποιὸς φύσις οὐδὲ εἰς τὸν στενάζοντα καὶ ἀπηλπισμένον ἀρνεῖται τὴν διὰ τοῦ ὑπνου ἀνακούφισιν. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ὀλίγον ἐπαρμύθησε τοὺς ταλαίπωρους ἐκείνους, διότι ὄνειροι ἄγριοι καὶ τρομεροὶ κατεβασάνισαν αὐτούς.

Πρῶτος ὁ χρηστός γέρον ἀρυπνώσας, ἤκουσε τὸν κώδωνα τοῦ Τιορνίκου σημαίνοντα, καὶ ἀνέλαθεν ἔργον δυσάρεστον, νὰ ἐξυπνήσῃ τὸν υἱὸν καὶ τὸν συνεργάτην προσκαλῶν αὐτούς εἰς ἐπίκλησιν τῆς θείας βοήθειας. Ἐντὸς τοῦ ψηλαφητοῦ σκοτούς ὅπου ἦσαν κατάκλειστοι, ἐστεροῦντο καὶ αὐτῆς τῆς παραμυθίας τοῦ νὰ βλέπωσιν ἀλλήλους, νὰ διακρίνωσιν ἐπὶ τῶν ἀλλοιουμένων προσώπων των τὰς ἐλπίδας, τοὺς φόβους, τὰς ποικίλας συγκινήσεις τῆς περιπαλοῦς καὶ ὀδυνωμένης ψυχῆς των.

Πολλὰ ὥραι παρήλθον χωρὶς ν' ἀκούσωσιν οὐδένα ἤχον, καὶ μόνος ὁ τοῦ ἀνέμου, κλονίζοντος τοὺς κρυσταλλοφόρους κλάδους τοῦ δάσους, προτέβαλε τὰς ἀκοάς των. Ἐν τούτοις ἤρχισεν ἡ ὀδύνη τῆς πείνης, καὶ μετ' αὐτῆς ὁ φόβος μὴ δι' ἐλλείψιν τροφῆς ἀποθάνωσι. Κατ' εὐτυχίαν καὶ οἱ τρεῖς εὔρηκον εἰς τοὺς σάκκους αὐτῶν τεμάχιον ἄρτου ἐξ ἀραβοσίτου καὶ πύλτον, περίσσευμα τῶν ἐφοδίων τῆς προτερίας. Εὐχαρίστησαν λοιπὸν τὸν Θεόν, ὀνομάσαντες τοῦτο ἔλεος τῆς προνοίας αὐτοῦ, καὶ ἐκάθησαν νὰ φάγωσι μετ' ἀπληστίας, ἐπεὶ δὲ τὸ αἶσθημα τῆς πείνης ἐνίκησε τὸ τῆς ἀμνηχανίας.

— Ἄς δικιρέσωμεν, εἶπεν ὁ γέρον Στέφανος, τὸ ἔλεος τοῦτο τοῦ Θεοῦ εἰς τρεῖς μερίδας· τὴν μίαν ἂς φάγωμεν τώρα τὸ πρωί, τὴν ἄλλην τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ δείπνον, καὶ τὴν τρίτην ἂς φυλάξωμεν διὰ τὴν αὐριον εἰς τὸ πρόγευμα· καὶ ἔπειτα ὁ Θεὸς θέλει φροντίσαι περὶ ἡμῶν. Αὐριον ἔχομεν Κυριακὴν, καὶ ἡ καρδία μου προαισθάνεται ὅτι ὁ Κύριος θέλει εὐσπλαγχνισθῆ τοὺς δούλους αὐτοῦ.

Ὅτε δὲ ἐτελείωσαν τὸ λιτότατον γεῦμά των, καὶ ἀντι ὕδατος ἐδροσίθησαν δι' ὀλίγης χιόνης, τῆς ὁποίας βεβχίως δὲν ὑπῆρχεν ἔλλειψις, ἤκουσαν φωνὴν θρηνώδη κυνός· ἦτο δὲ ὁ θεραπευτικὸς κύων τῆς Κυρᾶς Τριανταφυλλιάς, ἣτις συμπαλαβοῦσα αὐτὸν ὡς ὀδηγὸν ἦλθεν εἰς νέας ἀναζητήσεις. Ἡ ἀγαθὴ αὐτῆ γυνὴ εθεώρει, ὡς ἔλεγεν, ἀνυπόφορον τὴν ἐγκατάλειψιν τριῶν χριστιανικῶν σωμάτων βηπτισμένων, μενόντων οὕτω χιονοθάπτων. Ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς ἀναζήτησιν αὐτῶν, ἕως οὐ κατορθώσῃ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ κατέβησιν αὐτῶν εἰς τὸν οἰκεῖον καθιερωμένον τόπον. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον εὔρωστος καὶ τῶν δασῶν ἐκείνων ἐμπειροτάτη, ὡς χήρα καὶ αὐτὴ ὑλοτόμου, ἀδιστακτικῶς ἐκίνησε μόνη, ἐλπίζουσα ἀφύκτως ἐπιτυχίαν. Ὅθεν διὰ τῶν ἀτραπῶν τοῦ δάσους ἦλθε πρῶτον εἰς τὰ μέρη, ὅπου εὐρέθησαν τῶν ἄλλων τεσσάρων τὰ πτώματα· ἔπειτα ἀκολουθοῦσα τὸν κύνα, εἰς τὸ

ἐνορμον τοῦ ὁποίου ἀριεζοῦτο, ἀνέβη μικρὸν ἕως πλησίον ὑψώματος χιόνος ἀπὸ τοῦ καταπεσόντος ὄγκου συσσωρευθείσης μετὰ τοῦ χεῖλους τῆς χαράδρας καὶ τοῦ βράχου, ὅπου ἐν εὐρίσκοντο ἐγκλειστοὶ οἱ τρεῖς δυστυχεῖς ἐκεῖνοι. Ἐνταῦθα ὁ κύων ἤρχισεν ὀλολυγμὸν ὄξυν· ἔπειτα μετὰ μεγάλης ὀρμῆς ἐκαλίξε διὰ τῶν ποδῶν τὴν χιόνα.

— Βεβχίως, εἶπεν ἡ Τριανταφυλλιά, βλέπουσα τὸν κύνα, βεβχίως οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι ἐδῶ ὑποκάτω εὐρίσκονται παραχωμένοι. Ὁ Τόφος μου δὲν ἀπατάται. Ὁ Θεὸς ἀναπαύσει τὰς ψυχὰς αὐτῶν! Οἱ ἄθλιοι! τὸσον εὔρωστοι ὄλοι! Ὁ πτωχὸς σὺν τεκνὸς Στέφανος! τὸσον καλὸς γέρον! καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐκεῖνος ὁ ἀγαπητὸς Ἰωάννης, τὸσον εὐμορφον παλληκᾶρι, τὸσον ἐράσιμον, τὸσον εὐκίνητον! ὁ ὁποῖος μ' ἔλεγεν ὅτι τὸ Πάσχα ἐμελλε νὰ νυμφεθῆ!... Ὅ, τι θέλει ὁ Θεός... Βεβχίως ὁ θάνατος δὲν τοὺς ἤρην εἰς κακὴν ὥραν· τὸ κατ' ἐμὲ, εἴμαι πεπεισμένη, ὅτι εὐρίσκονται εἰς τόπον σωτηρίας, καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ κατάστασις αὐτῶν ὑπάρχει καλλιτέρα τῆς ἐμῆς. Καὶ ὅμως δὲν με φρίνεται διόλου ὀρθὸν νὰ μένωσιν ἐδῶ ὑποκάτω ὡς ζῶα παραχωμένοι. Πρέπει νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ἐκφωνηθῶσιν ὀλίγοι καλοὶ λόγοι καὶ περὶ αὐτῶν. Περὶ τούτου θέλω ὁμιλήσῃ τὸν ἅγιον ἐρημέριον, καὶ εἴμαι βεβχίως ὅτι αὐριον θέλουσι σταλῆ ἄνθρωποι διὰ νὰ ἐκθάψωσι τὰ πτώματά των.

Ὅ! ἐν ἡ καλῇ γυνῇ, ὅποτε ἐμελέτα τὴν ἐνταφίαν πτωμάτων, ἐφραντάζετο ὅτι οἱ δυστυχεῖς ὑπῆρχον εἰσέτι ζῶντες, καὶ τὴν φωνὴν αὐτῆς ἤκουον, καὶ πρὸς αὐτὴν ἐκραζον ὅσον ἠδύνατο, καὶ ἀπηλπίζοντο, ἀμνηχανοῦντες πῶς νὰ γνωστοποιήσωσιν τὴν κατάστασιν των! Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἐκραζον, ὅσον καὶ ἂν ὤθουν τὴν σεσωρευμένην χιόνα, ἔμενον ἀκατόρθωτον νὰ δηλώσωσι πρὸς τοὺς ἔξω, εἴτε διὰ φωνῆς, εἴτε διὰ κινήματος ἰκανοῦ νὰ πληροφόρησιν τὴν γραίαν ὅτι ζῶσιν. Καὶ μὲν ὁ Τόφος ἀδιακόπως ὑλάκει, καὶ ἐκαλίξεν· οὐδὲ ἤθελε κατ' οὐδένα τρόπον ν' ἀποσπασθῆ ἐκείθεν· ἀλλ' ἡ φιλάγαθος γυνὴ ἐκ τούτου συνῆγε νέον συμπέρασμα, ἐπιβεβαιοῦν τὴν προτέραν γνώμην αὐτῆς, ὅτι ἐκεῖ εὐρίσκονται τὰ πτώματα τῶν τριῶν ἀθλίων· καὶ προτευχόμενη ὑπὲρ ἀναπαύσεως αὐτῶν, κατέβη εἰς Τιορρικόν.

Οἱ δὲ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι, ἐνθάρρυνθέντες μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ξηνοδόχου αὐτῶν, παρεσκευάσθησαν εἰς τὸ νὰ ὑπομείνωσι μετὰ καρτερίας τὴν ἀφόρητον κατάστασιν ταύτην μετὰ τῆς ἐπισύσης, βέβχιοι ὄντες περὶ τῆς σωτηρίας των. Διτέλειαν δὲ ἤσυχον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας, ἀναπέμποντες εὐχὰς πρὸς τὸν Κύριον, εὐχαριστηρίους μὲν διὰ τὴν προσεχῆ σωτηρίαν των, νεκρωσίμους δὲ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀπολεσθέντων συνεργατῶν. Ἦσυχον ἐδέσπησαν, ἦσυχον ἐκοιμήθησαν, καὶ ἦσυχον τὸ πρωὶ ἐξυπνήσαντες ἤκουσαν τὸν κώδωνα τοῦ Τιορνίκου σημαίνοντα, καὶ ἐξέλαβον ὡς σήμερον αἶσιον τῆς θαυματουργοῦ ἀνευρέσεώς των.

Ὡ! μετὰ ποίας ἀγωνίας ἤνοιγον τὰ ὄτα εἰς πάντα κρότον! πῶς ἔτρεμον ὀλοκλήρῳ ἀκούοντες τὰς φωνάς τῶν ὄρεινῶν, ὅστινες μακρόθεν προσεκέλευον ἀλλήλους, καὶ ὀμυλῶντες τὴν ἀτραπὸν τοῦ δάσους, κατέβαινον εἰς Τιθόνικον ἀπὸ μικροῦ τινος χωρίου παρακειμένου! μετὰ ποίας κατανύξεως ἴσταντο προσέχοντες εἰς τοὺς ἐκ συνθήματος ἤχους, δι' ὧν ἐσήμεινον οἱ κώδωνες τὰς διαφόρους τῆς Κυριακῆς ἀκλουθίας! Περὶ μεσημβρίαν ἔρχοντο ὑπόλοιποι γέφυρα ἔραγον δὲ σιωπηλοὶ καὶ ἀλαλοὶ οἱ ταλαίπωροι, μὴ τολμῶντες νὰ ἐκστομίσωσι πρὸς ἀλλήλους μῆτε τὰς ἐλπίδας, μῆτε τοὺς φόβους αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ παρεκθήθητο συνεργισμένοι, συνησθάνοντο καὶ τοὺς παλμούς τῶν καρδιῶν τῶν, καὶ ἀνεσπίρτων καὶ κατὰ τὴν ἐλαχίστην κίνησιν ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκνεύσῃσι λέξιν διότι μὴ εὐλόγησαν καὶ νὰ ἀναπνεύσωσι. Τέλος πάντων ἀκούουσι μακρόθεν πλησιαζούσας συνεχεῖς φωνάς, ἐξ ἠθέρου, πανηγυρικές. Ἡ συμμιγῆς βοῆ πλησιάζει, αἱ φωναὶ γίνονται ἐνχαρμώτεραι καὶ αὐταὶ εἶναι ἄτρυκτα ἀνθρώπων ψυχλόντων νεκρώσιμον ἀκλουθίαν.

— Ἐρχονται, ἔρχονται! ἀνακράζουσιν οἱ χιονοσκίπισταί. Δόξα τῷ Θεῷ, ἔρχονται εἰς ἐλευθέρωσιν ἡμῶν!

Ἡ Κυρὰ Τριανταφυλλιά, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῆς, ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ἐρημέριον τοῦ Τιθόνικου τὴν ἀνεκάλυψιν καὶ ὁ κελὸς ἱερεὺς διέταξε τοὺς ἐνοριτάς ν' ἀπέλθωσι τὴν Κυριακὴν ἐκείνην ἐν παρατάξει εἰς τὸ μέρος τῆς χιονοστοιβάδος, ὅπως ἀρῶν ψάλλωσιν ἐκεῖ τὴν νεκρώσιμον ἀκλουθίαν, ἀνεκλήθησαν τὰ πτώματα.

Ἡ εὐσεβὴς συνοδία ἀπελθοῦσα ἐστάθη εἰς τὸ μέρος τὸ δειχθέν παρὰ τῆς Τριανταφυλλιάς, ὅπου καὶ προσέδραμεν εὐθὺς ὁ κύων ὑλακτῶν καὶ σκαλιζῶν. Οἱ νεκροθάπται τοῦ χωρίου καὶ ἄλλοι τινες εὐρωστοὶ, προχωρήσαντες πρὸς τὸ ὕψωμα τῆς χιόνος, ἔρχοντο νὰ ἐργάζωνται διὰ σκαπανῶν καὶ σιδηροφόρων ῥοπαλῶν, ὅποτε εἰς ἐξ αὐτῶν διακόψας τὴν ἐργασίαν κράζει:

— Ὑπάρχει τις ἐνταῦθα ζῶν ἡσθάνθη κτύπον εἰς τὸ ῥοπαλόν μου· ἐκρεμάσθη τις ἀπὸ τοῦ ῥοπαλοῦ μου. Πᾶν λοιπὸν ψιθύρισμα πᾶν εἶδος περιμένουσι τὸ ἀποθεσόμενον καταβιβάζουσιν ἄλλα δύο ῥοπαλά, καὶ αἰσθάνονται καὶ αὐτὰ κατασυρόμενα.

— Θαῦμα! Θαῦμα! ἀνεκράζον οἱ περιεστῶτες εὐχριστήσατε τὸν Κύριον, ἤρχιστε νὰ λέγη ὁ καλὸς μοναχὸς, ὁ συνοδεύσας τὴν πομπήν, εὐχαριστήσατε αὐτόν, καὶ ὁμολογήσατε ὅτι ἰσχυρὸς ὁ βραχίων αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις, γενομένου μεγάλου ῥήγματος εἰς τὴν σπασαυμένην χιόνα, ἀναφανίσθησαν ἐκβαίνοντες τοῦ στομίου οἱ τρεῖς ὑλοτόμοι περιπεπλεγμένοι εἰς τὰ ῥοπαλά. Μόλις δὲ ἐξήλθον ἀπὸ τοῦ χιονώδους βεράθρου, καὶ ὄρμησαν πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ γονυπετήσαντες, ὕψωσαν τὰς χεῖρας πρὸς οὐρανόν· ἀλλὰ δὲν ἔδύνατο νὰ προφέρωσιν οὐδὲ γρῦ. Ὅλοι οἱ περιεστῶτες ἠτένιζον αὐτοὺς θαυμάζοντες καὶ πλη-

ρεις θρησκευτικῆς συγκινήσεως. Ὁ δὲ μοναχὸς ἤγειρεν αὐτοὺς, καὶ εἶπὼν ὅτι πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ὑποσχεθῶσιν εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θέλουσι διαγεῖν ἀεὶ ποτε ἀμόλυτον τὴν ζωὴν, τὴν διὰ θεύματος παρ' αὐτοῦ σωθῆναι, προσέκλεσε τὸ πλῆθος εἰς εὐχαριστήριον δοξολογίαν.

Περὶ τὸν νὰ εἶπω ὅτι οἱ σωθέντες ἔδειξαν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Τριανταφυλλιά, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔτι τὸν Τόρον, πρὸς ὃν ἐχρεώσθησαν κατὰ μέρος τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. Ὁ Ἰωάννης ἠθέλησε νὰ ἔχη πλησίον τοῦ τὸν πιστὸν ἐκείνον καὶ φιλόνηρον κύνα, καὶ ὑπερηγάπα αὐτόν διὰ παντὸς ὡς φίλον, ἕως οὗ κατὰ συμβεβηκὸς ἐπροεβήθη ὑπὸ κωνηγοῦ τινος, ἐκλαθόντος αὐτὸν ἐξ ἀπροσεξίας ἀντι λαγωῦ.

— Ὅστε βλέπετε, εἶπε περὶ τῶν τῆν διήγησίν του ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἔπαθον φοβερώτερον καὶ ἀπὸ τὸ πένθιμον μου ἀπὸ τὸ δένδρον, καὶ ἀπὸ τὴν ἐξάρθρωσιν τοῦ βραχίονός μου.

Ἐν τούτῳ ἡ λέμβος ἐτελείωσε τὸν διάπλουον τῆς ἡμεῖς δὲ ὄλωσ προσηλωμένοι εἰς τὴν διήγησιν τοῦ καλοῦ ὑλοτόμου, ἐλάθωμεν παραπλευσάντες καὶ τὰς νήσους Βορρομέας, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα χωρία, τὰ καθιστῶντα τόσον τερπνὸν τὸν διάπλουον τοῦτον.

Ἡ διήγησις τοῦ δυστυχήματος ἐνὸς ἀνθρώπου ἐπομένον ἦτο νὰ ἐλκύσῃ μᾶλλον τὴν προσοχὴν ἡμῶν, παρὰ ἡ θεωρία τῶν θαυμασιῶν τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης. Ἀποδόντες δὲ εἰς Βαύενον, ἠεληθῆμεν νὰ ὀδηγήσωμεν τὸν Ἰωάννην εἰς χειρουργόν τινα φίλον, μακρὰ δὲν συγκατατέθη ἀξιών ὅτι εἰς τὸ περὶ ἐνεκρωθέντος κοκκῶν ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἄλλος ἐμπειρότερος τοῦ ξυλοουργοῦ Μαστραντώνη.

Σαῖς δὲ οἱ ζῶντες ἐν τῷ μέσῳ ἡδυπαθειῶν καὶ βίου ἀβροδιαίτου, οἱ τόσον παροργιζόμενοι καὶ τρεπόμενοι ἕνεκα καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἐναντίου περιστατικού, μὴ λησμονῆτε τὸν ὑλοτόμον τοῦ Βαύενου καὶ τὴν σώσασαν αὐτόν θεῖαν πρόνοιαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ.

ΕΚ ΤΩΝ ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

ΠΕΡΙΤΤΕΡΟ ΤΙΝΕΣ ΦΙΛΟΚΡΙΝΟΥΜΕΝΑΙ
 Η ΕΠΑΝΟΡΘΟΥΜΕΝΑΙ ()

7. Ἐπιγραφή ἐπὶ πηλίνου ἀγγείου.

Εἰς τὴν Συλλογὴν τοῦ Τεισχεβείνου (Tieshbein Collection of engravings, etc. Napl. 1791. T. I, tab. 21) εὐρίσκειται ἐκτυπωμένον πηλίνον τι ἀγγεῖδιον ἐκ τοῦ Ἀμιλιτωναίου Μουσείου, εἰκόνας φέρον ἀνδρῶν τριῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο γυμνοί,

(*) Ἴδε φολιάδ. Πανδ. 183, 187 καὶ 193.

ἀπρωρημένοι ἔχοντες ἐκ τοῦ βραχίονος ἰμάτιον, καὶ ἐσπατμένοι μαχαίρας, ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ τρίτου, ἰσταμένου ἀόπλου ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ὠσινεῖ ἰκετεύοντες, γυμνοῦ ὠκτύτως καὶ τούτου μὲ μόνον ἀπὸ τῶν ὄμων ἐξηρητημένον χλαμύδιον. Ὑποκάτω τῶν εἰκόνων κεῖνται τὰ γράμματα ταῦτα:

**ΔΣΜΠΕΠΝΙΣΔΟΜΤΟΣΟΝΝΥΕΠΑ
 ΜΑΤΟΧΕΕΝ**

Ὁ Βαίικιος (C. I. N° 5) διακρίνει ἐνταῦθα εἰκότως ἠρωϊκὸν τινα στίχον ἐξάμετρον, ἀλλ' ὅμως ἐκστεινοτάτης, κατ' αὐτόν, καὶ ἐνοίας καὶ ἀναγωγῆς. Σημαίνει δὲ μόνον ὅτι ὁ Βουτυμάνος, ὑπολαβὼν μὴ ὅ ἐν μέσῳ ἐκείνος ἰστάμενος καὶ ἰκετεύων ὑπάρχῃ ὁ Δόλων, τὸν ὁποῖον ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης συλλαμβάνουσι κατασκοπεύοντα καὶ φρονεύουσιν (Ιλ. κ.), ἂν καὶ παρ' Ὀμήρῳ φέρονται ἐνοπλοὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, ἀνέγνωσε τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχου, δις πεπτοικῶς, δις τάχα τρομακτικῶς ὁ Δόλων. Ἀλλὰ παρὰ τὴν καλῶς ὁ Βαίικιος ὅτι ὄχι δις, τρεῖς δὲ μᾶλλον ἐπτοίθη ἐκείνος καὶ τετρακίς (Ιλ. κ, 341, 355) καὶ ὁμολογεῖ ἐνταυτῷ ὅτι οὐδὲν ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης δύναται νὰ συναχθῇ νόημα ὄλωσ, ἐκτὸς εἰμῆ, λέγει, ἀναγινωσκόμενης τῆς ἀρχῆς, καθ' ὑπόθεσιν, δις πεπληγῶς, ἢ θελεν οὕτω σημαίνεισθαι διπλοῦν τι κτύπημα, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν Δόλωνα ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης. Ὅμως εἰς τοῦτο βλέπει ἀντιβάνον πάλιν τὸ μέτρον, πλὴν μόνον ἐν, παραδεχόμενός τις τὴν τερατώδη διάλυσιν τῆς παραληγοῦσης εἰς ἡ μετὰ μακροῦ τοῦ δευτέρου φωνήεντος, ἀναγινώσκας, λέγει, πεπληγῶς στοχάζεται πρὸς τοῦτους ὅτι καὶ τὸ τελευταῖον τοῦ στίχου ΟΧΕΕΝ, ὡς μὴ, κατ' αὐτόν, ἑλληνικῶν λέξεσι, πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ μᾶλλον ΟΧΕΜΑ, ὄχημα, καθὼ καὶ ὑποσχεθῆν εἶχεν ὁ Ἐκτωρ εἰς τὸν Δόλωνα τὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλέως· ὥστε ἠδύνατο λοιπὸν, συμπεραίνει, διὰ τῶν μεταβολῶν τούτων νὰ προκύψῃ εἰρωνία τις ἐκθετομένη ἐμμέτρως

Δίς πεπληγῶς τοῖον νυ ἐπάσατ' ὄχημα.

Ἄλλ' ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα, μὴ εὐχριστούμενος, καὶ δικίως, εἰς ὑποθέσεις καὶ μεταβολὰς παρομοίας ἀναγκάζεται νὰ εἴπῃ ἐπὶ τέλους, quae ut mihi non placent, sic etiam aliis non magno-pere arisura esse videtur, δηλαδή, τὰ ὅποια, καθὼς ἐμὲ δὲν ἀρέσκουσιν, οὕτω καὶ εἰς ἄλλους μὲ φαίνεται ὅτι δὲν θέλουν εὖρη παραπολλὴν ἀποδοχῆν.

Ὅτι μὲν ἡ ἐπιγραφὴ, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ἐν αὐτῇ λέξεων, εἰς ἠρωϊκὸν ἐντείνεται ἑξάμετρον, οὐδεμίαν περὶ τούτου ἀμφισβόλια. Ἀλλὰ πῶς ὅμως ἤθελεν ἀναγνωσθῆ ἀνευ φθορᾶς τυχόν τοῦ μέτρον, καὶ ἀνευ βιαίας μεταβολῆς τῶν λέξεων; Ἴδου παραθέτω τὴν ἐμὴν ἀνάγνωσιν ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῶν εὐρισκομένων γραμμάτων αὐτὴν ἐξάγω· ἐνὶ δὲ αὐτῇ:

Δισπήπυξ Ἴρος τοῖον νυ ἐπάσατ' ὄχειν.

Τῶν λεγομένων ἐξάπαντος ὑποκείμενον ὑπάρχει ὁ

ἐν μέσῳ τῶν δύο ἐκείνος ἰστάμενος τῆς γραφῆς, Ἴρος ὀνομαζόμενος, ἴσως ὁ αὐτὸς καὶ ὁ τῆς Ὀδυσσεύς ἀυθόης μεταίτης, διὰ τὸ κάτισχον καὶ ἔσαρχον ἐκ μέρους ἐνταῦθα Δισπήπυξ (Δισπόπυξ) προσωνομούμενος, ὡς περὶ αὐτοῦ εἶπεν (Ὀδ. σ, 3—4) ὁ ποιητὴς γενικῶς, αὐτὸς οἱ ἦν ἰ; οὐδὲ βίη, ποιούμενος δὲ φορτικῶς ὄχι πρὸς ἕνα, τὸν Ὀδυσσεύ, ἀλλὰ πρὸς δύο μαχόμενος, καὶ τὰ ἐπίχειρα λαμδάνων παρ' αὐτῶν τῆς ἀυθαδείας του τοιαῦτα, ὡς βωμολογικῶς αὐτὰ ἐκφράζονται διὰ τῆς ἀσέμου βήσεως ἀ ἐπάσατ' ὄχειν. ν Ἄλλ' ἴσως καὶ ἄλλος τις δύναται νὰ παριστάνεται ἐνταῦθα τοῦ Ὀμηρικοῦ ὁμῶνυμος, ἀνθρωπος λάγνος, ἀς ὑποθέσωμεν, καὶ κίναιδος (ὅτι καὶ τοῦτο σημαίνει ἀκόμη τὸ ἐν τῷ στίχῳ ἐπίθετον) ὅστις ἐμπλέξας εἰς τοὺς δύο ἐκείνους ἀγρίους μαχαίροφόρους ἀπῆλαξεν ἀπ' αὐτῶν αἰσχυρῶς καὶ ὅπως λέγει ὁ στίχος, α τοῖον νυ ἐπάσατ' ὄχειν, τοιούτων δηλαδή ὄχειαν ἐκτήσατο, ἡ μᾶλλον ἐδέξατο, ὡς ἐξηγεῖ τὴν λέξιν ἀκόμη ὁ Ἡσύχιος.

Τὰ γράμματα τῆς πρώτης λέξεως, τὸ ἀρχικὸν Δ καὶ τὸ ληκτικὸν Ι, ὑπάρχουσιν οἱ ἀρχαῖοι χαρακτῆρες Ι καὶ Ι, διὰ τῶν ὁποίων ὑποτυποῦνται τὸ Α καὶ τὸ Ξ εἰς τινὰ τῶν ἀρχαίων μνημείων, ὁ μὲν ἀρχειοτύπως, ἂν ὄχι ἐκ παραδρομῆς, κλειόμενος ἐνταῦθα, ὁ δὲ ἀποβλάν τὴν ἐν μέσῳ ἐγκάρσιον μικρὰν κεραίαν ἐκ συμβεβηκότος, ἢ καὶ οὕτως ἐξαρχῆς σχηματισθεῖς ἐν τῇ γραφῇ τῆς λέξεως. Ὡσαύτως τῆς ἐπομένης τὸ τρίτον ἀπὸ τοῦ τέλους, ὡς Δ παριστάνομενον κατὰ πρότον, δὲν ἐνὶ καὶ αὐτό, πλὴν εἰς τῶν διαφόρων τοῦ Ρ ἀρχαίων τύπων ὥστε ἐκ τῶν πρώτων δώδεκα γοτρυμάτων ἐντελής καὶ καθαρὴν ἀποτελεῖται τὸ προηγούμενον ἡμιστίχιον τοῦ ἐξάμετρον α Δισπήπυξ Ἴρος. Τὸ προσηγορικὸν δὲ, ταῦτόν τοῦ Δισπόπυξ, μαρτῆς ἐτέρης τοῦ Δισπόπυξ (ἴδ. Σχολ. Ἀριστοφ. Ἰππ. 1365) ἐκφέρεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ Η μᾶλλον, παρὰ διὰ τοῦ Ο τοῦ εἰς τὸ μέτρον ἀντιβάνοντος. Ἐπαμφοτερίζει δὲ καὶ εἰς αὐτὸ ἡ γραφὴ ἀναλόγως καθὼς εἰς ἄλλα τινὰ τοιαῦτα σύνθετα, οἷα, τὸ θεοκόλος καὶ θεηκόλος, νικοφόρος καὶ νικηφόρος, ἀθλοφόρος καὶ ἀθληφόρος, νεοθαλὴς καὶ νεοθαλὴς καὶ ἔτερα ἴσως. Ἡ τελευταία λέξις ΟΧΕΕΝ κεῖται προφανῶς ἀντὶ ΟΧΕΙΕΝ (ὄχειν), γραφομένης ἐνταῦθα ἀρχαῖως τῆς παραληγοῦσης διὰ τοῦ μονοφθόγγου Η, τοῦ εἰς παλαιὰ μνημεῖα, ὡς εἰς τὰ περασμένα ὑπέμνησα (ἴρ. 1.), ἐκφράζοντος τὴν μεταγενεστέραν εἰ δίφθογγον.

8. Ἐπιγραφή ἐπὶ χαλκοῦ ἀγγείου.

Ἐπὶ μικροῦ τινος χαλκοῦ ἀγγείου, λέσπητος σχῆμα φέροντος, εὐρεθέντος ἐντὸς τάφου εἰς τὰς Κύμας τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ἀποκτηθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ Παιναίτου, ὑπάρχει χαραγμένη Ἐπιγραφή τις μονόστιχος, ἥτις πρὸ χρόνων ἐξεδόθη εἰς τὴν Κλασικὴν Ἐφημερίδα (Classical journal T. I. p. 329), ἀλλ' ἀκριβέστερον μετέπειτα εἰς τὸ σῶμα τῶν Ἐπιγραφῶν (C. I. add. ad. n° 32, p. 886)

εξ ἀπογράφου τοῦ Ῥοσσίου (inscr. ant. tab. VII), ἔχουσα οὕτως:

ΕΠΙΤΥΙΣΟΝΟΜΑΣΤΟΤΟΦΕΙΔΙΛΟ ΑΘΛΟΝΕΘΕΘΕΝ

Ἄν εἶν ἀμφοῖόλια ὅτι στίχος τις ἐνταῦθα ἀναγινώσκεται ἐξάμετρος. Ὁ ἀνώνυμος ὁμοῦς Ἀγγλος, ὅστις ἐξέδωκεν αὐτὴν πρῶτον εἰς τὴν ἀνωτέρω ῥηθῆσαν Ἐρμεριδίαν, ἐκλαβὼν ὡς πεζὴν, ἐνόησεν ὡς δῆθεν διαλαμβάνουσαν, ὅτι γυνὴ Ἐπιτύϊς καλουμένη, χήρα Ὀνομάστου υἱοῦ Κεϊρίλεω ἔθηκεν ἄθλον τὸ χαλκοῦν τοῦτο λεβήτιον εἰς ἐπιταφίους ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους πρὸς τιμὴν ἐτέλει τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός της. Ἀλλὰ τοιαύτη ἀνάγνωσις, ἂν ὄχι ἄλλο, προσκρούει φανερὰ εἰς τὸ μέτρον τῆς Ἐπιγραφῆς. Ὁ Βαϊκίος (ἐνθ. ἀν.) ἔμμετρον αὐτὴν ἀποδεχόμενος εἰκότως, ἀλλὰ διακρίνων ὁμοῦς ἀνδρὸς μᾶλλον ὄνομα, Τύϊς ἢ Ἰτύϊς ἐντὸς τῆς σειρᾶς ἐμπεριεχόμενον τῶν γραμμάτων ΕΠΙΤΥΙΣ, κατασκευάζει τὸν στίχον οὕτω πῶς:

Ἐπι Τύϊς ὄνομαστο, τὸ Κεϊρίλεω ἄθλον ἔθηκεν. με νόημα, ὡς λατινιστὶ μεταφράζει, nominatus erat Tyis, Cirilai praemium certaminis posuit, ἤγουν, ἦτον ὀνομασμένος Τύϊς, τὸ ἄθλον τοῦ Κεϊρίλου ἔθηκεν. Ὑπὸ δὲ τὴν ἔκφρασιν Κεϊρίλου ἀθλον ὑποθέτει σημαίνον τὸ ἐπαθλον, τὸ ὁποῖον ἐδίδοτο εἰς τὸν νικῆσαντα κατὰ τοὺς ἀγῶνας, τοὺς εἰς τιμὴν τελομένους Κεϊρίλλου τινὸς ἤρωος τῆς πλησίον Πανδοσίας κειμένης Ἰταλικῆς πόλεως τῶν Κεϊρίλλων. Ἀλλὰ βιασμένη ταῦτα με φαίνονται καὶ δυσπαρακολούθητα ἐρ' ἱκανόν· διότι, διὰ ν' ἀφῆσω τὸ δυσχερὲς τῆς ἐκφράσεως, παρατηρῶ ὅτι πρῶτον δίδεται ὄνομα εἰς τὸ ῥῆμα ἐπονομάζομαι ἢ αὐτὴ ἀπαράλλακτος σημασία τοῦ ἀπλοῦ ὀνομάζομαι. Δεύτερον, ἐν ἀσύνδετον ὑπάρχει τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου πρὸς τὸ αὐτοῦ ἐπόμενον, καθὼς τοιοῦτον τὸ ὑποθέτει ἢ ἀνάγνωσις, μένει πάντα νὰ ζητηθῆ τίς ἦτον οὗτος, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι, ἦτον ὀνομασμένος Τύϊς ἐπι Τύϊς ὄνομαστο, καὶ ἀνάγκη αὐτὸς νὰ ὑπονοηθῆ ἐξωθεν, ὅστις κἂν οὔτε ἐπὶ τοῦ ἀγγείου μᾶς λέγεται ὅτι φέρεται εἰσασμένος διὰ νὰ δυνῆθῃ ὁ λόγος νὰ ἀναχθῆ ἴσως εἰς αὐτόν. Τρίτον, ἐν ὑποκείμενον τέλος πάντων τοῦ λόγου ληφθῆ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ στίχου, τὸ Κεϊρίλεω ἄθλον ἔθηκεν, ἐπειδὴ αὐτὸ ἐκφράζεται διὰ προτάσεως, φυσικὰ ἀναφερομένης εἰς τὸν ἀνδρᾶ, τοῦ ὁποίου σκοπὸς νὰ δηλωθῆ τὸ ὄνομα, ἀναγκαίως ἢ πρότασις αὐτὴ ἔπρεπε νὰ συνοδεύεται, πρὸς ἔνωσιν αὐτῆς πρὸς τὸ κατηγορούμενον τὸ ἐν τῇ πρώτῃ μέρει τοῦ στίχου, μετὰ τὸ ἀναφορικὸν δε, καὶ ἢ σειρά τοῦ λόγου ἔπρεπε νὰ εἶναι ἢ ἐπι Τύϊς ὄνομαστο ὡς τὸ Κεϊρίλεω ἄθλον ἔθηκεν ἢ καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν ὅλην πλοκὴν τῶν λέξεων. Ἀλλὰ μένει ἀκόμη καὶ περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ μέτρον διασταγμὸς ὅπως οὖν. Τὸ ε τῆς ἐπὶ προθέσεως, πρὸς κατασκευὴν θακτύλου, λαμβάνεται μακρὸν, καὶ δικαιοδογεῖται τοῦτο ὑπὸ τοῦ Βαϊκίου διὰ τοῦ Ὀμηρικοῦ (Ὀδ. μ. 423) α ἐπίτονος βέβλητο, βὸς

βίνοιο τετυχῶς· ἢ πλὴν καὶ μετὰ ὄλον τοῦτο δύναιται τις νὰ ἀμφιβάλλῃ, ἐὰν ποιητὴς μόνου στιχιδίου ἐνός, τοῦ προκειμένου, ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ τοιαύτην ἄδειαν, ὁποῖαν μόλις εἰς χιλιάδας τόσας ἐπὼν ἀπαξ ἠθέλησε νὰ λάβῃ δι' ἀνάγκην τοῦ μέτρον ὁ κατὴρ τῆς ποιήσεως.

Πρὶν ἐκθέσω δὲ τι συνορῶ ἀπὸ μέρους μου ἐκφραζόμενον εἰς τοῦτον τὸν στίχον, χρεῖα πρότερον νὰ ἐπιστήσω μικρὸν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῷ δύο κυρίων ὀνομάτων, καὶ ἐπὶ τῆς σειρᾶς αὐτῆς ὡς οὕτως τῶν γραμμάτων ΟΝΟΜΑΣΤΟ, ἧτις ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν εἰς παραδοχὴν ῥήματος ὑπερσυντελικῆς χρόνου ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐκθεσίῃ ἀναγνώσει. Τὸ πρῶτον ὄνομα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπέσπασε μέρος ὁ Βαϊκίος πρὸς σύστασιν τοῦ συνθέτου ῥήματος ἐπονομάστο, ταυτοσήμου κατ' αὐτὸν τοῦ ἀπλοῦ ὄνομαστο, εἰς τὸ ὄλον αὐτοῦ, δὲν εἶναι κατ' ἐμὴν γνώμην εἰμὴ τὸ ἀρχαῖον, ἢ Ἑλληνικὸν ἢ Τρωικὸν, ὄνομα Ἠπιτύς, τὸ ὁποῖον, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἴσως, μεταβαλὼν καὶ γραφὴν καὶ κλίσιν ἐπροσέφερε ΕΠΙΤΥΙΣ. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἐπιγραφῇ παρὰ μέτρον, ἐκ τύχης ἢ σφάλματος, προσθήκην ἐρέλικον τὸ Ι, παριστάεται ΕΠΙΤΥΙΣ. Τὸ δεύτερον ὄνομα ὁ πρῶτος ἐκδότης Ἀγγλος, καθὼς καὶ ὁ Βαϊκίος ἀνέγνωσαν ἀμφοτέρω Κεϊρίλεω, ἐκλαβόντες προφανῶς τὸ ἀρκτικὸν αὐτοῦ σύμφωνον ὡς κόππα, ἀλλ' εἰς τὸ Ῥοσσίου ἐκτυπον (C. I. add. p. 886) τὸ γράμμα φαίνεται καθαρῶς Φ κατὰ τὸν ἀρχαῖον τύπον σχηματιζόμενον· ὅστε λείπεται ἐκ τούτου νὰ ἀναγνωσθῆ ἢ λέξις, Φεϊρίλεω, ἤγουν, τὸ ἀληθές, Φερίλεω, ὡς τὸ ἐκ παραδρομῆς, ἢ ἐκ τύχης παρενθεμένον Ι ἀποκρούεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ μέτρον ὡς οὕτως, ὡς θέλει φανῆ μετ' ὀλίγον εἰς τὴν κατ' ἐμὲ γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν τοῦ στίχου. Τὸ δὲ Φερίλεω, ἢ γενικῆ ὑπάρχει τοῦ Φερίλεως (Περίλεως), ὀνόματος, καθὼς ἄλλα, συνθέτου καὶ τούτου ἀπὸ τοῦ λαός, ἐνθ' ὁμοῦς τὸ Π τῆς προθέσεως μετεβλήθη εἰς τὸ ἀντίστοιχον Φ, ὅπως ἢ αὐτὴ μεταβολὴ τοῦ Π εἰς Φ γίνεται προσέτι καὶ εἰς ἄλλας τινὰς ἀρχαίας λέξεις, ὡς εἶναι, Φερσεφὸν ἀντὶ Περσεφόνῃ, καὶ ἀσφάραγγος, φιδάκη, σφόνδυλος ἀντὶ ἀσφάραγγος, πιθάκη, σπόνδυλος, καὶ ὅπως ἀπαράλλακτα ἡμεῖς τὴν μετὰ τοιαύτην μεταβολὴν σταθερῶς λέγομεν, σφονδύλιν, σφρογγάριν, σφρογγάτον, φελεκούδιν, φούκτα, καὶ ἐν Ζακύνθῳ σφραγγίν, τὰ ὁποῖα προδήλως ἀρχὴν ἔχουσιν ἀπὸ τὰ διὰ τοῦ Π ἀρχαίως ἐκφερόμενα.

Εἰς τὰ γράμματα, τὰ συνιστῶντα τὴν σειρὰν ΟΝΟΜΑΣΤΟ, παρατηρεῖται ἐν τῇ ἐκτύπῃ τοῦ Ῥοσσίου, ὅτι ἐν ἐξ αὐτῶν τὸ Σ φέρει προσκολλημένην ἐπὶ τῶν νώτων μικρὰν τινα κεραίαν οἷον ἀπόστροφον, διὰ τῆς ὁποίας, ὑποπτεύω, ἢ ὁ Χαράκτις αὐτός, ἢ ἕτερος ἠθέλησε νὰ δειξῆ τὸ γράμμα τοῦτο ὡς παρεμβυστον. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ὄχι μόνον περιττὸν αὐτὸ ὑπάρχει, καθὼ σκοτιζὼν τὸν νοῦν τῶν λεγομένων, καὶ κάμνον τὴν σειρὰν τῶν γραμμάτων νὰ παριστάνῃ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἀρμολογίαν ἔχει ἐνθα εὐρίσκεται, ἀλλὰ καὶ πρόσκομμα

εἶτι γίνεται φανερὸν εἰς τὴν μέτρησιν τοῦ ἔπους· πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ τοῦτο συμφώνως μετὰ τὰς κειμένας λέξεις καὶ τὸν νοῦν τοῦ ἐπιγράφαντος; νομίζω ὅτι ἀφοῦ ἀρξίμεθ' ἀπ' ἀμφοτέρων τὰ κύρια ὀνόματα τὸ περιττὸν Ι, καὶ πρὸς τοῦτοις τὸ Σ ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν γραμμάτων ΟΝΟΜΑΣΤΟ, θέλει προκίψῃ ἐν τακτικῷ ἐξάμετρῳ τὸ ἐξῆς:

Ἠπιτύς ὄνομα τοῦτο Φερίλεω ἄθλον ἔθηκεν, με νόημα ἀπλοῦστατον καὶ εὐκρινέστατον Ἠπιτύς τὸ ὄνομα, ἦτοι Ἠπιτύς ὀνομαζόμενος, ἔθηκε τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἐπαθλον (εἰς τοὺς τελομένους ἀγῶνας). Τὸ ἐν τῷ Φερίλεω Ι ἀποβαίνει νομίμως μακρὸν διὰ τὴν ἐν τῷ ἐβδόμενῳ ἡμιποδῷ ἐπικρατῆ ἄρσιν καὶ μάλιστα τοῦ ὑγροῦ ἐπομένου· αἱ δὲ πρώται συλλαβαὶ τῶν λέξεων ΟΝΟΜΑ, ΤΟΤΟ ἐχάρηθησαν μονοσφάγγως ἦτοι διὰ μόνου τοῦ Ο, τοῦ ἐπέχοντος, ὡς ἄλλοτε παρετήρησα, τὸν τόπον τῆς ΟΥ δισφάγγου. Προσθετέον ἀκόμη ὅτι ὁ Ἰταλὸς Χαράκτις ἀντὶ τοῦ Κ ἐμταχειρίσθη τὸν Q χαράκτιρα κρίνας αὐτόν, ὡς φαίνεται, ἰσοδύναμον ἐκείνου ἐν πάσῃ περιστάσει, ἂν καὶ ἢ χρῆσις αὐτοῦ ἦτον συνήθως περιωρισμένη, ὡς ἀλλοῦ ἐτημείωσα.

Τὰ ἄλλα ταῦτα, ἢ ἐπαθλα, τὰ ὁποῖα ἐλαμβάναν οἱ εἰς τοὺς ἀγῶνας εὐδοκίμητάντες, συνεθάπτοντο μετ' αὐτῶν ἀποθνήσκοντων, ὡς συνεθάπτοντο καὶ ἄλλα, οἷον ὄπλα, σκευή, στολίδια, ὀνομαζόμενα ταῦτα κίτερα, ὡς κτήματα δηλαδὴ τοῦν εκροῦ, αἱ περιουσίαι αὐτοῦ ἐντάριος.

ΧΡ. ΦΙΑΒΤΑΣ.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. 193 194 καὶ 195).

- Ξελέγομαι. } (ΒΞ - ἐλέγγω). Σοζήτω μετ' ἀλλοῦ τινός; δυσάρεστα ληθόντα χῶρον μεταξύ ἐμοῦ καὶ ἀπομεινάντα ἀναποράσιστα καὶ ἀμφιβάλα. Ἀς τοὺς γὰρ τὰ ξελέξουν οἱ θεοὶ τοὺς, δηλ. νὰ τὰ ποῦν, νὰ τὰ χωρίσουν, νὰ εὐρουν ποῖος ἔχει τὸ δίκαιον καὶ ποῖος τὸ ἄδικον. Κάθονται καὶ ξελέγονται, κάθονται καὶ τὰ ξελέγουν. Ξελέγματα δέ, πληθυντικῶς, ἢ τοιαύτη συζήτησις.
- Σωριάσομαι. } Πίπτω ἐκτάδην χαμαί, προξενῶν διὰ τοῦ σώματός μου καὶ τὸν ἀνάλογον δούπον. Σωροβόλιθ δέ, ὁ ἐκτεταμένος θύρνος ὁ προξενούμενος ὑπὸ πολλῶν κατακρημνιζόμενων πραγμάτων.
- Σκαλόρω. } Φθίνω ἀναρρίχόμενος εἰς τὸ ποθούμενον σημείον.
- Σκαρβαλόρω. } Φθίνω ὀρθῶς ἐνώπιον ἄλλου.
- Παραστέλω. } Στέλω ὀρθῶς ἐνώπιον ἄλλου.
- Παραστέκομαι. } Παρατηρῶν τὰ ὑπ' αὐτοῦ πραττόμενα. Τι με παραστέκεισαι; Καὶ ὄρκος ἐν κοινῇ γρήσει, Μὰ τὴν ὄρα ποῦ μᾶς παραστέκει!

- Ἀπόσοις. } Ὁ ἀλλαχοῦ βοδύουνας. (ἴδ. Λεξ. Μυξίτης. Β.ζ.)
- Βαγιά. } Τὸ δένδρον ὁ φοινίξ.
- Φοινικιά. }
- Πρακορτιά. Τῶν ἀρχαίων τὸ δρακόντιον. Δηλητηριώδες βυτάνη ἀπαντωμένη συχνάκις εἰς τοὺς ἀγρούς, προάγουσα δὲ σταφυλὴν τῆς ὁποίας αἱ βέργες εἶναι μικραὶ καὶ ἐρυθραὶ ὡς τ' ἄωρα κεράσις.
- Ψυλλίθρι. Τῶν ἀρχαίων τὸ ψύλλιον. Καὶ οἱ ἡμέτεροι χωρικοὶ διηγῶνται ὅτι τὸ χόρτον τοῦτο ἀρκνίζει τοὺς ψύλλους.
- Υταρο. Τῶν ἀρχαίων τὸ ὄθρον ἢ οἶδνον, καὶ τῶν Γάλλων τὸ truffe. Εὐρίσκεται ἐν Πρεβεζῆ.
- Ρεῦκι. Ἐν Λευκάδι μαστανάκια καὶ ἐν Ἑλλάδι δαυκί. Ἄλλη ρίζα, ἔχουσα σχῆμα μακροειδές καὶ χρῶμα πορτοκαλλίου, χρῆσιμος εἰς τὴν μαγειρικὴν. Γαλλ. carotte.
- Κόγκολη. Ἀλλαχοῦ μογολάς. Ἐν τῶν ζιζανίων τοῦ σίτου.
- Καρβουόσταρο. Ἄλλο ζιζάνιον τοῦ σίτου.
- Μπούρμπουλας. Ἐν Κερκύρα, βαβύλα. Εἶδος ἀγροτικοῦ βόμυκος ἔχοντος μέγεθος οἷον ὁ τέτιξ, χρυσοπρασίνην δὲ τὴν βᾶχιν.
- Οἶπουρο. Ὀπώρα.
- Ἀδικοβάρω. Ἐν Κερκύρα ἀδικοβάρω. Συκοφαντῶ. Ἀβαριά, ἢ συκοφαντία.
- Ξεδοῦλια. (τὰ) Τὸ ἀντίτιμον τοῦ κόπου, τὰ ἀπὸ τῆς ἐργασίας ὠρελήματα. Καὶ ῥῆμα ξεδοῦλεῖω, κερδίζω διὰ τοῦ κόπου μου.
- Παθός. Ὁ παθὼν. Ἐμείνα τὸν παθὼ νὰ ῥωτᾶτε. Καὶ ἐν τῷ δημῳδαί ἀξιωματι· αὐ παθός εἶναι ἰατρός.
- Καρκόνομαι. Λέγομεν ὅταν τρώγοντες συμβῆ καὶ καθῆσθαι εἰς τὸν λάρυγγα. Κομπιάζομαι δέ, ὅταν τὸ καταποθὲν διερχόμενον βραδέως φέρῃ πίεσιν, στενοχωρίαν, ἑωσὺ εὐθῆσθαι εἰς τὸν στόμαχον.
- Ἀμολέω. Ἄδρ. ἀμόλυφα. Ἐκ τοῦ μολύνω. Τὸ ἀλλαχοῦ ἀρταίρομαι, χαλῶ τὴν νηστείαν.
- Ψοφολογᾶν. Πρὸς καταφρόνησιν ἢ ἀστεϊσμόν. Σύρε γὰρ ψοφολογήσης, σύρε νὰ κοιμηθῆς. — Βίχ λησμονήσῃ προηγουμένως νὰ παρατηρήσῃ ὅτι εἰς τὰ βρατεινότερα τῆς Ἠπείρου, πρὸς δὲ καὶ ἐν Κερκύρα, δὲν σχηματίζουσι τὴν κατάληξιν τῶν ἀσυναίρετων εἰς ἄου, ἀλλ' εἰς ἄω, κατὰ τὴν ἀρχαίαν γραφὴν.
- Παιζογελάω. Περιπαίζω τινὰ ὑποσχόμενος εἰς αὐτόν πολλάκις καὶ μηδέποτε ἐκπληρῶν τὸ ὑποσχόμενον. Τὸν περῶ μετὰ τὰ λόγια. Δὲν τὸ ρωτᾶτε ποῦ σὲ παιζογελάει;
- Συφτάω, καὶ συφτένω (σὺν — φθίνω.) Προφθάνω.
- Μολλάω. Ἐκ τοῦ μυλλαίνω. Ἐλανθάσθην γράψας αὐτὸ ἀλλαχοῦ μηλλάω.
- Κόττα. Καὶ τοῦτο κακῶς ἐγράψα κῶτα δι' ἐνός τ. Κόττον ἔλεγον οἱ Δωριεῖς τὸν ἀλέκτορα, ὅθεν καὶ τὸ κόκοτος καὶ τ' ἄλλα.
- Πεδρήσκα. Ἀποθνήσκω.
- Καλοσυνεῖω. Ἐκ τοῦ καλός ἔγεινε καλοσύνη, ἔκ τούτου δέ, ῥῆμα καλοσυνεῖω, λαμβάνω καλὴν

τροπήν, εὐχάριστον. Ὁ καιρὸς ἐκαλοῦντο, — ἡ κακοκίρρα ἐπαυσε.

Μοῦ ξανακαίρεται. Μοῦ διεγείρεται ἐκ νέου πάθος, αἰσθητὰ, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλοῦ ὑπνωττε. Τώρα σοῦ ξανακάγηκε; δηλ. ἀφοῦ τόση παρῆλθεν ὥρα ἢ καιρὸς (σχετικῶς πάντοτε), τώρα τὸ ἐνθυμήθης; Δευτερόνω. Ἐπαναλαμβάνω τὸ πραχθέν. Τριτόνω δέ, δις τὸ ἐπαναλαμβάνω. Καὶ ἐδευτέρωσεν ἢ ἐτρέπωσε τὸ δεῖνα γεγονός, ὅτι διὰ ἐντός ὠρισμένου χρόνου δις καὶ τρις ἐλάβε τοῦτο χῶραν.

Χιλιάρω. Εὐκτικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Γινόμενου λόγου, λέγομεν καὶ τοὺς χιλιάρως! (τοὺς χρόνους τῆς ζωῆς σου). Καὶ χιλιόχροτος! ὁ πρὸς ὃν ἐπιποθοῦμεν ἢ εὐχόμεθα χιλιετη βίον.

Ἀποκίω. Ὁ καιρὸς μ' ἀπόκλεισε, ἡ κακοκίρρα μ' ἐμπόδισε τοῦ νὰ ἐξέλθω τῆς οἰκίας, τοῦ λιμένος, κτλ. Ἐπὶ πολεμικῆς, ἀντιπολιορκῆς, ὅθεν καὶ ἀποκλεισμός, ἢ πολιορκία.

Συγάμελος. Ἦρθε συγάμελος, ἦλθε σὺν γυναικί καὶ τέκνοις.

Λεφτή. Ἐν Κερκύρῃ (*). Τὸ παρ' ἡμῶν καρδέλι. (Ἰδ. Δεξ. Βυζ.)

Σωφεργιάω. Ἐν Κερκύρῃ. Ἰδε Ξεραθυμάου, ἐν φυλ. Πανδ. 193.

Θυμὸς. Λέγομεν διὰ πληγὴν ὅτι ἔχει θυμὸ, δηλ. ἔχει τάσιν πρὸς τὸ νὰ κακοφορμίση. Λέγομεν καὶ διὰ τὰ δένδρα ὅτι ἔχουν θυμὸ, δηλ. ἔχουν τάσιν πρὸς τὸ ν' ἀναπτυχθοῦν.

Αναδίω. Ἐπὶ πληγῆς ἧτις θερκαυθεῖται ἀνοίγει καὶ πάλιν. Καὶ ἐπὶ φυτῶν ἄτινα κοπέντα ἢ ξηρανθέντα ἀναβλαστάνουσιν.

Πάω. Ἀδρ. πάσσα. Πηγίω. Λέγομεν καὶ πάω, καὶ πάγω, καὶ πάου, καὶ παγαίω.

Παίρω. } κτλ. Ἀντι παίρω, φέρω, δέρω.

Φέρω. } κτλ. Ἀντι παίρω, φέρω, δέρω.

Δέρω. } κτλ. Ἀντι παίρω, φέρω, δέρω.

Ἀδράω. Ἀντι ἀρπάω.

Ἀφέντρα. } κτλ. Ἀντι ἀρπάω.

Ἀρχόντω. } κτλ. Ἀντι ἀρπάω.

Κρουσάλλω. } κτλ. Ἀντι ἀρπάω.

Χρυσοπάπια. } κτλ. Ἀντι ἀρπάω.

Καλομοίρα. } κτλ. Ἀντι ἀρπάω.

Ἀκρίω. } κτλ. Ἀντι ἀρπάω.

Κότσοσ. Τῶν ἀρχαίων ὁ κόσμυθος. Τὸ ἐγκύμωμα τῶν πλεξίδων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς, τὸ ὁποῖον κάμνουσιν ἀκόμη πολλὰ γυναῖκες.

Φώσφορα. Τὰ ἀλλοχοῦ σπέρια. Ἐν Κερκίλῃ, κιάκια, ἐν δὲ Ζακύνθῳ, θειασόξυλα.

Τάπικουπα. Ἐπίρρ. Ἀντι τάπιστομα.

Πουλλακίδα. Ἡ νῆξ ὀρνίθ, ἢ μὴ γεννήσασα.

Κοκοσιλί, ὁ μικρὸς ἀλέκτωρ. Κοττόπουλο, περιλπτικὸν τῶν δύο πρώτων.

Καρκαρίζω. } Ἐπὶ ὀρνίθων ὅταν φωνάζωσι, προμηνύουσαι διὰ τῆς καταχρητικῆς τὸν προσεχῆ τοκετόν.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Παρτικρῆτόν ἐστι ὁ συντάκτης τοῦ γλωσσίου τοῦτου, εἰ καὶ ἐπιγράφει αὐτὸ Ἑπειρωτικόν, ἀναμιγνύει ἐνίοτε καὶ εἶνας τῆς Ἑπείρου λέξεις.

Ἀναγιώθω. Ἀναγινώσκω. Παλαιούθε, καὶ παλαιούθετε. Ἐπίρρ. Παλαιούθεν, ἐκπαλαι.

Σάγουλα. Λεπτὸν σχοινίον, ὡς ἐκεῖνο λ. χ. τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ βιασάζοι.

Σούθα. Μικρὸς χάνδαξ, δυνάμενος καὶ νὰ πιθῆθῃ. Κατακλιθεῖ. Ἡ σιαγών.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΕΚΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΕΖΟΥΒΙΟΥ.

—οοο—

Κατὰ τὸν παρελθόντα Μάιον φρικιώδης καὶ ἔκτακτος ἐκρηξίς τοῦ Βεζουβίου, ἀνετρέψε κώμας καὶ ἀγρούς, καὶ ψυχὰς ζώσας κατεπόντισεν εἰς τὰ τάρταρα τοῦ ἄδου, καὶ εἰς χάος ἀμορρον μετέβαλε τὴν χθὲς ἐτι ἀκμάζουσαν καὶ χλοερὰν καὶ περικαλλῆ φύσιν εἰς πολλὰς περὶ αὐτὸ χῶρας. Περὶ τῆς ὀδυνηρᾶς ταύτης καταστροφῆς ὁμιλεῖ ἡ ἐξῆς ἐκ Νεαπόλεως ἐπιστολή, ἣν παραθέτομεν ἐνταῦθα χάριν τοῦ ἀναγνώστου.

« Βεβαίως ἡ φύσις ἐν Νεαπόλει ἠλλοιώθη, ἢ μᾶλλον ἠσπάσθη τὴν ἀναρχίαν. Ἀπὸ τὸν Δεκέμβριον ἐτι ἤρξατο τὸ ἔαρ, καὶ ἤνθησαν αἱ ἀμυγδαλέαι, καὶ ἀπὸ τῶν κεράσων ἐκρεμάσθη καρπός. Καὶ ταῦτα ἐγένοντο τὸν χειμῶνα· σήμερον δὲ, κατὰ μῆνα Μάιον, τί συμβαίνει; ἄνεμος πνέει λάβρος, ὑετὸς καταπίπτει σφοδρὸς ὡς ἐν ὥρᾳ φθινοπώρου, αἱ νύκτες εἶναι κατὰψυχροί, τὰ ὄρη κεκαλυμμένα ὑπὸ χιόνος, θέλλαι μυκῶνται, τυφῶνες βροντῶσι, καὶ προχθὲς αἴφων κατὰμαυρος ὡς στύλος ἀνυψώθη περὶ Πανσίλυπον ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ γῆ σειεταί εἰσέτι κατὰ τὰ βασιλικάτα, καὶ τὸ Βεζούβιον, θυμοειδέστερον ὑπέρποτε, ἐκτοξεύει ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν φλόγας.

« Τὸ πῦρ δὲν ἐξέρχεται, ὡς ἄλλοτε, ἐκ τοῦ μεγάλου κώνου· ἢ ἀρχαία αὕτη κορυφὴ τοῦ ἡφαιστείου πρὸ πολλοῦ ἀργεῖ, καὶ χρησιμεύουσα ἀντὶ ἀναπαυτῆριον πρὸς τοὺς περιηγητάς τοὺς ἀναβαίνοντας ἐκεῖ μετὰ πολλοῦ πόνου, βλέπει ἀταράχως καὶ καπνίζουσα μόνον τὴν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς γέναν. Ἄντ' αὐτῆς δὲ μέγας ἀριθμὸς μικρῶν κρατήρων ἐξερευγεται, μεταξὺ τοῦ κώνου καὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς Σήμης, χειμάρρους λειβάδος (lave), σωρούς καυσίμου ὕλης ἀρκοῦντας ἐπὶ ἐν ἔτος εἰς θέρμαντιν ὀλοκλήρων τῶν Παρισίων. Ὁ χειμάρρος φράσσει τὴν ὥραν ταύτην ὅλην τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τοῦ κώνου εἰς τὸ Ἐρημητήριον, καὶ φθάνει πλησίον τοῦ σταυροῦ ὅπου ἀρχεται ὁ λόφος τοῦ Ἀστεροσκοπείου. Ἐνταῦθα ἵσταται μόνος πρὸ βουνῶν ὕλων τὰς ὁποίας αὐτὸς συνεσώρευσε. Τότε διαίρεται εἰς δύο ῥύσας, ἐξ ὧν ὁ μὲν ῥεῖ εἰς τὴν κοιλάδα ἀνα-

πηδῶν καὶ κατακυλιόμενος ὡς κταρράκτης· καὶ ποτὲ μὲν ἀπωθῶν, ποτὲ δὲ περιερίσσει καὶ ἄλλοτε ἀναβαίνων τὴς κατεψυγμένης λειβάδας τοῦ 1855 ἔτους, κατακρημνίζεται εἰς τὸν βύθρον τοῦ Φερκῶ, ὃν καὶ πιθκῶς ὑπερέβη καὶ κατέχωσε τὴν ὥραν ταύτην· ὁ δὲ ἄλλος ῥεῖων ἐκ δεξιῶν ὑπὸ τὸ Ἐρημητήριον καταφέρεται πρὸς τὴν πλατεῖαν μὲν οὐχὶ δὲ καὶ βαθεῖαν χαράδραν τὴν καλουμένην Μεγάλην Γάρρον. Ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπερδεξιῶς, ὑπὸ τὸν κῶνον, καὶ ὑπὲρ τὴν Ἐρτινήν, ἠοίγησαν τρεῖς ἢ τέσσαρες νέοι κρατήρες· τούτων ὁ μεγαλύτερος, ἐξογκώτης περὶ αὐτὸν τὸ ἔδαφος, περιεξώσθη ὑπὸ μικροῦ κώνου ὅθεν ἐξακοντίζονται, ὡς ἄλλα πυροτεχνήματα, ὑπερμεγέθεις βράχοι πυρὶπλεκτοί, οἵτινες, ῥιπτόμενοι ὑψηλὰ καὶ κατ' εὐθείαν, συντρίβονται, καὶ πίπτοντες διασκορπίζονται ὡς νιφάδες πυρός. Ἐκ δὲ τῶν συντριμμάτων τούτων συγκροτεῖται τρίτος ῥύαξ κυματηρότερος ἀλλὰ καὶ τρομερώτερος τῶν ἄλλων. Ἐλθὼν εἰς τοὺς καλλιεργημένους ἀγρούς, καταβαίνει ἀμέσως πρὸς τὴν Ἐρτινήν, καὶ ἀν ἀκολουθήσῃ ῥεῖων μετὰ τῆς αὐτῆς ὀρμῆς θέλει, μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας, καλύψει καὶ διὰ νέων λειβάδων τὸ Ἠράκλειον.

« Εἶθε τὸ θαυμάσιον τοῦτο θέαμα μὴ κτανηθῆσι μεγίστη συμφορὰ! Ὁ δὲ λαὸς; πλὴν τῶν κατοίκων τῶν μερῶν ἐκείνων ἄτινα ἀπειλεῖ ὁ κίνδυνος, χαίρει μάλιστα ἐλπίζων ὅτι ἡ ἐκρηξίς θέλει ἐξαρκύνσει τοὺς σεισμούς τοὺς ἀπὸ πέντε μνηῶν συνταράσσοντας καὶ ἀνατρέποντας τὰ περὶ Βασιλικάτα χωρία. Ἐνταῦθα καλὸν νὰ ἀνεθυμώσωμεν τὸ τοῦ Οὐμβόλδου λόγοντος ἐν τῷ Κόσμῳ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταφρονῶμεν τὰ κοινῶς πιστευόμενα. Αἱ ἐκ τῶν χωρίων τούτων εἰδήσεις εἶναι θλιβερώταται· ὅλα ἐγένοντο ἐρείπια· τὸ δὲ ἀνεπαρκὲς τῶν βοηθημάτων, ἢ βραδύτης καὶ ἢ δυσκολία τῆς διανομῆς αὐτῶν, ἢ ἀθυμία τῶν πτωχῶν, ἢ συνεχὲς ἐπανάληψις τῶν σεισμῶν, καὶ ὁ δίκαιος φόβος μὴ ἐπέλθῃ καὶ νῆα τρομερὰ ἐκρηξίς, ἀνχαριτίζουσι πᾶσαν ἀπόπειραν ἐπισκευῆς. Ὁ λαὸς ζῆ εἰσέτι ὑπὸ πρόστυχᾳ παραπήγματι, οὐδὲ θέλει τις νὰ ἀνεγείρῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πρὶν ἀνεγερωθῆσιν αἱ ἐκκλησίαι. Κατὰ τὸ λέγειν τινῶν, ἡ Παναγία ἀνεμίχθη ἀκτασχετῶς εἰς τὰ συμβάντα. Ἀνετρέπη τις πόλις; τιμωρία τῆς Παναγίας· ἐσώθη τις ἄλλη; προστασία τῆς Παναγίας· διεκόπη σήμερον ὁ σεισμός; δὲν θέλει ἄλλην ἐκδίκησιν ἢ Παναγία· ἤρχισεν αὐριον; ἔμεινον ὀλίγα ἐτι λείψανα ἀμαρτιῶν τὰ ὁποῖα τιμωρεῖ ἡ Παναγία. Ἐκ ταῦτα ἐδείκνυον πίστιν ἀληθῆ, δὲν ἤθελον βεβαίως προξενῆσαι γέλωτα· δυστυχῶς δὲ μω; καταγγέλλουσι λήθαργον, νάρκωσιν ἠθικὴν, οὐχὶ ἐνισχύουσαν ὡς ἡ πίστις ἀλλὰ καταβάλλουσαν, οὐχὶ ἀναθάρρύνουσαν ἀλλὰ πτοοῦσαν· ἔνεκα αὐτῆς τὴν 4 (16) Δεκεμβρίου σύμπας ὁ λαός, ὀλόγυμνος ἔφυγεν εἰς τὰ ὄρη. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πίστεως δὲν σώζει ἀλλὰ σώζεται, δηλαδή δὲν ἐνθαρρύνει ἀλλ' ἀποθάρρυνει.

« Τὸ ὄρος τὸ διαχωρίζον τὴν Σάλαν ἀπὸ τῆς Νέης Μαρσικῆς διεβράχη ὅλον· αἱ ὄδοι σχίζονται,

καθ' ἐκάστην, καὶ πολλῶν τὸ ἔδαφος κατέπεσε περὶ τὸ ἐν μέτρον. Περὶ τὴν Μαρσικὴν, ἡ γῆ σχισθεῖσα κίρκης κατέπεσε τοὺς πόδας ἀνθρώπου, καὶ ἐκλείσθη ἀμέσως· ἀλλ' ἀπήμεσεν αὐτοὺς μετὰ ταῦτα, ἐπελθόντος νέου σεισμοῦ. Περὶ δὲ τὴν Μέλφιν οἱ λόφοι κατέπεσαν καὶ χάσματα ἠνοίγησαν, ὥστε μέγα μέρος τῆς χῶρας ἐγένετο ἐπιτήθειον εἰς κατασκευὴν οἰκῶν καὶ στρατώνων. Αἱ πηγαί, αἵτινες εἶχον ἀναβλύσει τὴν 4 (16) Δεκεμβρίου, ἐμακράνθησαν καὶ ἐξέλιπον, ἐνῷ ἄλλα ὕδατα ἀμυρὰ καὶ θειώδη ἀναπηθῶσι συνεχῶς. Εἰς Βιγγανον, μόλις ἀνέβλυσεν ὕδωρ ψυχρότατον, δίκυγέστατον καὶ γλυκύτατον, καὶ ἐγένετο ἄρκετον.

« Τὸ Βιγγίανον ἦτο πόλις ὠραία καὶ τερπνοτάτη, ἦτις ὄμως ἀνετρέπη ἐκ θεμελίων. Οἱ ἡμίσεις τῶν κατοίκων αὐτῆς, ἐπάγγελμα ἔχοντες πλάνητος μουσικοῦ, περιέρχονται τὸν κόσμον ψάλλοντες πρὸς ἀνθρώπους οὔτε τὴν γλώσσαν οὔτε τὸ μόνον νον αὐτῶν ἄσμα ἐνοοῦντας· καὶ ἀφοῦ συνάξωσιν ἀρκετὰ, ἐπανερχονται εἰς τὰ ἴδια, ἀγοράζουσιν ἀγρὸν ἢ οἰκίαν, καὶ καταλύουσι τὸν βίον ὡς χῆνες, αὐτοὶ οἱ ζήσαντες ἄλλοτε ὡς ἀπρόνοοι. Περιηγούμενοι λοιπὸν πολιτίζονται· καὶ ὁ ξένος ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν ἐπαρχίαν Βασιλικάτων, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι, πλὴν τινῶν σπανίων ἐξαίρεσεων, εἶναι ἀμαθέστατοι, αἱ δὲ παρθέναι μένουσιν ἑσσεῖ παρθέναι κατὰ τὴν μάθησιν, διότι οὔτε τὸ ἀλφα διδάσκονται, ἀγάλλεται εὐρίσκων κατὰ τὰ ὄρη ἐκεῖνα πόλιν εὐπρεπῆ, καὶ ἀνθρώπους ὁμιλοῦντας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν γαλλικὴν.

« Οἱ κάτοικοι τῆς ὠραίας ταύτης κωμοπόλεως ἐπεχείρησαν ἤδη νὰ ἀνορθώσωσιν αὐτήν· ἀλλ' εἰς ὅλην σωρὸς ἐρείπιων. Σχῆμα ἔχουσα ἀμφιθεάτρου καὶ ὀμοδομημένη ἐπὶ δύο λόφων, κατέρρευσεν διὰ μιᾶς τὴν 4 (16) Δεκεμβρίου, καταπεσόντων τῶν οἰκημάτων τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Χίλιοι ἀνθρώποι ἐτάφησαν τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ ὄλοι σχεθῶν ἐνῷ ἔρευρον, ὑπὸ τοὺς τοίχους ἢ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν. Ὁ δὲ ὄλεθρος ἤθελεν εἰσθαῖ ἀπέραντος ἐκ τῶν πλείστοι δὲν ἐψέλλων τὴν ὥραν τῆς συμφορᾶς εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, ἢ δὲν ἦσαν διεσκορπισμένοι, ἔνεκα γεωργικῶν ἐργασιῶν, εἰς τοὺς ἀγρούς. Τρεῖς ἀνθρώποι ἐκοιμῶντο ἐν τῇ αὐτῇ κλίβῳ, καὶ μεγάλη δοκὸς καταπεσοῦσα ἐκοίψε συγχρόνως καὶ τῶν τριῶν τοὺς πόδας. Ἀνευρέθησαν δὲ ζῶντες μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

« Ἀλλ' ἡ πόλις Σαπονάρα ἔπαθε πλέον καὶ τοῦ Βιγγιάνου· οὔτε αἱ ὄδοι, οὔτε αἱ οἰκίαι αὐταὶ γνωρίζονται, οὔτε καὶ τὴν ὄψιν αὐτῆς διακρίνεις. Ἐν μόνον μνημεῖον τῆς 131' ἑκατονταετηρίδος μένει ἀκέραιον. Ἐκ τῶν τεσσάρων χιλιάδων ψυχῶν αἵτινες κατέφικον τὴν πόλιν ταύτην, ἐξωλοθρεύθησαν αἱ δύο καὶ ἐπέκεινα. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε καὶ οἶκος ἀρχαῖος ἢ μᾶλλον φρούριον, οὔτινος οἱ τοῖχοι εἶχον πολλῶν μέτρων πάχος. Εἰς τοῦτο ἦσαν κεκρυμμένοι τριακόντα χιλιάδες δουκῶν, ἐξ ὧν ἀνευρέθησαν αἱ ἐξήκοντα μόνον· συνετάφη δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ οἶκος δεσπότης. Ὑπῆρχε δὲ καὶ μοναστήριον γυναικῶν,

ἐξ ὧν 18 μὲν ἐρονείθησαν 12 δὲ ἐσώθησαν. Ἡ ὀνομαζομένη Ὀθηρεία Ἀλβέρτ, ἐξεχώθη ζῶσα μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας, ἀπέθανεν ὁμοίως ἕνεκα τῆς ἀσιτίας. Εἰς ταύτην ἰδίως τὴν πόλιν περὶ τὴν ἡμέραν τὰ παραδοξότερα τῶν φαινομένων, σεισμὸι ἄτακτοι, κυματώσεις, ἀναπάσεις, σπασμοὶ καθ' οὗς ἡ γῆ περιστρέφεται πανταχοῦ καὶ περιδινούτο ὡς σκαρίδιον ὑπὸ σέφανος· μία κλογοραῖα ἀνερόφιθη κοιμωμένη εἰς τὴν στέγην τῆς οἰκίας, τρία πατώματα ὑψηλότερον τοῦ δωματίου αὐτῆς, καὶ ἐξύπνησε καθήμενη εἰς ἱερεὺς καὶ εἰς χωρικούς ῥιφθέντες γυμνοὶ τὴν νύκτα ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, αἰτινες διαχωρίζονται ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἀπειχόν ἰκανῶς ἀπ' ἀλλήλων, ἐξεσπρονδονίσθησαν ἐνηγκαλισμένοι εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ναυαγοὶ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οὕτως ἐνηγκαλισμένοι κατέπεσαν ἐπὶ σωρῶ ἐρειπίων. Οἰκογένειά τις ἐννεαμελής κατόκει εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν· καὶ οἱ μὲν κοιμώμενοι εἰς τὴν ἀνωτέρην ὄρορην κατεσυντρίβησαν καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ ἐρείπια· οἱ δὲ εἰς τὴν κάτω οὕτε ἐσαλεύθησαν οὕτε ἐπαθόν τι. Ὁ εἰρηνοδίκης Φιορεντίνος ἐσώθη παραδοξῶς παρὰ τῆς ἰδίας συζύγου του, ἥτις ῥιφθεῖσα ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ ἐπ' αὐτοῦ, ἐξέτεινε ὡς ἀψίδα τὸν βραχίονα· οὗτος δὲ ξηρανθεὶς ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀπώθει τὰ ἐρείπια.

» Εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τῆς Ἀγορῆς μία μόνη πόλις, ἡ Μολιτέρνη, εἰ καὶ φλοδομημένη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους, διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑλικοῦ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπως καὶ αἱ περὶ αὐτὴν καταστραφεῖσαι, δὲν κατεστράφη διὰ θαύματος, τὸ ὅποιον οὐδ' ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἰκανὴ νὰ ἐξηγήσῃ. Οἱ γεωλόγοι, θαυμάζοντες καὶ αὐτοὶ, ὡς καὶ οἱ χωρικοὶ, καὶ ἐξεστηκότες, ὁμολογοῦσι τὸ μυστήριον, καὶ ἐρωτῶσι τὴν Παναγίαν πῶς ἔμεινε ἀνέπαφος ἡ Μολιτέρνη, ἐνῶ ἐκεῖ πλησίον τὸ Μοντεμούρον ἀπετερωθῆ, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ χιλιάδων ἐργατῶν, βιομηχάνων καὶ εὐπόρων κατοίκων τούτου, ἐπέζησαν μόνκι δύο χιλιάδες ἐπικαιῶν θρηνοῦντων τοὺς φονευθέντας! »

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΤΡΟΣ ΠΡΟΣ ΥΙΟΝ.

Ἐκ τῶν « Στιγμῶν »

ΚΥΡΙΑΑΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΑΡΙΤΟΥ (*).

Μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ,

ὑπὸ τοῦ

ΙΕΡΟΔ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΓΓΟΥ.

— ο —

Ἐνθυμοῦμαι τινὰ δυστυχῆ, ὅστις ἀπὸ βρυθιπλοῦτου ἀποκατέστη πενέστατος· διότι γινώσκων μόνον τὸ ἐπικριθεῖν κενοδόξως τὰς ἐκυτοῦ χιλιάδας, ἡ γῶμαι παντάπασι τὸ κήδεσθαι τῶν λεπτῶν· δαπα-

(*) Τοῦ νῦν ἐν Ἱεροσολύμοις Πανιερωτάτου ἁγίου Μαλιτουπόλειος.

νῶν ἀρειδῶς τὰς εὐτελεῖς δίδεν ποσότητας, ἀνεπαισθήτως ἀπώλεσε πάντα τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον, καὶ μετὰ μικρὸν ἀθλίως ἐτελεύτησε, μικροῦ δεῖν λιμώτων, ἐπὶ γεγυμνωμένης κλίνης κατακείμενος, καὶ ἐν πικρᾷ μεταμελείᾳ τὴν ἐκυτοῦ ἀβουλίαν ἐποδυρόμενος. Ἄλλ' ἐνθυμοῦμαι καὶ ἕτερον δυστυχῆ, τῆς αὐτῆς σχεδὸν αἰτίας οἰκτρὸν θῆμα γενόμενον· προτερήματα ἀξιάγαστα ἐκόσμουεν τὰς ἡμέρας τῆς νεότητος αὐτοῦ, γονεῖς φιλόστοργοι τὸ πᾶν συνεισέφερον ἵνα, ἔσον οἶόν τε, ἀναπτύξωσι βέλτιον τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ τὰς ἐκ φύσεως δωρεάς, καὶ δώσωσιν αὐτῷ παιδείαν καὶ ἐπιστήμην, δι' ὧν ἡ δύνατο νὰ ἀποκαταστῇ εὐτυχῆς καὶ δόκιμος καθ' ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ζωὴν· ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ νεανίας εἰς τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐπιδόσεις ναυαγῆ ἐπὶ τὸν ὀλέθριον τῆς δοκησιορίας σκόπελον, καὶ ἐράπαξ ἀπόλλυται ὑπὸ τῆς ἀλαζονείας καὶ τῆς ἐπαράτου οἰήσεως· κρείσσων ἐκυτοῦ φρονήσεως καὶ εἰς ὑψηλὰς ἐποπτείας παρασυρθεὶς, ἡγίονε τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς ἐκυτοῦ σπουδὰς τὸν βυθὸν καὶ τὴν τάξιν. Προσδιορίζεται μὲν αὐτῷ κύκλος μαθήσεως λίαν κατάλληλος πρὸς τὸν μέλλοντα αὐτοῦ προορισμόν, ἀλλὰ καταφρονήσεως τούτου, καὶ μάλα στενὸν καὶ περιορισμένον εὐρών, πολλὰς ἐπιστήμας ἐπιπολαιῶς ἐμάνθανεν, ἐπισπεύδων ὑπὸ κενοδοξίας νὰ καταπῆ πᾶσαν σοφίαν ἀνθρώπινον. Ἀλλὰ τελευταῖον ἀπεδείχθη πάσης βασίμου γώσεως ἐστερημένος, καὶ τοῦτ' αὐτό, μηδὲν εἰδὼς ὅ τὰ πάντα ἐπιστάμενος. Καὶ κατεφρόνει μὲν πρότερον τοὺς ὀμηλικὰς αὐτοῦ σπουδαστάς, ὅτι ἐν τάξει διήκουσαν τὰ μαθήματα αὐτῶν τοῖς σχολαστικοῖς προγράμμασι πειθηνίως ἐπόμενοι, ἀλλ' ὕστερον αὐτοὺς μὲν κατεφρονήθη ὑπὸ πάντων, οἱ δὲ τῆς τάξεως φίλοι συμμαθηταί, ἐστέφθησαν τῷ ἀριζήλῳ στεφάνῳ τῆς ἐπιστήμης· διότι οὗτοι μὲν σταγόνος δίκην ἐν διαστήματι χρόνου μακροῦ ἐπιμελῶς συνέλεγον τὸ πρὸς εὐδαιμόνησιν ζῶν χρησίμων, ἐκεῖνος δὲ δοκησιοφίαν νοσήσας, μάτην τὸν ἐκυτοῦ χρόνον κατηνάλωσεν, οὐδὲν ἐντελῶς ἐξέμαθεν, ἀπελείθη τῶν ἐκυτοῦ ὀμηλικῶν, δυσφόρητον ἄχθος ἐκυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐπὶ τέλους, ἀποκαταστάς.

Ἐπὶ τοιαύτας δυσπρόστοις ἀναμνήσεσι ἀνήγαγέ με ἡ ἐπιστολή σου, προσφιλέστατέ μοι υἱέ, θησαυρὲ τῆς καρδίας μου· ἀνεμνήσθην δὲ τούτων ἵνα λύσω ταύτην σου τὴν ἐρώτησιν· « τίνος ἕνεκεν, τὰς ὑψηλοτέρων ἐνοίας σπουδάζαντες, ἐσμὲν ἄλλιν ἀσθενεῖς, ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀνίσχυροι, ἵνα ἐν τῷ ἡμετέρῳ βίῳ φανῶμεν τοιοῦτοι. ὁποῖους ἀπαιτεῖ ὁ λόγος καὶ ἡ συνείδησις; » Ἄλλ' ἐγώ, τέκνον ἀγαπητόν, ὡδε πως ἐνόησα τὴν ἐρώτησίν σου· « τίνος χάριν, γινώσκοντες τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς αὐτὸ προσφιλοῦς ἐπισπεύδοντες, ἀπροσδοκῆτως πόρρω αὐτοῦ ἀριστάμεθα, καὶ εἰς οὐδὲν τιθέμεθα τὰς τῆς συνείδησεως σοφὰς παραινέσεις, πολλάκις γινόμεθα οἱ ἀναξιώτεροι τῶν ἀμαρτωλῶν; » Διότι, ἀπαντῶ σοι, φίλαυτοι καὶ αὐθαίρετοι ὄντες, λησμονοῦμεν ὅτι ἐκ φύσεως ἐσμὲν ἀμαρτωλοὶ, καὶ ἀπ' ἐκυτῶν οὕτε κἂν δυνάμεθα σκεπθῆναι περὶ τίνος ἀληθοῦς ἀγαθοῦ, καὶ

διότι πᾶσα ἡμῶν δύναμις ἐνυπάρχει ἐν τῇ δυνάμει τῆς χάριτος, τῇ ἐν ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν τελειομένη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡμῶν ἐλπίς οὐκ ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ. Ἐὰν μὲν λοιπὸν εἰλικρινῶς ἐμπιστευθῶμεν ἐκυτοῦς εἰς τὴν σωτήριον χεῖραγωγίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, καὶ συνεχῶς μετὰ προσοχῆς ἐγκαρδίου καταφύγωμεν ἐπὶ τὴν θείαν ἀντίληψιν, ἀναντιρρήτως ὀψόμεθα ἐν ἐκυτοῖς τὴν ἀλλοίωσιν τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, ὁσημέραι ἐπὶ τὰ πρόσω ἐπεκτεινόμενοι, τὰς ἐκυτοῦ ἐπιθυμίας ἐν ἀγαθοῖς ἐμπιπλώντες, τὰς δὲ ψυχὰς αἰετοπε κομοῦντες καὶ αὐξοῦντες, ὡς τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, τῷ ἡλίῳ ὑποθαλλόμενα, καὶ τῇ οὐρανίῳ ὀρώσῳ ζωογονούμενα.

Ἄλλ' ἐν τοσούτῳ δὲν ἀρνούμαι, ὅτι πρὸς τὴν ἡμετέραν πνευματικὴν ζωὴν καὶ ἐπίδοσιν, τῆς θείας χάριτος συνεργούσης, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς ἐργάζεσθαι, ὅσον τὸ ἐρ' ἡμῖν ὅθεν μὴ ἀρνούμενοι εἰς τὰ προλεχθέντα, πέμπω σοι, φίλον τέκνον, τὴν ἐμὴν πατρικὴν συμβουλὴν, τὴν ὁποῖαν κελῶς ποιήσας ἐξηγήσω παρ' ἐμοῦ δι' ἐπιστολῆς. Καὶ δὴ ἐπίγνωθι, υἱέ μου, γνήσιου σοφίας καὶ ἀρετῆς γνώμονα ἀκριβέστατον, ἵνα μηδέποτε ἀμαρτήσης ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ζωῆς, ἀλλὰ πάντοτε ἀπροσκόπτως ἐπιδίδῃς πρὸς τὴν εὐτυχίαν καὶ τελειότητα· διό, δέομαί σου μεθ' ἀπάσης ἀγάπης πατρικῆς, ὅπως ἐγχαράξῃς τούτον ἐν τῷ βίῳ τῆς ἀπαλῆς σου καρδίας, καθὼς οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ σοφοῦ Θεοπνεύστου, προτιθεμένου ἵνα ἐν παντὶ καθυδηγήσῃ τὴν βουλήν σου εἰς τέλος ἀγαθόν. « Ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνοεῖς » (Σειρ. ζ'. ιε) ὅπερ ἔστι, μὴ κατεφρόνει τὰ μικρὰ καὶ ταπεινὰ τῆς ζωῆς, ἔσο πάντοτε πιστός εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου, καὶ ἔση ἀγαθός. Ἰδοὺ βίου θεωρητοῦς ὁδὸς ἀσφαλέστατος.

Ἄλλ' ὑμεῖς πάντες οἱ τῆς παιδείας τρόφιμοι, ὅσοι μᾶλλον πλουτεῖτε ὑψηλοτέρων ἐνοιῶν, τοσούτῳ βέλτιον κατανοεῖτε τὸ τῆς ἀμαρτίας αἰσχροῦ καὶ ποταπὸν ἔχει κελῶς· ἀλλὰ τί τὸ ἐκ τούτου κέρδος; Παρέρχεται χρόνος ἰκανός, καθ' ὃν ὑμεῖς ἐξακαίθετε εἰς τὸν κατὰ τῆς ἀμαρτίας πόλεμον, ἐλέγχοντες ἢ παραινούντες τοὺς ἄλλους διὰ λόγων ἰσχυρῶν καὶ γενναίων· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ καὶ ὑμεῖς πιστοποιεῖτε ἢ συνείδησις, ὅτι οὐδόλως ἐβελτιώθητε, ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἤδη διατελοῦντες· ὑμεῖς μὲν ἴσως ἀπέχετε τῶν βαρῶν ἐκείνων πλημμελημάτων, τὰ ὁποῖα μετὰ λύπης καὶ δυσαρκεσίας βλέπετε τοὺς ἄλλους πράττοντας, ἀλλ' ἔχετε πολλὰς καὶ ἀσυγγνώστους ἑλλείψεις, καὶ τὰς πλείστας γεγηρακυίας, καὶ ἐπομένως δυσεξελέπτους. Καὶ ὁμολογεῖτε μὲν τὴν τούτων αἰσχροτήτα, ἀρροῶντες πρὸς τὴν ἐκ τούτων ἀπαλλαγὴν, ἀλλ' ἄγεστοὶ ὄντες οἱ πλείους τῆς χριστιανικῆς ταπεινότητος, ἀνωφελῶς μέμερεσθε ἐκυτοῦς, τὴν ἀμαρτίαν, τὸ πᾶν, οὐδὲν λυσιτελεῖς κατορθοῦντες.

Ἄλλ' ἐὰν ἐπιθυμῆς, ὦ τέκνον, τὴν σεαυτοῦ διόρθωσιν, ἐξέλθεισον κατ' ὀλίγον τὸ ἐν σοὶ κακόν, μάθε παρὰ τῆς συνείδησεως τὰς ἀσθενείας καὶ τὰ ἐγκλημάτα σου, προσδιόριστον τὸ πάντων ἰσχυρότερον, καὶ ἐξοπλισθεὶς διὰ τῆς σταθερᾶς ἀποράσεως καὶ

τῆς ὑπομονῆς, θρῆσον τοὺς κατέχοντάς σε δεσμούς, καὶ ἔκσαι τὰ τραύματα τῆς καρδίας σου· καθὼς ἡ κατὰ τῆς ἀμαρτίας πάλιν οὐδέποτε εὐοδοῦται διὰ σπείψεων καὶ θεωριῶν, ἀλλὰ δι' ἔργων καὶ πράξεων τομμηρῶν. Καταβάλων τὸ πρώτιστον τῶν παθῶν σου, ἐξέτασον ἐπομένως πᾶσαν τὴν ἐν σοὶ κεκρυμμένην κακίαν, μεχριστοῦ ἀπαλλάξῃς σεαυτὸν ἐκ τῆς οἰκισθησομένου τυραννίδος τῶν ἐγκλημάτων· ἔστι δὲ πρὸς τοῦτο φάρμακον προσφορώτατον, ἢ πρὸς τὸν ἀδελφούμενος εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τῆς ζωῆς. Μὴ νομίζῃς, ὅτι τὸ κυρίως ἀμαρτήμα ἐνυπάρχει μόνον ἐν τῇ μεγάλῃ παρανομίᾳ· τὸ κλειστόν μέρος τῶν ἀνθρώπων ἀπόλλυται, διότι ἀνεπιβλαβῆ καὶ συγγνωστά θεωρεῖ τὰ μικρὰ δὲθεν ἀμαρτήματα. Ἄλλ' ὁ ἐχθρός, δόλιος καὶ πανούργος ὑπάρχων, τὴν ἀνάλωτον ψυχὴν οὐδέποτε προσβάλλει διὰ σκυνδάλου ἰσχυροῦ, μήπως αὐτὴ ἐντρομος γενομένη ἀποφύγῃ τὴν ἐαυτῆς κατάπτωσιν καὶ εὐτέλειαν· ὅθεν κατὰ μικρὸν ὁ πονηρὸς παρασύρει ἡμᾶς πρὸς τὰ ψυχώλεθρα ἀνομήματα, καὶ μᾶλλον χαίρει, βλέπων τὴν ἐπὶ ταῦτα βραδύτητα ἡμῶν, ἢ τὴν ἐράπαξ καὶ ταχεῖαν προσέλευσιν· διότι ὅσον βραδυτέρα ἡ δεσποτεία αὐτοῦ, τοσοῦτον διαρκεστέρα καὶ σκληροτέρα. Διὰ ταῦτα λοιπὸν, τέκνον μου, ὀφείλων ἵνα τηρήσῃς σεαυτὸν καθαρὸν καὶ ἄμωμον ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, φεύγε πᾶσαν αἰτίαν ἀμαρτίας· α Μὴ ἄψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς α (Κολ. β'. 21). Μὴ εἴπῃς, ὅτι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ἔστι μικρὸν καὶ ἀδιάφορον πολὺ σημαίνουσι εἰς κατὰ σὲ μικρὰ καὶ ἀδιάφορα πολλὰ σημαίνουσι εἰς τὴν ζωὴν! Πληγὴ, γενομένη διὰ βραβίδος, πολλάκις κατέστη ἀνίατος, ἢ μᾶλλον κινδυνώδης τῆς βρυτερας ἀσθενείας. Τί γενήσεται, λέγεις, ἐὰν φάγω ἀπχγορευθέντα τινὰ κερπὸν; ὅτι γέγονε, φαγούρας τῆς προμήτορος ἡμῶν Βύβης, τοῦτ' ἔστι μέγχα καὶ ὀλέθριον κακόν! Ἀδιάφορον τοῦτο, ἀγνοῶν ἐπιλέγεις, ἀδιάφορον; Καὶ ὁμοῦς ἐκλείπουσιν ἐπὶ τέλους αἱ δυνάμεις καὶ ἡ ὑπομονὴ σου, ἵνα νικήσῃς τὸ ἀπροσμάχητον αὐτοῦ κράτος· διό, ἐν θλίψει τότε ἐνοχοποιεῖς καὶ καταδικάζεις σεαυτὸν ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου τῆς ἐλεγχούσης σε συνείδησεως· τὴν δὲ ζωὴν σου ἐξετάσας καὶ καταμετρήσας τὴν ἄλυσιν τῶν δεσμευόντων σε ἐγκλημάτων, μετὰ φρίκης παρκαρτεῖς μέχρι τίνος ἀλογίας κατηνέχθης ὑπὸ τῆς παρανομίου ἀδιαφορίας σου· ἢ μήπως ἀγνοῆς, ὅτι σπινθὴρ ἐλάχιστος ἐξάπτει μεγάλην πυρκαϊάν, ἥτις ἐν ἀκαρεῖ κατακαίει πᾶν ὅ,τι ἐν διαστήματι πύλων ἐτῶν ἠθροισται, καὶ μεθ' ὅσης πλείστης τῆς προσοχῆς ἐτηρεῖτο; Οὕτως εἰς λόγος ἀπλοῦς ἐξ ἀδιαφορίας λεχθεῖς, τιτρώσκει πλειστάκις τὴν ψυχὴν τοῦ πλησίον σου, καθάπτεται τῆς αὐτοῦ ὑπολήψεως, καὶ ἐπομένως διεγείρει τὰ φοβερώτερα μίσση καὶ τὰς ἐπιβουλάς.

Καὶ ὑμεῖς μὲν οἱ τῆς παιδείας μέτοχοι ἐγκυχαῖσθε καὶ ἐπερείδεσθε ἐπὶ τὰς ὑψηλὰς ἀρχὰς καὶ θεωρίαις, ἐπὶ τὴν ὑμνομένην ἀνταπάρνησιν καὶ ἐπὶ τῆς λογικότητος τοῦ ἡμετέρου βίου· οἱ λόγοι οὗτοι ἐξείρετο ὡς ἀληθῶς. Ἀλλὰ διὰ τί ἀρὰ γε ἀφθονίαν

λόγων έχοντες, ως ἐπὶ τὸ πολὺ ἐστὲ ἐνδεεῖς ἐν τοῖς ἔργοις; προσέξατε μήπως ποτὲ οἱ λόγοι ὑμῶν ἐλέγχωσιν ὑμᾶς! ὁπόταν αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος κατακλύψωσι τὰ πρόσωπα ὑμῶν!

Γενοῦ λοιπόν, τέκνον, εὐγενῆς καὶ ἀγαθῆς, ὅπερ ἐστὶ ἀπόρριψον τὴν φιλαυτίαν, τὴν δοκητισορίαν καὶ πᾶσαν κακοδοξίαν, πορεύου τὴν ὁδὸν τῆς ἐρημέρου ζωῆς σου μετ' εὐσεβείας καὶ πίστεως, ἐν ἣ ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ καὶ ἡ ἀληθὴς εὐγένεια· φεύγε πᾶσαν ἀθεμιτουργίαν ἣτις ἐμποδίζει τὴν ἠθικὴν σου τελειότητα, καὶ ἀποστρεφί σε τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀποκειμένης αἰδίου μακκαριότητος. Ἡ ἀρετὴ ἐστὶ πάντων ἀνθρώπων κληρονομία, καὶ ἕκαστος εὐμοιρεῖ μέσων πρὸς τὴν ταύτης ἀπόκτησιν, ἐν οἷα δὲ ποτε περιστάσει τῆς ζωῆς εὐσεβείας· πᾶσα δὲ σοφία, τέκνον μου, ἐν τούτῳ συνίσταται, ἵνα πάντα τὰ περὶ ἡμᾶς συμβαίνοντα μεταστρέψωμεν πρὸς ἰδίαν καὶ τὴν τοῦ πλησίον ὠφέλειαν, χρώμενοι τούτοις, ὡς ἐντέλλεται ἡμῖν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκτιμῶντες ταῦτα, ὡς διδάσκει ἡμᾶς ὁ αὐτὸς πανάγιος νόμος τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος. Εἰ δὲ θέλεις τέλειος εἶναι, γενοῦ πρῶτον τέλειος κατὰ διάνοιαν, μηδὲν πράττων ἀπερισκέπτως, γενοῦ τέλειος κατὰ θέλησιν, ἀποφεύγων τοὺς σκοπέλους τῆς ἰδιοτελείας καὶ τῆς κενοδοξίας, γενοῦ τέλειος κατὰ τὸ σὸν ἐπάγγελμα, οὐδέποτε καταχρώμενος ἢ ἀμελῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ περιουσιῶν ὑπὸ τῶν ἀρετῶν τῆς χριστιανικῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς φιλανθρωπίας· γενοῦ τέλειος ἐν τοῖς ἔργοις τῆς εὐσεβείας, εἰς ἃ ὑποχρεοῖ σε ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ συναίδησις· ἐκτέλει πάντα ταῦτα μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ μετὰ τῆς δεούσης εὐλαβείας, καὶ ἔσῃ μακάριος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΒΩΚΛΟΥΖΗΣ.

— 000 —

Βωκλούζη, τὴν 18 Ἰουνίου 1858.

... Σὲ γράφω καθήμενος παρ' αὐτὴν τὴν πηγὴν τὴν ὁποῖαν ἀπεθανάτισεν ὁ Πετράρχης διὰ τῶν στίχων του. Ὁ λεπτός φλοῖσδος τοῦ Σοργίου με φαίνεται γλυκὺς ὡς τὰ μέλη τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου τῆς Ἰταλίας ποιητοῦ. Ἄλλ' ἀναφέρων αὐτὰ, ἐνθυμοῦμαι πόσον ἕκαστος αἰὼν, ἐκάστη χρόνου περίοδος, εἶναι ἰδιότροπος. Ὁ Πετράρχης, ὡς δὲν ἀγνοεῖς, ἔγραψε πολλὰ συγγράμματα λατινιστί, τὰ ὁποῖα ἐθανυμάσθησαν διὰ τὴν γλαυρότητα τοῦ ὕφους καὶ τὴν πολυμάθειαν τοῦ ἀνδρός· αὐτὸς πρῶτος, μετὰ τὸν θάνατον τῆς γλώσσης τῶν Ῥωμαίων, ἀνέστησεν αὐτὴν ἀνθηρὰν ὅπως κατὰ τοὺς ἀκμαϊότερους τῆς Ῥώμης χρόνους. Καὶ ὅμως ὄχι τὰ ἀξιοθαύμαστα ταῦτα περὶ αὐτὸν αἱ Rime τὸν ἀπεθανάτισαν,

διότι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο μᾶλλον ποιητικὴ. Ὅλοι οἱ ἐπαῖται ἐψάλλον τὰς Ῥίμας αὐτάς, καὶ, ὡς λέγει τις σύγχρονος, οὐδ' αὐτοὶ οἱ σοφρότεροι ἴσχυον ν' ἀποφύγοι τὴν ἐπιβροήν των· *Gravissimi nesciebant abstinere.*

Ἄξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ὁ Πετράρχης οὔτε γραμμὴν ἔγραψεν ἰταλιστὶ εἰς τὸ πεζόν· τοῦλάχιστον οὐδὲν τοιοῦτο σώζεται. Ὁ ὁδηγός μου, ὅστις ὡς ὄλοι ἡ τοῦλάχιστον οἱ πλείστοι τῆς Εὐρώπης ὁδηγοί, ἐξεύρει τινὰς ἀχραῖς μέσας περὶ τοῦ Πετράρχου, μ' ἔλεγε πρὸ ὀλίγου ὅτι ἦτο μὲν ἀριστος ποιητής, ἀχρεῖς ὅμως ἄνθρωπος. — Διὰ τί; τὸν ἠρώτησα. — Φαντάσθητε, με ἀπεκρίθη, κύριε· ἀφοῦ τόσον ἐθρήνηε τὴν Λάουραν του, ἀφοῦ μάλιστα ἦτο καὶ κληρικός, ἐράνη φοικωδῶς ἄπιστος καὶ πρὸς τὴν ἐρωμένην του καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπιδοθεὶς ἀτυστολῶς εἰς αἰσχρότητα. — Νομίζω ὅτι ὁ ὁδηγός μου ἔχει δίκαιον· διότι, καθόσον ἐνθυμοῦμαι, ἐκ τῶν πολλῶν φυσικῶν τέκνων τοῦ διανοητικῶς καὶ σωματικῶς γονίμου ἐκείνου ποιητοῦ, ἐπέζησεν αὐτῷ θυγάτηρ, μετὰ τῆς ὁποίας κατώκει περὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του.

Ὁ ὁδηγός μου μ' ἔδωκε καὶ ἄλλας εἰδήσεις περὶ Πετράρχου, τῶν ὁποίων τὸ ἀκριβές με ἀνεθύμισε τὸν φουστανελλοφόρον ἐκείνον τῶν Ἀθηνῶν ὁδηγόν ὅστις, ὡς δὲν θὰ ἐλησημόνησας, ἔλεγε πρὸς δύο Ἀγγλους, μεταβαίνοντας εἰς Ναύπλιον χάριν περιηγήσεως ἐπὶ ἀτμοπλοίου Αὐστριακοῦ, ἐφ' οὗ ἤμεθα καὶ σὺ καὶ ἐγώ, ὅτι ἡ ξηρόνησος Δουκὸς ἦτο ἡ Ἄνδρος, καὶ αἱ Τσελεβίνας ἡ Ἀνάφη. Καὶ οἱ καλοὶ σου *Τζορμπούλιδες* κατέγραψον ἀπλήτως τὰς πληροφορίας τοῦ σοφοῦ γεωγράφου των! Τίς οἶδε; πιθανόν καὶ νὰ ἐξέδωκαν ὁδοιπορικὰς ἀναμνήσεις εἰς ἃς αἱ δύο ἐκεῖναι ἐρημόνησοι νὰ μετεβλήθησαν εἰς ἀκμαζούσας πόλεις καὶ νήσους. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι νέον· εἰς αὐτὰ τὰ ἐν Ἀθήναις σχολεῖα δὲν διδάσκειται ἱστορία Ἑλληνικὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικῶν μεταφρασθεῖσα, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐν ὄρος τῆς Πελοποννήσου εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα; Ὁ Ἀγγλος ἱστοριογράφος, ἔχων, ὡς φαίνεται, πίστιν ὡς κόκκον σινάπης, θὰ εἶπεν εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο· « Ἀρβητι ἐντεῦθεν καὶ βλήθητι ἐκεῖ, » καὶ τὸ ὄρος ἐγεγῆν καὶ περιπατήσαν μετέβη εἰς τὴν Ῥούμελην.

Τώρα ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὰ περὶ Πετράρχου θὰ εἶναι οἰκεία ἔνεκα τῆς μεταφράσεως τοῦ Ῥιένζου τὴν ὁποῖαν ἐδημοσίευσεν ἡ *Πανδώρα*. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐ συγγραφεὺς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ διὰ τὰς ἀκρωτηριάσεις καὶ τοὺς σφετερισμούς των μνημείων τῆς Ῥώμης ὠνόμαζε *κλασικὴν*. Καὶ ὅμως, πῶς ὁ κλασικὸς ἀγανακτήσας καὶ τσοσοῦτον ἐνθουσιωδῶς ἐξυμνήσας τὴν Λάουραν, δὲν ἔγραψεν ὀλίγους κἂν στίχους ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ῥώμης, ὑπὲρ ἧς ἐπαλλεν ὅσον καὶ ὁ Ῥιένζης; Συμπεραίνω ἐκ τούτων ὅτι ἡ μουσα τοῦ Πετράρχου θὰ ἦτον ὄλως ἐρωτόληπτος, ἢ μᾶλλον ὄνειροπόλος, διότι, ὡς ἐξεύρεις, πολλοὶ διῆχυρίζονται ὅτι ἡ Λάουρα ἦτο φαντασίας ἀνάπλασμα.

Ἡ Βωκλούζη (*Vallis Clausa* ἢ κοιλάς περικλει-

στος) εἶναι χωρίον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σοργίου. Μία στήλη, ἄλλοτε μὲν ὑψουμένη παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ σπηλαίου ὅθεν ἀναβλύζουσι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, νῦν δὲ κειμένη ἐν μέσῳ τῆς πλατείας, σὲ ἀνεθυμίζει ἀμέσως τὸν ποιητὴν, διότι ἐπ' αὐτῆς ἀναγινώσκεις τὴν ἀφελῆ ταύτην ἐπιγραφὴν· « *Τῷ Πετράρχῃ.* » Σὲ στέλλω δὲ καὶ τῆς στήλης ταύτης καὶ τῆς οἰκίας τοῦ Πετράρχου τὰ ἰχνογραφήματα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν σου.

Ἐγὼ δὲ πρὶν ἀναχωρήσω μετὰ μικρὸν εἰς Παρισίους, προτίθεμαι νὰ πράξω ἡδύτερόν τι καὶ θετικώτερον τῆς πρὸ τῶν ἰχνογραφημάτων μου θεωρητικῆς ἐκστάσεως τῶν ἀναγνωστῶν του τούτων· δηλαδή μεταβαίνω εὐθὺς τώρα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὸ ἐπιγραφὴν ἔχον *Λάουρα καὶ Πετράρχης*, διὰ νὰ δοκιμάσω τὰς πέρικας τὰς ὁποίας καὶ αὐτὰς κατέγραψεν ὁ ἡμέτερος ποιητὴς εἰς τέμενος ἀθανασίας διὰ τῶν ἀθανάτων στίχων του.

Δ. Μ.

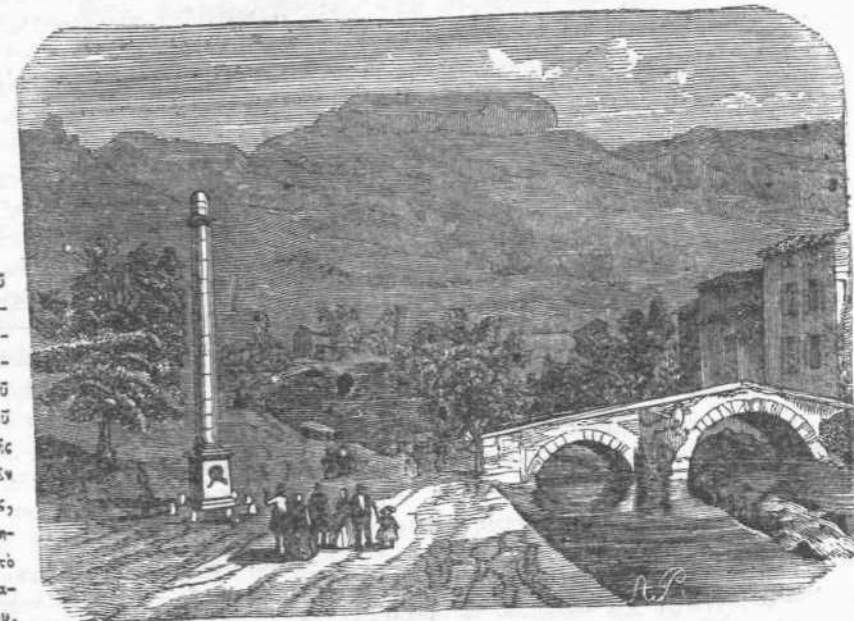
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

— 000 —

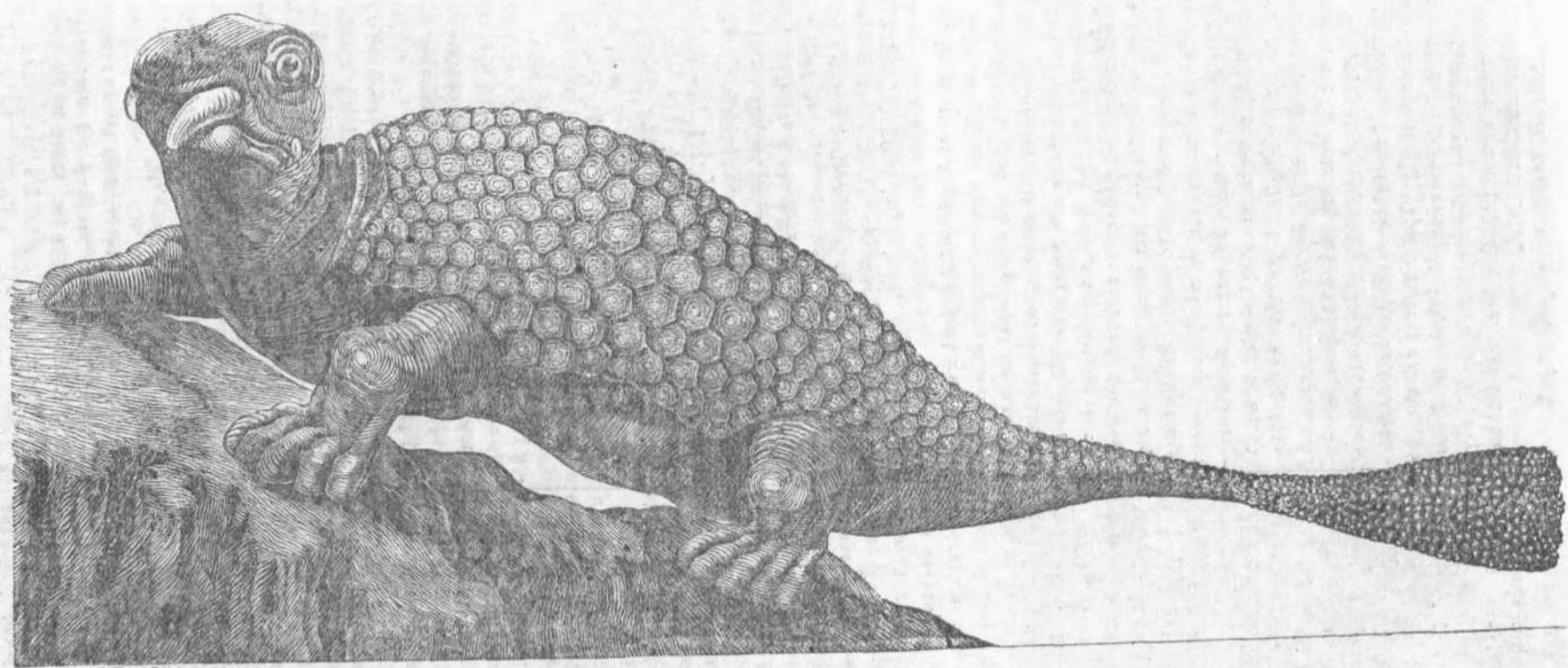
Ἐπιτομή ἀποσχεδίων περὶ τοῦ λιθωμωτάτου πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονομοῦ Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονομῶν, ὑπο Κ. Σιδίνα. Ἐν Τεργεστῇ, τόποις τοῦ Αὐστριακοῦ Αἰσῶ, κων'. — Ἡ καλλιέργεια τοῦ Εὐρίπου, καὶ ὁ μεγαλόσαυρος τῆς Αἰθιοπίας, ὑπὸ Α. Ζυγομαλά. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Δακωνίας, 1858. — Δημοσθένους ὑπὲρ Κτησιφάνους περὶ τοῦ στεφάνου, ὑπὸ Γασφ. Σοφοκλείου. Φιλολογικὴ δακτύλη Δαζάρου Ἰωάν. Πυρλόγλου. Ἀθήναις, τόποις Π. Α. Σακελλαρίδου 1858. — Ἐπιτομὴ Ἀγγλι-

Οἰκία Πετράρχου.

Στήλη Πετράρχου.

ΙΩΑΝ. Γ. ΠΑΤΥΣ.

Ὁ Μεγαλόσαυρος τῆς Αἰθιοπίας.

γον συνιστῶν πρὸς τὴν κούρην...
 κλίνοντες μὲν γόνυ πρὸ τῆς συγγενετικῆς ἐκείνης...
 πρὸ τῆς ἀνάστασης τῆς καρδίας, δὲν ἀνε-
 βίβασε τὴν διάνοιαν εἰς τὸ ὕψος οὗτο φέρει μόνη
 ἡ γνώσις τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν πρῶτων τῶν
 ἡμετέρων προγόνων. Τὸν ἑλληνισμὸν ἀρα περιέβα-
 λψαν, συνετέθησαν καὶ διέσωσαν μόνον οἱ λόγοι.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Σοφο-
 κλέους ἐκδόσις τοῦ ὑπὲρ Κτη-
 σιφῶντος κατὰ τοῦ στεφάνου
 λόγου, δύο τινά, συνήθη μὲν
 πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος,
 σπικνωτάτα δὲ καὶ ὅπως πα-
 ραμεληθέντα σήμερον ἐξελέγ-
 χει τὴν σχολίαν, λέγομεν,
 τῶν συγγραφέων, καὶ τὴν συν-
 ὄρμη ἑνὸς καὶ μόνου ὁμογε-
 νοῦς δημοσευσιν βιβλίου. Πρὸ
 τοῦ 1821 ἔτους συνεχῶς ἐξε-
 δίδοντο ἀρχαῖοι μετὰ σχολίων
 καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἐδίδα-
 σκον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσπούδα-
 ζον τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ ἐκδό-
 σεις τῆς Λευσίας, ἀλλὰ τοῦ Κο-
 ραῖ, τοῦ Δούκα, τοῦ Κορμακί-
 του Κορμακί, τοῦ Φαρμακί-
 δου καὶ ἄλλων ἔχοντες ἀνά
 χεῖρας. Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστά-
 σεως ὅμως τῆς Ἑλλάδος, πλὴν
 τῆς χρηστομαθείας τῶν Κ. Βυ-
 ζαντίου καὶ Ραγκαβῆ, τὴν ὀ-
 ποῖαν, καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἐλ-
 λείψει, ἐφαρμόθημεν βλεπόν-
 τες ἀνεπίως κατὰ μυριάδας
 ἀντιτύπων ἐκτυπούμενων ὑπὸ
 τοῦ Κ. Κορμακί μετὰ τῶν
 αὐτῶν ἀμαρτημάτων, δευτε-
 ρος ἢ τρίτος ἴσως ὁ Κ. Σοφο-
 κλῆς ἐξέδωκε μετὰ σχολίων ἐν
 Ἀθήναις Ἑλληνα συγγραφεῖα.
 Ἀλλὰ φθόνος μὴδὲ εἰς ἐρύθημα
 μὴ ἀναβῆτω ἐπὶ τὰς παλαιὰς
 τῶν ἡμετέρων φιλολόγων δι-
 οτι ὁ Κ. Σοφοκλῆς εἶναι Καπ-
 παδόκης, καὶ, ὡς γνωστόν, ἐξ
 Ἀνατολῶν τὸ εἶδος.

ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ὀδηγίαν φυλάξ. Καὶ
 κλίνοντες μὲν γόνυ πρὸ τῆς συγγενετικῆς ἐκείνης...
 πρὸ τῆς ἀνάστασης τῆς καρδίας, δὲν ἀνε-
 βίβασε τὴν διάνοιαν εἰς τὸ ὕψος οὗτο φέρει μόνη
 ἡ γνώσις τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν πρῶτων τῶν
 ἡμετέρων προγόνων. Τὸν ἑλληνισμὸν ἀρα περιέβα-
 λψαν, συνετέθησαν καὶ διέσωσαν μόνον οἱ λόγοι.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Σοφο-
 κλέους ἐκδόσις τοῦ ὑπὲρ Κτη-
 σιφῶντος κατὰ τοῦ στεφάνου
 λόγου, δύο τινά, συνήθη μὲν
 πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος,
 σπικνωτάτα δὲ καὶ ὅπως πα-
 ραμεληθέντα σήμερον ἐξελέγ-
 χει τὴν σχολίαν, λέγομεν,
 τῶν συγγραφέων, καὶ τὴν συν-
 ὄρμη ἑνὸς καὶ μόνου ὁμογε-
 νοῦς δημοσευσιν βιβλίου. Πρὸ
 τοῦ 1821 ἔτους συνεχῶς ἐξε-
 δίδοντο ἀρχαῖοι μετὰ σχολίων
 καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἐδίδα-
 σκον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσπούδα-
 ζον τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ ἐκδό-
 σεις τῆς Λευσίας, ἀλλὰ τοῦ Κο-
 ραῖ, τοῦ Δούκα, τοῦ Κορμακί-
 του Κορμακί, τοῦ Φαρμακί-
 δου καὶ ἄλλων ἔχοντες ἀνά
 χεῖρας. Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστά-
 σεως ὅμως τῆς Ἑλλάδος, πλὴν
 τῆς χρηστομαθείας τῶν Κ. Βυ-
 ζαντίου καὶ Ραγκαβῆ, τὴν ὀ-
 ποῖαν, καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἐλ-
 λείψει, ἐφαρμόθημεν βλεπόν-
 τες ἀνεπίως κατὰ μυριάδας
 ἀντιτύπων ἐκτυπούμενων ὑπὸ
 τοῦ Κ. Κορμακί μετὰ τῶν
 αὐτῶν ἀμαρτημάτων, δευτε-
 ρος ἢ τρίτος ἴσως ὁ Κ. Σοφο-
 κλῆς ἐξέδωκε μετὰ σχολίων ἐν
 Ἀθήναις Ἑλληνα συγγραφεῖα.
 Ἀλλὰ φθόνος μὴδὲ εἰς ἐρύθημα
 μὴ ἀναβῆτω ἐπὶ τὰς παλαιὰς
 τῶν ἡμετέρων φιλολόγων δι-
 οτι ὁ Κ. Σοφοκλῆς εἶναι Καπ-
 παδόκης, καὶ, ὡς γνωστόν, ἐξ
 Ἀνατολῶν τὸ εἶδος.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Σοφο-
 κλέους ἐκδόσις τοῦ ὑπὲρ Κτη-
 σιφῶντος κατὰ τοῦ στεφάνου
 λόγου, δύο τινά, συνήθη μὲν
 πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος,
 σπικνωτάτα δὲ καὶ ὅπως πα-
 ραμεληθέντα σήμερον ἐξελέγ-
 χει τὴν σχολίαν, λέγομεν,
 τῶν συγγραφέων, καὶ τὴν συν-
 ὄρμη ἑνὸς καὶ μόνου ὁμογε-
 νοῦς δημοσευσιν βιβλίου. Πρὸ
 τοῦ 1821 ἔτους συνεχῶς ἐξε-
 δίδοντο ἀρχαῖοι μετὰ σχολίων
 καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἐδίδα-
 σκον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσπούδα-
 ζον τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ ἐκδό-
 σεις τῆς Λευσίας, ἀλλὰ τοῦ Κο-
 ραῖ, τοῦ Δούκα, τοῦ Κορμακί-
 του Κορμακί, τοῦ Φαρμακί-
 δου καὶ ἄλλων ἔχοντες ἀνά
 χεῖρας. Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστά-
 σεως ὅμως τῆς Ἑλλάδος, πλὴν
 τῆς χρηστομαθείας τῶν Κ. Βυ-
 ζαντίου καὶ Ραγκαβῆ, τὴν ὀ-
 ποῖαν, καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἐλ-
 λείψει, ἐφαρμόθημεν βλεπόν-
 τες ἀνεπίως κατὰ μυριάδας
 ἀντιτύπων ἐκτυπούμενων ὑπὸ
 τοῦ Κ. Κορμακί μετὰ τῶν
 αὐτῶν ἀμαρτημάτων, δευτε-
 ρος ἢ τρίτος ἴσως ὁ Κ. Σοφο-
 κλῆς ἐξέδωκε μετὰ σχολίων ἐν
 Ἀθήναις Ἑλληνα συγγραφεῖα.
 Ἀλλὰ φθόνος μὴδὲ εἰς ἐρύθημα
 μὴ ἀναβῆτω ἐπὶ τὰς παλαιὰς
 τῶν ἡμετέρων φιλολόγων δι-
 οτι ὁ Κ. Σοφοκλῆς εἶναι Καπ-
 παδόκης, καὶ, ὡς γνωστόν, ἐξ
 Ἀνατολῶν τὸ εἶδος.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Σοφο-
 κλέους ἐκδόσις τοῦ ὑπὲρ Κτη-
 σιφῶντος κατὰ τοῦ στεφάνου
 λόγου, δύο τινά, συνήθη μὲν
 πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος,
 σπικνωτάτα δὲ καὶ ὅπως πα-
 ραμεληθέντα σήμερον ἐξελέγ-
 χει τὴν σχολίαν, λέγομεν,
 τῶν συγγραφέων, καὶ τὴν συν-
 ὄρμη ἑνὸς καὶ μόνου ὁμογε-
 νοῦς δημοσευσιν βιβλίου. Πρὸ
 τοῦ 1821 ἔτους συνεχῶς ἐξε-
 δίδοντο ἀρχαῖοι μετὰ σχολίων
 καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἐδίδα-
 σκον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσπούδα-
 ζον τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ ἐκδό-
 σεις τῆς Λευσίας, ἀλλὰ τοῦ Κο-
 ραῖ, τοῦ Δούκα, τοῦ Κορμακί-
 του Κορμακί, τοῦ Φαρμακί-
 δου καὶ ἄλλων ἔχοντες ἀνά
 χεῖρας. Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστά-
 σεως ὅμως τῆς Ἑλλάδος, πλὴν
 τῆς χρηστομαθείας τῶν Κ. Βυ-
 ζαντίου καὶ Ραγκαβῆ, τὴν ὀ-
 ποῖαν, καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἐλ-
 λείψει, ἐφαρμόθημεν βλεπόν-
 τες ἀνεπίως κατὰ μυριάδας
 ἀντιτύπων ἐκτυπούμενων ὑπὸ
 τοῦ Κ. Κορμακί μετὰ τῶν
 αὐτῶν ἀμαρτημάτων, δευτε-
 ρος ἢ τρίτος ἴσως ὁ Κ. Σοφο-
 κλῆς ἐξέδωκε μετὰ σχολίων ἐν
 Ἀθήναις Ἑλληνα συγγραφεῖα.
 Ἀλλὰ φθόνος μὴδὲ εἰς ἐρύθημα
 μὴ ἀναβῆτω ἐπὶ τὰς παλαιὰς
 τῶν ἡμετέρων φιλολόγων δι-
 οτι ὁ Κ. Σοφοκλῆς εἶναι Καπ-
 παδόκης, καὶ, ὡς γνωστόν, ἐξ
 Ἀνατολῶν τὸ εἶδος.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Σοφο-
 κλέους ἐκδόσις τοῦ ὑπὲρ Κτη-
 σιφῶντος κατὰ τοῦ στεφάνου
 λόγου, δύο τινά, συνήθη μὲν
 πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος,
 σπικνωτάτα δὲ καὶ ὅπως πα-
 ραμεληθέντα σήμερον ἐξελέγ-
 χει τὴν σχολίαν, λέγομεν,
 τῶν συγγραφέων, καὶ τὴν συν-
 ὄρμη ἑνὸς καὶ μόνου ὁμογε-
 νοῦς δημοσευσιν βιβλίου. Πρὸ
 τοῦ 1821 ἔτους συνεχῶς ἐξε-
 δίδοντο ἀρχαῖοι μετὰ σχολίων
 καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἐδίδα-
 σκον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσπούδα-
 ζον τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ ἐκδό-
 σεις τῆς Λευσίας, ἀλλὰ τοῦ Κο-
 ραῖ, τοῦ Δούκα, τοῦ Κορμακί-
 του Κορμακί, τοῦ Φαρμακί-
 δου καὶ ἄλλων ἔχοντες ἀνά
 χεῖρας. Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστά-
 σεως ὅμως τῆς Ἑλλάδος, πλὴν
 τῆς χρηστομαθείας τῶν Κ. Βυ-
 ζαντίου καὶ Ραγκαβῆ, τὴν ὀ-
 ποῖαν, καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἐλ-
 λείψει, ἐφαρμόθημεν βλεπόν-
 τες ἀνεπίως κατὰ μυριάδας
 ἀντιτύπων ἐκτυπούμενων ὑπὸ
 τοῦ Κ. Κορμακί μετὰ τῶν
 αὐτῶν ἀμαρτημάτων, δευτε-
 ρος ἢ τρίτος ἴσως ὁ Κ. Σοφο-
 κλῆς ἐξέδωκε μετὰ σχολίων ἐν
 Ἀθήναις Ἑλληνα συγγραφεῖα.
 Ἀλλὰ φθόνος μὴδὲ εἰς ἐρύθημα
 μὴ ἀναβῆτω ἐπὶ τὰς παλαιὰς
 τῶν ἡμετέρων φιλολόγων δι-
 οτι ὁ Κ. Σοφοκλῆς εἶναι Καπ-
 παδόκης, καὶ, ὡς γνωστόν, ἐξ
 Ἀνατολῶν τὸ εἶδος.

— 000 —

Ἄλλὰ μὴ σπεύδωμεν· πῶς νὰ σχολιάσωσι καὶ νὰ δημοσιεύσωσι συγγραφεῖς οἱ ἡμέτεροι φιλόλογοι ὅτε, πτωχοὺς ὄντες καὶ ἀποχειροβιώτους, ἢ, τὸ ἀληθέστερον, χειρώνακτας, οὐδεὶς ἐνηχρῶνει; Πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ὡς καὶ ἄλλοτε κατεδείξαμεν δι' ἀριθμῶν (*), ὅλα σχεδὸν τὰ βιβλία ἐξεδίδοντο τῇ συνδρομῇ συνήθως ἐνὸς ἐμπόρου, ἢ κληρικοῦ, ἢ, ὡς ἐκαλοῦντο τότε οἱ ἐγκριτότεροι, ἀρχόντος· διότι ὅλοι οὗτοι, οὐ μόνον καθῆκον ἐθεώρουν νὰ εὐεργετῶσι τὴν πατρίδα συντρέχοντες εἰς μόρφωσιν χρηστῶν καὶ πεπαιδευμένων πολιτῶν διὰ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν φιλοδοξίαν ἐθεράπευον συνδέοντες καὶ ἀπαθανατίζοντες τὸ ἴδιον ὄνομα μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Σήμερον δέ; Ναι μὲν συνεισφέρουσιν οἱ δημογεγεῖς, πολλοὶ ὅμως χάριν ἐπιδείξεως καὶ ὅπως ἀμειψθῶσι διὰ παρρησιῶν. Ἄλλ', ὦ ἀγασθοί! τῶν παρρησιῶν τὸ μνημόσυνον ταχέως ἀπολετήσεται μετὰ τοῦ ἡμετέρου· ἡ μνήμη ὅμως τῶν Ζωσιμῶν, εἰς ὧν τὰ στήθη οὐδέποτε ἐστίψη παράσημον, θέλει ζῆ εἰς αἰῶνας.

Εὐγνωμοσύνης ἄρα ἀξίος εἶναι ὁ Κ. Λάζαρος Πυρλόγλου, ὁ φιλοτίμος καὶ ἄνευ προσδοκίας παρρησιῶν δαπανήσας εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ὑπὲρ Κτησιφῶντος λόγου, καὶ δαπανήσων εἰς τὴν ἐκδοσιν καὶ τῶν λοιπῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους.

Τὰ σχόλια τοῦ ὑπὲρ Κτησιφῶντος ἤρανισθη ὁ φιλόπονος ἐκδότης ἐκ τῶν δοκιμωτέρων ξένων καὶ ἡμεδαπῶν ὑπομνηματιστῶν· ἀλλ' ἀποροῦμεν διὰ τί προτιμήσας ἔγραψε ταῦτα εἰς τὴν καθομιλουμένην. Τὰ σχόλια δὲν γράφονται χάριν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ χάριν τῶν σπουδαζόντων τὴν Ἑλληνικὴν. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ χυδασιολόγος Κοραῆς ἑλληνιστὶ ἐξέδωτο τὰ τοιαῦτα.

— Ὁ Κ. Γ. Πολυμέρης θέλει ἀφεύκτως νὰ μάθωμεν Ἀγγλικά, καὶ πρὸς τοῦτο μετὰ σπανίας δραστηριότητος συνέγραψε καὶ ἐξέδωτο ἀλληλοδιαδόχως λεξικά, γραμματικάς, διαλόγους, ἀναγνωσματάρια, συλλογὰς, τῶν ὁποίων τὴν τιμὴν προσδιώρισεν ἐπιτηδες μετρίαν. Καὶ ἔχει δίκαιον ἐργαζόμενος εἰς τοῦτο· διότι ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα κατέστη σήμερον ἀναγκαστικὴ ὅσον καὶ ἡ Γαλλικὴ, καὶ ἀναγκαιότερα μάλιστα πρὸς τοὺς ἐμπορευομένους. Τὸ κέντρον τῆς ἐμπορίας εἶναι ἡ Ἀγγλία· καὶ ὅταν μετὰ τινὰ χρόνον ἐνωθῇ ἡ Μεσόγειος μετὰ τῆς πέρην θαλάσσης διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, οἱ ἡμέτεροι ναυτιλλόμενοί τε καὶ ἐμποροὶ θέλουσιν αἰσθανθῆ ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνάγκην τῆς Ἀγγλικῆς διὰ τὰς μελλούσας σχέσεις πρὸς τοὺς δεσπότας τῆς Ἰνδικῆς. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ὅπως εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Γαλλικῆς ὑποχρεοῦνται οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων, οὕτω καλὸν νομίζομεν νὰ ὑποχρεωθῶσι καὶ εἰς τὴν τῆς Ἀγγλικῆς. Ταύτης καὶ οἱ εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀσχολούμενοι ἔχουσι χρείαν· διότι τὴν Ἀγγλίαν κοσμοῦσιν ἐμβριθεῖς συγγραφεῖς, προτιμότεροι πολλάκις καὶ τῶν Γάλλων

καὶ τῶν Γερμανῶν, ὡς μὴ ἔχοντες μῆτε τούτων τὴν μεταρσιολογίαν, μῆτ' ἐκείνων τὴν εἰκασιεπείαν.

— Εὐτυχὴς ἀληθῶς ἡ ἰδέα τοῦ Κ. Παρμενίδου τοῦ νὰ μεταφράσῃ καὶ διαδώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν βίον Λαυρεντίου τοῦ ἀπὸ Μεδίκων, διότι ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τοὺς εὐεργέτας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ νὰ εὐγνωμονῶμεν πρὸς αὐτούς, πρὸς ἐκείνους μάλιστα οἵτινες ἐν ἡμέραις ὀλέθρου καὶ καταδιωγμῶν, οὐ μόνον ἄσυλον ἔδωκαν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ συντέλεσαν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς γλώσσης καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἐνδόξων ἡμῶν προγόνων. Γνωστὸν δὲ ὅτι ἐκ τῶν τὰ μάλιστα συντελεσάντων εἰς τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Φλωρεντίας Λαυρέντιος, περὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ὁποίου καὶ ἡ *Παρθόρα* εἶπεν ἄλλοτε ὀλίγα τινά (φυλλάδ. 137, σελ. 451). Ὑπὸ τὴν σκέπην τούτου κατέρυγον καὶ ὁ Χρυσολωρᾶς, καὶ ὁ Λάσκαρις, καὶ ὁ Ἀργυρόπουλος καὶ τόσοι ἄλλοι ἐκ τῶν ἐπιστήμων τοῦ Βυζαντίου σοφῶν, καὶ δι' ἀδρῶν ἐκείνου ἀναλωμάτων ἠγοράσθησαν καὶ ἀπετέθησαν μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας εἰς τὴν ἐπώνυμον αὐτοῦ βιβλιοθήκην πλήθος Ἑλληνικῶν χειρογράφων.

Ὁ μεταφραστὴς ὑπῆρξεν ἐπίσης εὐτυχὴς καὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν· διότι ὁ Ἄγγλος συγγραφεὺς, οὐ τινος τὸ πόνημα μεταφράσθη εἰς πολλὰς γλώσσας, εἶναι ἐκ τῶν γνωστοτέρων βιογράφων τοῦ Λαυρεντίου.

Συγχρόνως μετὰ τοῦ βίου τοῦ Λαυρεντίου ὁ Κ. Παρμενίδης ἐξέδωτο καὶ τόμον νέων αὐτοῦ ποιήσεων. Τούτων τινὰς, προδημοσιευθείσας διὰ τῆς *Παρθόρας*, γινώσκει ὁ ἀναγνώστης, καὶ δύναται νὰ ἐπιφέρει, ἐκ προκαταβολῆς οὕτως εἰπεῖν, γνώμην περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν. Τῆς ποιητικῆς ἰκανότητος τοῦ Κ. Παρμενίδου ἀνεγνώμεν ἄλλοτε εὐμενεστάτην κρίσιν ἐν τῇ *Illustration* τῆς Γαλλίας, καὶ ἐχάρημεν ἰδόντες ὅτι καὶ οἱ ξένοι τιμῶσι τὰ ἔργα τῶν ὁμογενῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περὶ τῶν προαναγγελθέντων βιβλίων. Περιαιόντες δὲ τὸν λόγον, κρίνομεν καλὸν, ἀνατρέχοντες εἰς ὅσα εἶπομεν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ ἀρθροῦ τούτου, νὰ ὑπενθυμίσωμεν πρὸς τοὺς συγγράφοντας, οὐδὲ τὸν σχεδιογράφησαντα τὴν βιβλιογραφίαν ταύτην ἐξαιρουντες, δύο παραδείγματα ἄτινα ἀρῶμεθα ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας.

Ὑπέβαλέ τις ποτὲ πρὸς τὸν περιώνυμον Σατωβριάνδον πόνημα, παρακαλῶν νὰ εἴπῃ ἀυστόλως τὴν ἰδίαν γνώμην ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίνατο· « Ὅσω προχωρῶ γράφων, τόσω μετανοῶ διότι ἐξελεξάμην ἐπάγγελμα συγγραφέως. » Καὶ ταῦτα, σημειωτέον καλῶς, εἶπεν ὁ Σατωβριάνδος.

Ἄλλος δὲ περιφανὴς τῆς Γαλλίας ποιητής, ὁ Κορνήλιος, ἔλεγε συνεχῶς ἐν κατανοῦσαι· « Je suis souf de gloire et affamé d'argent. »

Ἀνάγκη νὰ ἐγχαράξωμεν καλῶς καὶ τὰ δύο ταῦτα εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν.

(*) Φυλλάδ. 92 σελ. 570.